

VJESNIK

SLUŽBENI

VOJNOG ORDINARIJATA

GODINA: XXV • BROJ: 2 (91) • 2022.

FOTO: Durand

28. hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u LOURDES

10. - 17. svibnja 2022.

VJESNIK

SLUŽBENI
VOJNOG ORDINARIJATA

GODINA: XXV • BROJ: 2 (91) • 2022.

SLUŽBENI VJESNIK VOJNOG ORDINARIJATA U REPUBLICI HRVATSKOJ
Izdavač: Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj, Ksaverska cesta 12, 10000 ZAGREB
tel: 01/4670-660; 01/4670-659; 01/3784-489 (MORH); faks: 01/4670-662
www.vojni-ordinarijat.hr; e-pošta: vojni.ordinarijat@mohr.hr
Odgovara: Msgr. Jure Bogdan, vojni ordinarij

U SLUŽBI EVANĐELJA, POD MARIJINOM ZAŠTITOM

Poslanica msgr. Jure Bogdana, vojnoga ordinarija u povodu 25. obljetnice utemeljenja Vojnoga ordinarijata u Republici Hrvatskoj, a uz proslavu blagdana Gospe Velikoga Hrvatskoga Krsnog Zavjeta - zaštitnice Vojnoga ordinarijata, Dana pobjede i Domovinske zahvalnosti, Dana hrvatskih branitelja i 27. obljetnice vojno-redarstvene operacije "Oluja", 5. kolovoza 2022.

Zahvalna srca, u okrilju opće Crkve

„Pošto naslijedismo blaženoga Petra, brinimo se marljivom revnošću za dobro čitavoga Gospodnjeg stada. Stoga, budući da je između ove Apostolske Stolice i Hrvatske vlade sklopljen svečani ugovor o pružanju duhovne pomoći na stalni i pouzdaniji način onim Kristovim vjernicima istog naroda koji pripadaju kopnenim, pomorskim i zračnim snagama te čuvarima javnog reda i mira, čini nam se vrlo prikladnim osnovati Vojni ordinarijat za spomenute vjernike. Stoga, nakon što se postigla potrebna suglasnost onih kojih se to tiče ili koji smatraju da ih se tiče, vrhovnom vlašću, koju obnašamo, ovom ispravom pod olovnim pečatom osnivamo Vojni ordinarijat u Hrvatskoj, koji će se pak ravnati po općim pravilima apostolske konstitucije *Spirituali militum curae* („O duhovnoj skrbi za vojnike“), vlastitim statutima koje je izdala Apostolska Stolica te općim crkvenim zakonima i kojem osim toga dodjeljujemo sva pripadajuća prava, povlastice i dužnosti ostalih vojnih ordinarijata.”¹

To su riječi, svečane, javne i u posebnom obliku pisane okružnice, tzv. buli *Qui successimus* („Pošto naslijedismo“) kojom je papa Ivan Pavao II. 25. travnja 1997. utemeljio Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj. Ove godine obilježavamo 25. godišnjicu od toga događaja. Ovom ga se *Porukom* na pose-

ban način spominjemo te ga želimo promotriti ponajprije duhovnim očima. Bogu, od kojega nam dolazi svako dobro, želimo zahvaliti na svim milostima koje nam je, i kao pojedincima i kao zajednici – Vojno-redarstvenoj biskupiji, udijelio u proteklih 25 godina. S osjećajima duroke zahvalnosti Bogu pišemo ove retke.

Nije moguće, niti je to ovdje potrebno, nabratati sve ono što je u proteklih četvrt stoljeća učinjeno u našoj Vojno-redarstvenoj biskupiji. A učinjeno je puno toga. Zahvalni smo Bogu na daru našega prvog biskupa msgr. Jurja Jezerinca

¹ *Qui successimus*, Bula o osnutku Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj; dostupno na: http://www.vojni-ordinarijat.hr/index.php/dokumenti/bula_o_osnutku (pristup: 30. lipnja 2022.).

koji je Vojni ordinarijat vodio tijekom 19 godina. Zahvalni smo Bogu na svećenicima – vojnim i policijskim kapelanim koji su djelovali i djeluju u Vojnom ordinarijatu i svim vjernicima laicima koji u njemu vrše različite službe. S vjerničkim pippetom zahvalno se sjećamo onih koji su, bilo kao svećenici bilo kao vjernici laici, živjeli i djelovali sa svima nama, a preselili su se u Božju vječnost. Zahvalni smo Bogu na vama, hrvatskim vjernicima i policajcima koji ste bili i jeste naša prva i temeljna pastoralna briga: da vam najećujemo Kristovo evanđelje, da s vama i za vas slavimo svete sakramente, da vas i vaše obitelji pratimo molitvom i žrtvom na putu vjere i njezina življenja u našem, vrlo specifičnom načinu koji se u mnogočemu razlikuje od drugih članova Kristove Crkve. A ona se, kako to veli spomenuta apostolska konstitucija „O duhovnoj skrbi za vojnike“, prema dušobrižništvu vojnika oduvijek odnosila s dužnom pozornošću, odgovarajući različitim potrebama. Vojnici predstavljaju posebnu socijalnu skupinu i trebaju, upravo zbog posebnih okolnosti njihova života, konkretan i poseban oblik dušobrižništva.² Na tom tragu i s tim nadahnucima utemeljena je, djelovala je naša Vojno-redarstvena biskupija, naš Vojni ordinarijat. Tako, s Božjom pomoći, želimo zakoračiti i u nadolazeće godine... Uvijek s velikom svješću o važnosti poslanja koje nam je povjerila Crkva, vodeći računa o konkretnim okolnostima u kojima se naša Domovina nalazi, kao i izazovima i problemima pred kojima stoji Europa i sav suvremenih svijet.

S vlastitim posebnostima, u zajedništvu domovinske Crkve

Naš Vojni ordinarijat djelovao je i nastavlja djelovati uvijek u harmoniji i dijalogu s drugim dijecezanskim biskupima u Republici Hrvatskoj, u usklađenosti svojih i njihovih

pastoralnih aktivnosti i potreba na polju dušobrižništva. Tako se doista, u duhovnom zajedništvu Crkve, duhovni plodovi specifičnog pastoralnog pastora Vojnoga ordinarijata prelijevaju na pojedine naše biskupije, a, rekli bismo, i obrnuto: duhovni plodovi naših mjesnih Crkava prelijevaju se i blagotvorno utječu i na naše djelovanje. Ti su duhovni plodovi, ostvareni u dušama onih kojima smo poslati, u potpunosti poznati samo Bogu. Naše je bilo i ostaje da djelujemo u službi evanđelja, pod zaštitom Blažene Djevice Marije koju se u našoj biskupiji osobito časti pod naslovom Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta. Njoj kao i do sada povjeravamo sav svoj rad, sve svoje potrebe, sve svoje želje i sve svoje planove.

Mnogi od njih već su ustaljeni u našim pastoralnim programima. Kao takvi, prepoznatljivi su u našoj široj hrvatskoj vjerničkoj javnosti. Istimemo ovdje na poseban način naše duhovne vježbe i duhovne obnove, naša godišnja regionalna hodočašća, naše nacionalno hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistrigu te naše višegodišnje sudjelovanje na Međunarodnom vojnom hodočašću u Lourdes. Uz navedeno, tu su i oni redoviti svakodnevni oblici samozatajnog pastoralnog služenja naših kapelana i njihovih pomoćnika, kao i marljivo djelovanje kako djelatnika uključenih u službu Samostalnog odjela za potporu Vojnom ordinarijatu (MORH) te Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom (MUP), tako i onih u našim službama u sjedištu Vojnog ordinarijata i Uredu Vojnog ordinarija. Tu je i ono neizbrojivo mnoštvo slavlja i obilježavanja drugih važnih crkvenih i državnih obljetnica i spomena, osobnih susreta i razgovora te drugih aktivnosti svih nas, na raznim i brojnim razinama – od one domaće do onih u međunarodnim misijama i poslanstvima koje sve zajedno tkaju živo i dinamično tkivo organizma koji se zove Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj.

Draga braćo i sestre, u svemu što smo činili skupa te što činimo i danas „kroz navještaj temeljnih vrednota kršćanskog nadahnucu želimo pridonijeti ne samo ljudskom i vjerskom

2 *Spirituali militum curae*, Apostolska konstitucija pape Ivana Pavla II. o duhovnoj skrbi za vojnike od 21. travnja 1986., dostupno na: <http://www.vojni-ordinarijat.hr/index.php/dokumenti/spirituali> (pristup: 30. lipnja 2022.)

odgoju mladog naraštaja nego u isto vrijeme poslužiti ukrepljenju mira i uljudbe u našoj Državi. A Hrvatska se od svojih povijesnih iskona opredijelila za kršćansku i europsku civilizaciju, pa je sasvim opravdano da se Crkva i u ovim vremenima ponovnog uspostavljanja samostojne države Hrvatske svjesno i zauzeto stavila u službu tih trajnih vrednota i opredjeljenja našega naroda.³ Željeli smo i želimo i dalje: „Svjedočiti, propovijedati vjeru u Boga ljubavi najprije ‘domaćima u vjeri’, a onda svima drugima. Crkva ima svoje poslanje od svoga učitelja, Isusa, koji je spasitelj i otkupitelj čovjeka i ona djeluje tamo gdje je živi čovjek. Tu nema granica. Tu nema pođela. Isus je došao svima i nitko nije izuzet iz spasenjskog Božjeg plana. Uskrsli Gospodin naložio je svojim učenicima: “Podite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju.” (Mk, 16, 15). Vjera nije „privatna stvar” koja je zatvorena u crkve i sakristije. Ona se živi i naviješta u svakodnevnim prilikama osobnog i društvenog života pa tako i među vjernicima Vojne biskupije. Papa Franjo neumorno nas potiče da izidemo na periferije, da dođemo s evanđeoskom porukom onima koji su daleko. Svima.”⁴ Sve je to naša misija, sve je to bio i ostaje i dalje naš cilj, naša obveza, naš zadatak, naš program.

U službi mira, kao duhovno utočište svima, napose onima koji trpe

Dok i ove, za nas jubilarne godine, proslavljamo *Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja i blagdan Gospe Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta*, upravo na tragu poruka pape Franje da dođemo s evanđeoskom porukom i onima koji su blizu i onima koji su daleko, kao „služitelji koji zbole s nježnošću, slušaju bez osude i prihvacaјu s

3 Mons. Juraj Jezerinac, Predgovor u Dokumenti Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj; dostupno na:

<http://www.vojni-ordinariat.hr/index.php/site/dokumenti> (pristup: 30. lipnja 2022.)

4 Mons. Jure Bogdan, Govor na Misi biskupskog ređenja, Split, 27. 2. 2016.; dostupno na: http://www.vojni-ordinariat.hr/index.php/propovijedi/govor_na_misi_biskupskog_ređenja (pristup: 30. lipnja 2022.)

milosrđem”⁵, želim ponoviti ono što sam na početku biskupske službe istaknuo, i što u raznim prigodama puno puta ponavljamo i naglašavamo: „Oružane snage u svakoj pravednoj državi imaju poseban zadatak, a to je djelovanje u službi općega dobra i one štite državni prostor kako bi građani mogli živjeti u slobodi, miru i sigurnosti. Suvremene hrvatske Oružane snage utemeljene su i nadahnjuju se na Domovinskому ratu, na hrabrosti i žrtvi hrvatskih branitelja, te smo stoga zahvalni Bogu da je Hrvatska vojska nikla upravo iz te temeljne ideje, ne iz težnje za osvajanjem tuđega i uništenjem drugoga, nego iz ljubavi i spremnosti na žrtvu. Da nisu imali ljubavi, zar bi branitelji imali hrabrosti goloruki se suprotstaviti teško naoružanoj vojsci? S krušnicom oko vrata i vjerom u srcu mnogi su hrvatski branitelji žrtvovali svoje živote, toliki su ranjeni, a premnogi još i danas nose bolne posljedice rata na duši i tijelu.”⁶ Naš je Vojni ordinarijat stoga svom svojom službom i ukupnim svojim poslanjem sav u službi mira – mira u ljudskim srcima i dušama, mira u našim međuljudskim odnosima. Doista želimo biti duhovno utočište svima, baš svima, i to kao služitelji koji zbole s nježnošću, slušaju bez osude i prihvacaјu s milosrđem. Želimo to na poseban način biti prema svim stradalnicima Domovinskog rata, napose pak prema hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima, u poštivanju njihove žrtve, u zaštiti njihova dostojanstva, u promicanju istine o pravednom i obrambenom Domovinskom ratu.⁷

5 Papa Franjo, Govor pape Franje na audijenciji sudiонika 47. generalnog kapitula Družbe muke Gospodina našega Isusa Krista (pasionisti), 22. listopada 2018.; dostupno na: https://www.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2018/october/documents/papa-francesco_20181022_passionisti.html (pristup: 30. lipnja 2022.)

6 Homilija msgr. Jure Bogdana, vojnog ordinarija u RH, na proslavi 25. obljetnice OS RH i HkoV-a, 27. svibnja 2016., dostupno na: http://www.vojniordinariat.hr/index.php/propovijedi/proslava_25._obljetnice_os_rh_i_hkov-a (pristup: 30. lipnja 2022.)

7 Isto.

Naša Vojno-redarstvena biskupija, mirne svjesti i s iskrenim ponosom želimo to istaknuti, bila je i jest, duhovno utočište i živo mjesto upravo takva odnosa poštovanja i zahvalnosti prema hrvatskim braniteljima i njihovoj žrtvi.

U službi vaše vjere

Draga braćo i sestre, svi vi koji ste u službi Vojnog ordinarijata i svi kojima služi Vojni ordinariat u Republici Hrvatskoj! Naša je duhovna skrb za sve vas nadahnuta Božjom brigom za svakog čovjeka. A ta trajna Božja briga za čovjeka temelj je i razlog svake naše nade. Ta nas nada poučava – želimo to i u ovoj prigodi istaknuti – da nam i u osobnom i u obiteljskom i u društvenom životu valja prihvatići da, iako neke stvari neće ići onako kako mi želimo, Bog može ravno pisati po krivim crtama i izvući nešto dobro iz nevolja koje pojedinac ne uspijeva nadvladati u ovom svijetu. Upravo kao i Kristovim učenicima prvih kršćanskih zajednica u Listri, Ikoniju i Antiohiji, na putu vjere i ustrajnosti života po vjeri, svjesni smo da nam je „Kroz mnoge (nam je) nevolje uči u Kraljevstvo Božje“ (Dj 14,22). I premda je ovaj svijet i ono što se u njemu događa počesto nalik suhoj i oporoj pustinji, koja je prepuna praznina, nepravda, strahova i bespomoćnosti..., baš su takve pustinje šansa da u svomu životu ponovno otkrijemo one vrijednosti koje su bitne za naš život, da otkrijemo svoje životne prioritete, da otkrijemo iskonski smisao i temelj svojega života i života svijeta, u konačnici: da iznova u svom životu otkrijemo Boga koji nas beskrajno ljubi i brine se za svakoga od nas, da se vratimo na put vjere i da na tom putu čvrsto ustrajemo do kraja.⁸

Takva vjera, istinski življena vjera, daje ovom našem životu novi i čvrsti oslonac, koji nam nitko ne može oteti i koji trajno ostaje. Za život u toj vjeri želimo vas sve ohrabriti. Cjelokupno naše djelovanje u službi je evanđelja, u službi je vaše vjere, uvijek i trajno pod Marijinom zaštitom. Njoj, *Gospo Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta*, zahvaljujemo na svim milostima koje nam je u proteklih 25 godina izmolila. Nju i danas, s pogledom u budućnost, žarko molimo: „Najvjernija odvjetnice, na braniku stoj, čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom!“

Za dar vjere u uskrslog Gospodina i njegovu majku našu životnu suputnicu i zaštitnicu, za 25. GODINA DJELOVANJA VOJNOG ORDINARIJATA U RH, zahvalit ćemo Bogu svečanom sv. misom koju će predvoditi apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup msgr. Giorgio Lingua, u prvu nedjelju 2. listopada ove godine, u Nacionalnom marijanskom svetištu u Mariji Bistrici.

Svima vama i vašim obiteljima od srca čestitam 25. obljetnicu utemeljenja Vojnoga ordinarijata u Republici Hrvatskoj, blagdan Gospe Velikoga Hrvatskoga Krsnog Zavjeta – zaštitnice Vojnoga ordinarijata, Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, Dan hrvatskih branitelja i 27. obljetnicu vojno-redarstvene operacije „Oluja“!

Na sve vas zazivam obilje Božjega blagoslova!

Vaš biskup

✠ msgr. Jure Bogdan,
vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj

8 Propovijed na 29. hodočašću hrvatske vojske, policije i branitelja, Marija Bistrica, 3. 10. 2021., dostupno na: http://www.vojni-ordinariat.hr/index.php/pro-povijedi/propovijed_na_29._hodochashu_hrvatske_vojske_policije_i_branitelja (pristup: 30. lipnja 2022.).

SVETA STOLICA

PORUKA PAPE FRANJE ZA II. SVJETSKI DAN DJEDOVA, BAKA I STARIJIH OSOBA

24. srpnja 2022.

Rod donose i u starosti (Ps 92, 15)

Predragi, predraga!

Redak iz Psalma 92 »Rod donose i u starosti« (r. 15) je blagovijest, pravo i istinsko "evanđelje", koje u prigodi drugoga Svjetskog dana baka, djedova i starijih osoba možemo navijestiti svijetu. To je u opreci s onim što svijet misli o toj životnoj dobi, ali i sa stavom rezignacije nekih od nas, starijih osoba, koji žive s malo nade i ne očekuju više ništa od budućnosti.

Mnogi se starosti boje. Smatraju je nekom vrtom bolesti s kojom je bolje izbjegavati svaki kontakt: misle da nas se stari ljudi ne tiču i da je poželjno držati ih što je dalje moguće, možda okupljene zajedno, u strukturama koje brinu o njima i štite nas od toga da mi sami preuzmemos na sebe odgovornost za njihove brige. To je "kultura odbacivanja": onaj mentalitet zbog kojeg se osjećamo drugačijima od najslabijih i njihovu krhkost doživljavamo nečim stranim, što nam omogućuje da na to "mi" i "oni" gledamo kao na paralelne stvarnosti. Ali zapravo, dugovječnost, kao što Sveti pismo uči, je blagoslov, a starije osobe nisu izopćenici kojih se treba kloniti, već živi znakovi dobrohotnosti Boga koji daruje život u izobilju. Blagoslovljena kuća u kojoj živi starija osoba! Blagoslovljena obitelj u kojoj se starije poštujе!

Starost je, doista, dob života koju nije lako razumjeti, čak ni nama koji je već proživljavamo. Iako joj prethodi dug put, nitko nas nije pripremio suočiti se s njom, kao da nas malne

iznenadi. Razvijenija društva troše znatna sredstva na tu dob života, ali ne pomažu tumačiti je: nude planove pomoći, ali ne i projekte koji im pomažu živjeti u punini.¹ Zato je teško gledati u budućnost i razaznati horizont prema kojemu treba težiti. S jedne strane smo u napasti da tjeramo od sebe starost skrivajući svoje bore i pretvarajući se da smo vječno mladi; s druge strane, čini se da nemamo drugog izbora nego živjeti razočarani i pomiriti se s tim da nemamo više "plodove koje možemo donijeti".

Završetkom radnog vijeka i s djecom koja su se već osamostalila, nestaju razlozi na koje smo trošili mnogo energije. Svijest da nam snage kopne ili da se javila bolest mogu dovesti u krizu naše sigurnosti. Svijet – sa svojim brzim tempom, s kojim teško držimo korak – kao da nam ne ostavlja alternativu i dovodi nas do toga da se u duši osjećamo beskorisno. Tako se k nebu uzdiže molitva psalma: »Ne zabaci me u starosti: kad mi malaku sile, / ne zapusti me!« (71, 9).

Međutim, taj isti psalam, koji promišlja o Božjoj prisutnosti u raznim životnim dobi-ma, potiče nas da se nastavimo nadati: kad dođu starost i sijede vlasti, On će nam nastaviti davati život i neće dopustiti da nas zlo svlada. Pouzdajući se u njega, naći ćemo snagu da mu uzdižemo sve veću hvalu (usp. rr 14-20) i otkrit ćemo da starenje nije samo

¹ Kateheza o starosti – 1. Milost vremena i savez životnih dobi (23. veljače 2022.).

prirodno starenje tijela ili neizbjegjan protok vremena, već dar dugog života. Starenje nije kazna, već blagoslov!

Zato se moramo brinuti za sebe i naučiti živjeti aktivnu starost, također s duhovnoga gledišta, njegujući svoj unutarnji život marljivim čitanjem Božje riječi, svakodnevnom molitvom, redovitim pristupanjem sakramentima i sudjelovanjem u bogoslužju. Osim odnosa s Bogom, valja njegovati i odnose s drugima: osobito u obitelji, s djecom, unuciama, kojima trebamo iskazivati svoju ljubav punu brižnosti i pažnje; kao i sa siromasima i patnicima, kojima trebamo izražavati svoju blizinu kroz konkretnu pomoć i molitvu. Sve to će nam pomoći da se ne osjećamo kao puki promatrači u kazalištu svijeta, da se ne ograničavamo na "gledanje s balkona", na "virenje kroz prozor". Ako umjesto toga izoštimo svoja osjetila da prepoznaju Gospodinovu prisutnost,² bit ćemo kao "zelena maslina u domu Božjem" (usp. Ps 52, 10) i moći ćemo biti blagoslov onima koji žive s nama.

Starost nije beskorisno vrijeme u kojem se čovjeku valja povući u zapećak i vesla odložiti u barku, nego je vrijeme u kojem treba i dalje donositi plodove: pred nama je novo poslanje koje nas potiče upraviti pogled u budućnost. »Posebna osjetljivost nas starijih osoba, nas koji smo u starijoj životnoj dobi na pažnje, misli i naklonosti koje nas čine ljudima, ponovno bi mnogima trebala postati poziv. I bit će to izbor ljubavi starijih prema novim naraštajima«.³ To je naš doprinos *revoluciji nježnosti*⁴, duhovnoj revoluciji koju se vodi golim rukama i bez oružja. Pozivam vas, dragi djedovi, bake i starije osobe, da postanete njezinim protagonistima.

Svijet prolazi kroz vrijeme teške kušnje, označen najprije neočekivanom i silovitom olujom pandemije, a potom i ratom koji narušava mir i razvoj na globalnoj razini. Nije slučajno da se rat vratio u Europu u trenutku kad s povijesne scene odlazi generacija koja ga je doživjela u prošlom stoljeću. A te velike krize mogu nas učiniti neosjetljivima na činjenicu da postoje druge "epidemije" i drugi rašireni oblici nasilja koji prijete ljudskoj obitelji i našem zajedničkom domu.

Sve to pokazuje potrebu za dubokom promjenom, za obraćenjem koje će razoružati srca i omogućiti svakom pojedincu da u drugome prepozna svoga brata ili sestru. A mi, bake, djedovi i starije osobe, imamo veliku odgovornost: naučiti žene i muškarce našeg vremena da na druge gledaju istim razumijevanjem i pogledom punim ljubavi kojim mi gledamo svoje unuke. Kroz brigu za bližnjega odrasli smo u čovještvu i danas možemo biti učitelji miroljubivog načina života ispunjenog pažnjom prema najslabijima. Naš stav se može pogrešno protumačiti kao slabost ili mekušavost, ali krotki su, a ne agresivni i izrabljivači, ti koji će baštiniti zemlju (usp. Mt 5, 5).

Jedan od plodova koji smo pozvani donijeti jest briga za svijet. »Svi smo bili u krilu naših djedova i baka, koji su nas držali u naručju«⁵; ali danas je vrijeme da – uz konkretnu pomoć ili čak samo molitvu – zajedno s vlastitim, na koljenima držimo brojne preplašene unuke koje još ne poznamo, a koji možda bježe ili pate zbog rata. Čuvajmo u svojem srcu – kao što je to učinio sveti Josip, taj nježan i brižan otac – mališane iz Ukrajine, Afganistana, Južnog Sudana...

U mnogima od nas je sazrela mudra i ponižna svijet koja je svijetu tako silno potrebna: ne spašavamo se sami, a sreća je kruh koji se zajedno blaguje. Posvjedočimo to onima koji se zavaravaju da u suprotstavljanju mogu

2 Kateheza o starosti – 5. Vjernost Božjem pohodu za naraštaj koji dolazi (30. ožujka 2022.).

3 Kateheza o starosti – 3. Starost – izvor dobra za bezbrižnu mladost (16. ožujka 2022.).

4 Kateheza o svetome Josipu – 8. Sveti Josip – otac pun nježnosti (19. siječnja 2022.).

5 Homilija na misi za I. svjetski dan djedova, baka i starijih osoba (25. srpnja 2021.).

pronaći osobno ispunjenje i uspjeh. Svi, pa i najslabiji, mogu to učiniti: i sama činjenica da dopuštamo da se o nama drugi brinu – i to često osobe koje dolaze iz drugih zemalja – govori da je zajednički život u miru ne samo moguć, već i nužan.

Drage bake i dragi djedovi, drage starice i dragi starci, u ovom našem svijetu pozvani smo biti tvorci *revolucije nježnosti!* Učinimo to tako da učimo sve više i bolje koristiti najvjernadnije oruđe koji imamo i koje je najprikladnije za našu dob, a to je molitva. »Postanimo i mi pomalo pjesnici molitve: uživajmo u traženju vlastitih riječi, poslužimo se onima kojima nas uči Božja riječ»⁶. Naša zaufana molitva može mnogo: može pratiti bolni vapaj onih koji trpe i pomoći da dođe do promjene u srcima. Možemo biti »stalni "zbor" velikog duhovnog svetišta, gdje molitva prošnje i pjesma hvale podupiru zajednicu koja radi i bori se na poprištu života«⁷.

Svjetski dan djedova i baka i starijih osoba stoga je prilika da se još jednom, s radošću,

6 Kateheza o obitelji – 7. Djedovi i bake (11. ožujka 2015.).

7 Ibid.

proglaši da Crkva želi slaviti zajedno sa svima onima kojima je Gospodin – kao što kaže Biblija – „obilno ispunio dane“. Proslavimo ga zajedno! Pozivam vas da taj Dan naviještate u svojim župama i zajednica; da posjetite najusamljenije starije osobe, u njihovu domu ili u domovima u koje su smješteni. Potrudimo se da nitko ne proživi taj dan u samoći. Imati nekoga za čekati može unijeti promjenu u životu onima koji više ne očekuju ništa dobro od budućnosti; i iz ovog prvog susreta može se roditi novo prijateljstvo. Posjećivanje usamljenih starijih ljudi je djelo milosrđa u naše vrijeme!

Molimo Gospu, Majku nježnosti, da nas sve učini tvorcima *revolucije nježnosti*, kako bismo zajedno oslobodili svijet od sjene samoće i zloduha rata.

Neka do svih vas i vaših najmilijih dopre moj blagoslov, uz jamstvo iskrene blizine. Molim vas, ne zaboravite moliti za mene!

Rim, Sv. Ivan Lateranski, 3. svibnja 2022., blagdan svetih apostola Filipa i Jakova

FRANJO

PORUKA PAPE FRANJE ZA 108. SVJETSKI DAN SELILACA I IZBJEGLICA

25. rujna 2022.

Graditi budućnost s migrantima i izbjeglicama Nemamo ovdje trajna grada, nego onaj budući tražimo (Heb 13, 14)

Draga braće i sestre!

Konačni smisao našeg ovozemaljskog "putovanja" jest potraga za pravom domovinom, Božjim kraljevstvom koje je uspostavio Isus Krist, koje će svoje puno ostvarenje naći kada On ponovno dođe u slavi. Njegovo kraljevstvo još nije ispunjeno, ali je već prisutno u onima koji su primili spasenje. »Kraljevstvo Božje je u nama. Iako je još uvijek eshatološko, budućnost svijeta i čovječanstva, ono je istodobno u nama«¹.

Budući grad je »utemeljeni Grad kojemu je graditelj i tvorac Bog« (Heb 11, 10). Njegov projekt uključuje intenzivan rad na izgradnji u koji se svi moramo osjećati osobno uključenima. To je marljivi rad na osobnom obraćenju i preobrazbi stvarnosti, kako bi smo sve više bili u skladu s Božjim naumom. Povijesne drame podsjećaju nas na to koliko smo još daleko od postizanja našega cilja - novog Jeruzalema, »Šatora Božjeg s ljudima« (Otk 21, 3). Ne smijemo, međutim, zbog toga klonuti duhom. U svjetlu onoga što smo naučili u nedavnim nevoljama, pozvani smo obnoviti našu predanost izgradnji budućnosti koja više odgovara Božjem naumu, izgradnji svijeta u kojem svi mogu živjeti u miru i dostanstvu.

»Iščekujemo nova nebesa i zemlju novu, gdje pravednost prebiva« (2 Pt 3, 13). Pravednost je jedan od konstitutivnih elemenata Božjega kraljevstva. U svakodnevnom traženju njebove volje, nju se valja izgrađivati strpljivo, velikodušno i odlučno, kako bi se svi koji su je gladni i žedni mogli nasititi (usp. Mt 5, 6). Pravednost Kraljevstva treba shvatiti kao ostvarenje Božjeg reda, njegovog skladnog plana, gdje je, u Kristu umrlom i uskrslom, cjelokupno stvorene ponovno "dobro", a čovječanstvo "veoma dobro" (usp. Post 1, 1-31). Ali da bi zavladao taj divan i čudesan sklad, moramo prihvati Kristovo spasenje, njegovo Evanđelje ljubavi, kako bi se uklonilo nejednakosti i diskriminacija u ovome svijetu.

Nitko ne smije biti isključen. Njegov je plan u svojoj biti uključiv, a u središte stavlja one koji tavore na egzistencijalnim periferijama. Među njima je mnogo migranata i izbjeglica, raseljenih osoba i žrtava trgovine ljudima. Božje kraljevstvo se gradi s njima, jer bez njih to ne bi bilo Kraljevstvo kakvo Bog želi. Uključivanje najranjivijih je preduvjet za steći punopravno građanstvo u njemu. Jer Gospodin kaže: »Dođite, blagoslovjeni Oca mojega! Primitate u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaognuste me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dođoste k meni« (Mt 25, 34-36).

Graditi budućnost s migrantima i izbjeglicama znači također prepoznati i valorizirati ono čime svaki pojedini od njih može pridonijeti procesu

1 Sv. Ivan Pavao II., Govor prigodom pohoda Rimskoj Župi sv. Franje Asiškog i Katarine Sienske, zaštitnika Italije (Discorso nella visita alla Parrocchia romana dei SS. Francesco d'Assisi e Caterina da Siena Patroni d'Italia), 26. studenog 1989.

izgradnje. Sviđa mi se gledati na fenomen migracije kroz prizmu viđenja proroka Izajie, u kojem se strance ne predstavlja kao osvajače i rušitelje, već kao marljive trudbenike koji obnavljaju zidove novog Jeruzalema, Jeruzalema otvorenog za sve narode (usp. Iz 60, 10-11).

U istom proroštву dolazak stranaca predstavljen je kao izvor obogaćenja za sve: »K tebi će poteći bogatstvo mora, blago naroda k tebi će pritjecati« (60, 5). Povijest nas, doista, uči da je doprinos migranata i izbjeglica bio temelj društvenom i gospodarskom razvoju naših društava. A to je i danas. Njihov rad, samoprijegor, mladost i poletnost obogaćuju zajednice koje ih primaju. Taj bi doprinos, ipak, mogao biti mnogo veći da je valoriziran i podržan ciljanim programima. Riječ je o golemom potencijalu, koji je spremam izraziti se ako mu se za to pruži prilika.

Stanovnici novog Jeruzalema – tako Izajia nastavlja svoje proroštvo – uvijek drže vrata grada širom otvorena kako bi stranci mogli ući sa svojim darovima: »Vrata će tvoja biti otvorena svagda, ni danju ni noću neće se zatvarati, da propuste k tebi bogatstva naroda« (60, 11). Prisutnost migranata i izbjeglica, osim što je veliki izazov, ujedno je i prilika za kulturni i duhovni razvoj sviju. Zahvaljujući njima imamo priliku bolje upoznati svijet i ljepotu njegove raznolikosti. Možemo sazreti kao ljudi i zajedno graditi veće "mi". U međusobnoj otvorenosti stvaraju se prostori za plodonosno sučeljavanje različitih vizija i tradicija, koje otvaraju duh novim perspektivama. Ujedno otkrivamo bogatstvo sadržano u nama nepoznatim religijama i duhovnostima, a to nam daje poticaj za produbljivanje vlastitih uvjerenja.

U Jeruzalemu narodâ hram Gospodnji uljepšan je prinosima koji dolaze iz stranih zemalja: »Sva stada kedarska u tebi će se sabrati, ovnovi nebajotski bit će ti na službu. Penjat će se k'o ugodna žrtva na moj žrtvenik, proslavit će dom

slave svoje!« (60, 7). U tom smislu, dolazak katoličkih migranata i izbjeglica može unijeti novu energiju u crkveni život zajednica koje ih primaju. Oni često donose dinamičnost i živost, te svojim duhom obogaćuju naša slavlja. Dijeljenje različitih načina izražavanja vjere i pobožnosti povlaštena je prilika da se u punini živi katolicitet Božjeg naroda.

Draga braćo i sestre, a posebno vi mladi! Ako želimo surađivati s našim nebeskim Ocem u izgradnji budućnosti, činimo to zajedno s našom braćom i sestrama migrantima i izbjeglicama. Gradimo je danas! Jer budućnost počinje danas i počinje sa svakim od nas. Ne možemo ostavljati naraštajima koji dolaze odgovornost za odluke koje je potrebno donijeti danas, da bi se ostvario Božji plan za svijet i došlo njegovo kraljevstvo pravde, bratstva i mira.

Molitva

Gospodine, učini nas svjetlonošama nade, da tamo gdje je tama zavlada tvoje svjetlo, a gdje je bezvoljnost ponovno oživi povjerenje u budućnost.

Gospodine, učini nas oruđem svoje pravednosti, da tamo gdje je isključenost, procvjeta bratstvo, a gdje je pohlepa, duh dijeljenja s drugima procvate.

Gospodine, učini nas graditeljima Kraljevstva svojega, zajedno s migrantima i izbjeglicama i sa svima koji žive na periferijama.

Gospodine, daj da naučimo kako je lijepo kao braća i sestre zajedno živjeti. Amen.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 9. svibnja 2022.

FRANJO

PORUKA PAPE FRANJE ZA 6. SVJETSKI DAN SIROMAHA

13. studenoga 2022.

Isus Krist radi vas posta siromašan (usp. 2 Kor 8, 9)

1. »Isus Krist [...] radi vas posta siromašan« (usp. 2 Kor 8, 9). Tim se riječima apostol Pavao obraća prvim kršćanima u Korintu kako bi ukrijepio njihovu predanost solidarnosti s braćom i sestrama u potrebi. *Svjetski dan siromaha* i ove se godine vraća kao zdravi izazov da nam pomogne u razmišljanju o našem načinu života i mnogim oblicima suvremenog siromaštva.

Prije nekoliko mjeseci svijet je polako počeo izlaziti iz oluje pandemije i pokazivati znakove gospodarskog oporavka koji bi donio olakšanje milijunima ljudi koji su osiromašeni gubitkom posla. Tmurni oblaci su se počeli razilaziti i kroz njih su se probijali prvi traci vedrine koja je, ne zaboravljući patnju zbog gubitka najmilijih, obećavala da ćemo se konačno vratiti izravnim međuljudskim odnosima, ponovno se jedni s drugima susretati bez ograničenja i restrikcija. A onda se na horizontu pomolila nova katastrofa, koja će našem svijetu nametnuti drugačiji scenarij.

Rat u Ukrajini sad se pridodao regionalnim ratovima koji posljednjih godina siju smrt i razaranja. No, ovdje je situacija još složenija zbog izravne intervencije jedne od "supersila" koja želi nametnuti svoju volju kršeći načelo samoodređenja narodâ. Ponavlaju se znani nam prizori iz tragičnog sjećanja i ponovno međusobne ucjene nekolicine moćnika guše glas čovječanstva koji poziva na mir.

2. Koliko se veliko siromaštvo rađa iz bezumlja rata! Kamo god pogledamo, vidimo kako nasilje pogađa bespomoćne i najslabije. Na tisuće se osoba, posebno dječaka i djevojčica, deportira kako bi ih se iskorijenilo i nametnulo im drugi identitet. Riječi što ih psalmist napisao u vrijeme razorenja Jeruzalema i

progonstva mladih Židova ponovno postaju aktualne: »Na obali rijeka babilonskih / sjedasmo i plakasmo / spominjući se Siona; / o vrbe naokolo / harfe svoje bijasmo povješali. / I tada naši tamničari / zaiskaše od nas da pjevamo, / porobljivači naši / zaiskaše da se veselimo. / [...] Kako da pjesmu Jahvinu / pjevamo u zemlji tuđinskoj!« (Ps 137, 1-4).

Milijuni žena, djece i starijih osoba prisiljeni su izložiti se opasnosti od bombi kako bi se sklonili na sigurno i potražili utočište kao izbjeglice u susjednim zemljama. Oni pak koji ostaju u zonama sukoba, svakodnevno žive u strahu bez hrane, vode, medicinske skrbi i, što je najvažnije, bez svojih najmilijih. U takvim situacijama razum se zamagli, a posljedice trpe mnogi obični ljudi koji se pridružuju već ionako velikom broju siromašnih. Kako na to dati prikladan odgovor koji će donijeti olakšanje i mir tolikim ljudima, prepuštenima na milost i nemilost neizvjesnosti i oskudice?

3. U tim tako kontradiktornim okolnostima stiže nam na vrata 6. *Svjetski dan siromaha*, s pozivom, preuzetim od apostola Pavla, da upremo čvrsto svoj pogled u Isusa: »Pameda bogat, radi vas posta siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite« (2 Kor 8, 9). Tijekom svog posjeta Jeruzalemu, Pavao je susreo Petra, Jakova i Ivana koji su ga zamolili da ne zaboravi siromaha. Zajednica u Jeruzalemu zapala je, naime, u velike teškoće zbog gladi koja je pogodila te krajeve. Apostol se odmah pobrinuo da organizira prikupljanje pomoći za tamošnje siromahe. Kršćani u Korintu pokazali su se vrlo osjetljivima i spremnima pomoći. Držeći se Pavlove upute, svaki prvi dan u tjednu prikupili bi ono što su prištedjeli i svi su bili vrlo darežljivi.

Kao da je u tome trenutku vrijeme stalo, te i mi sami svake nedjelje za vrijeme euharistiskog slavlja činimo istu gestu, prikupljajući priloge kako bi zajednica mogla odgovoriti na potrebe najsrođenijih. To je znak koji su kršćani uvijek činili s radošću i osjećajem odgovornosti, kako nijednom bratu ili sestri ne bi nedostajalo ono što je potrebno za život. O tome svjedoči već izvještaj svetog Justina, koji je, u drugom stoljeću, caru Antoninu Piju ovako opisao nedjeljno slavlje kršćanâ: »A u dan zvan nedjelja drži se zajednički sastanak svih bilo da borave u gradu ili na selu. Koliko već ima vremena, čitaju se spomen-zapisи apostola i knjige proročke. [...] Od euharistiske se hrane svakomu dijeli i svatko prima, a nenazočnima se šalje po đakonima. Imućni i koji hoće, daju što hoće. A što se skupi, po hrani se u predstojnika, i on se stara za si-ročad, i jadnike koji trpe s bolesti ili drugog uzroka, pa iza utamničenike i nadošle strance: uopće, svi su mu nevoljnici na brizi« (*Prva apologija*, LXVII, 1-6).

4. Vratimo se sada zajednici u Korintu: nakon početnog entuzijazma, njihova predanost toj zadaći je počela polako jenjavati i inicijativa koju je predložio Apostol izgubila je na zamahu. Zato ih Pavao u svom pismu usrdno potiče da ponovno pokrenu tu kolektu: »sada dovršite to djelo da kao što spremno odlučiste, tako prema mogućnostima i dovršite« (2 Kor 8, 11).

Mislim u ovom trenutku na raspoloživost koju su proteklih godina pokazali čitavi narodi otvorivši svoja vrata milijunima izbjeglica s Bliskoga istoka, iz Afrike i sada iz Ukrajine. Obitelji su širom otvorile vrata svojih domova drugim obiteljima, a zajednice su velikodušno primile mnoge žene i djecu kako bi im ponudile dostojanstvo koje zavrjeđuju. No, što sukob dulje traje, to su njegove posljedice sve gore. Zemljama koje primaju izbjeglice sve je teže kontinuirano pružati pomoć; obitelji i zajednice počinju osjećati teret situacije koja nadilazi izvanredno stanje. Upravo ovo je trenutak kad ne smijemo posustati i kad trebamo obnoviti početnu motivaciju. Ono

što smo započeli valja dovršiti s istim osjećajem odgovornosti.

5. Solidarnost je, naime, upravo to: podijeliti ono malo što imamo s onima koji nemaju ništa, kako nitko ne bi oskudijevao. Što više raste osjećaj za zajednicu i zajedništvo kao način života, to se više razvija solidarnost. Treba, k tome, uzeti u obzir da ima zemalja u kojima se, posljednjih desetljeća, znatno povećalo blagostanje brojnih obitelji, koje su dostigle siguran životni standard. To je pozitivan rezultat privatne inicijative i zakona koji su podržali gospodarski rast i razvoj vezan s konkretnim poticajima za obiteljske politike i socijalnu odgovornost. Taj kapital postignute sigurnosti i stabilnosti može se sada podijeliti s onima koji su bili prisiljeni napustiti svoje domove i zemlje kako bi izvukli živu glavu i preživjeli. Kao članovi građanskoga društva moramo očuvati živim poziv na vrijednosti slobode, odgovornosti, bratstva i solidarnosti. Kao kršćani, pak, temelj svoga postojanja i djelovanja moramo uvijek pronalaziti u ljubavi, vjeri i nadi.

6. Zanimljivo je primjetiti da apostol Pavao ne želi kršćanima nametati djelo milosrđa kao neku obvezu. On, naime, piše: »ne zapovijedam« (2 Kor 8, 8), nego, radije, želi »prokušati istinitost« njihove ljubavi u brizi i revnosti prema siromašnima (usp. *ibid.*). Pavlov zahtjev svakako se temelji na potrebi za konkretnom pomoći, ali njegove namjere nadilaze to. Potiče pojedince da daju svoj prilog kako bi ta kolekta bila znak ljubavi, o čemu svjedoči i sam Isus. Velikodušnost, dakle, prema siromašnima nalazi svoj duboki temelj u odluci Sina Božjega koji je i sam htio postati siromah.

Apostol se, naime, ne boji reći da je taj Kristov izbor, da to njegovo "opljenjenje" jest »milost«, štoviše »[milost] darežljivost[i] Gospodina našega Isusa Krista« (2 Kor 8, 9) i samo njezinim prihvaćanjem možemo dati konkretan i dosljedan izraz svojoj vjeri. Čitav je Novi zavjet oko toga jedinstven, a odjek toga nalazimo također u riječima apostola

Jakova: »Budite vršitelji riječi, a ne samo slušatelji, zavaravajući sami sebe. Jer ako je tko slušatelj riječi, a ne i izvršitelj, sličan je čovjeku koji motri svoje rođeno lice u zrcalu: promotri se, ode i odmah zaboravi kakav bijaše. A koji se ogleda u savršenom zakonu slobode i uza nj prione, ne kao zaboravan slušatelj nego djelotvoran izvršitelj, blažen će biti u svem djelovanju svome« (*Jak 1, 22-25*).

7. Kad su siromasi posrijedi, tu ne prolazi ljeporječivost, nego se zasuće rukave i vjeru djelom potvrđuje izravnim zalaganjem koje se ne može prebacivati na druge. Ponekad, međutim, može doći do određenog popuštanja, što ima za posljedicu nedosljedna ponašanja, kao što je ravnodušje prema siromašnima. Događa se, usto, da se neki kršćani, zbog pretjerane vezanosti za novac, upuste u zlouporabu dobara i imovine. To su situacije koje otkrivaju mlaku vjeru te slabu i kratkovidnu nadu. Ono o čemu trebamo razmišljati jest, radije, vrijednost koju novac ima za nas: novac ne smije postati apsolutna vrijednost, kao da je glavna svrha. Takva vezanost prijeći realno gledati na svakodnevni život i zamagljuje pogled, te sprječava vidjeti potrebe drugih. Kršćaninu i nekoj zajednici ne može se dogoditi ništa štetnije i gore od toga da budu zaslijepljeni idolom bogatstva, koji na kraju baca u okove prolazne i propale vizije života.

Stoga nije riječ o tomu da se prema siromašnima ponašamo asistencijalistički, kao što se često događa, već o zalaganju oko toga da niko ne nedostaju ono nužno. Ne spašava aktivizam, nego iskrena i velikodušna briga i pažnja koji omogućuju da prilazimo siromahu kao bratu koji pruža ruku kako bih se ja probudio iz obamlosti u koju sam zapao. Shodno tome, »nitko ne bi smio reći da se ne može približiti siromasima jer mu to ne dopuštaju obaveze koje uvjetuju njegov način života. To je česta izlika u akademskim, poduzetničkim i profesionalnim, pa čak i u crkvenim krugovima. [...] nitko se ne smije držati izuzetim od brige za siromašne i za socijalnu pravdu« (apost. pob. *Evangelii gau-*

dium, 201). Prijeko je potrebno pronaći nove načine koji nadilaze pristup socijalnih politika »shvaćenih kao politika *prema* siromašnima, ali nikada *sa* siromašnima, koja nikada nije politika siromašnih, a još manje dio projekta koji spaja ljudе« (enc. *Fratelli tutti*, 169). Treba, naprotiv, zauzeti stav Apostola koji je mogao pisati Korinćanima: »Ne dako: drugima olakšica, vama oskudica, nego – jednakost!« (2 *Kor 8, 13*).

8. Ima jedan paradoks koji je danas, kao i u prošlosti, teško prihvati, jer se ne podudara s ljudskom logikom: ima jedno siromaštvo koje čini bogatim. Podsjećajući na "milost" Isusa Krista, Pavao želi potvrditi ono što je i sam propovijedao, naime da pravo bogatstvo nije u zgrtanju »blag[a] na zemlji, gdje ga moljac i rđa nagrizaju i gdje ga kradljivci potkapaju i kradu« (*Mt 6, 19*), nego radije u uzajamnoj ljubavi, koja nas potiče da nosimo jedni bremena drugih, kako nitko ne bi bio napušten ili isključen. Iskustvo slabosti i ograničenja koje smo doživjeli posljednjih godina, a sada i tragedija rata s globalnim posljedicama, trebaju nas naučiti nečem ključnom: nismo na svijetu da bismo preživjeli, nego kako bi svima bio omogućen dostojan i sretan život. Isusova nam poruka pokazuje put i daje nam otkriti da postoji siromaštvo koje ponižava i ubija, te da postoji i drugo siromaštvo, njegovo vlastito, koje oslobađa i čini spokojnim. Siromaštvo koje ubija jest bijeda, to čedo nepravde, iskorištavanja, nasilja i nepravedne rasподjele dobara. To je beznadno i neumoljivo siromaštvo, koje nema budućnosti, jer ga nameće kultura odbacivanja koja ne daje perspektive, a ni izlaze. To je bijeda koja, osim što ljudi dovodi u stanje krajnje oskudice, podriva također duhovnu dimenziju koja – premda je se često zanemaruje – postoji i nije nipošto nevažna.

Kad jedini zakon postane obračun zarade na kraju dana, tada više nema kočnice za usvajanje logike iskorištavanja ljudi: drugi postaju samo sredstva. Tada više nema poštene plaće ni pravednog radnog vremena, nego nastaju novi oblici ropstva koje trpe oni koji nemaju

drugog izlaza i moraju prihvati tu gorku nepravdu samo kako bi nagrecali minimum potreban za uzdržavanje.

Naprotiv, siromaštvo koje oslobađa jest ono koje nam se predstavlja kao odgovorna odluka da se oslobodimo suvišnog i usredotočimo se na ono bitno. Doista, kod mnogih se može lako uočiti onaj osjećaj nezadovoljstva, jer osjećaju da im nešto važno nedostaje i tragači za tim poput bescilnih latalica. Kao one koji su željni pronaći ono što ih može zadowoljiti, treba ih usmjeriti prema malima, slabima i siromašnima kako bi konačno shvatili što je to što njima samima nedostaje. Susret sa siromašnima omogućuje nam stati na kraj tolikim bezrazložnim tjeskobama i strahovima, kako bismo došli do onoga što je doista važno u životu i što nam nitko ne može silom uzeti, a to je istinska i besplatna ljubav. Siromašni su, zapravo, prije subjekti koji nam pomažu osloboditi se zamki nemira i površnosti, nego oni kojima upravljamo svoje milodare.

Ivan Zlatousti, crkveni otac i naučitelj, koji u svojim spisima oštro osuđuje neodgovarajuće kršćanske stavove prema najsiromašnijima, napisao je: »Ako ne možeš vjerovati da te siromaštvo čini bogatim, sjeti se svoga Gospodina i prestanite u to sumnjati. Jer da On nije postao siromašan, ti se ne bi obogatio. Upravo je čudesno to da je iz siromaštva obilno poteklo bogatstvo. Ali pod "bogatstvima" Pavao ovdje razumije saznanje pobožnosti, čišćenje od grijehâ, pravednost, posvećenje i sva ona nebrojena dobra koja nam je Gospodin dao sada i zauvijek. A sve to imamo zahvaljujući siromaštву« (*Homilije na Drugu poslanicu Korinćanima* 17,1).

9. Apostolov tekst, koji je okosnica ovog 6. *Svjetskog dana siromaha*, pokazuje veliki paradoks života vjere: Kristovo nas siromaštvo čini bogatima. Pavao je mogao prenijeti ovo učenje – a Crkva ga može širiti i svjedočiti kroz stoljeća – zato što je Bog, u svome Sinu Isusu, izabrao i prošao taj put. Zahvaljujući tome što On radi nas posta siromašan, naš je

život prosvijetljen i preobražen, te zadobiva vrijednost koju svijet ne poznaje i ne može dati. Isusovo bogatstvo jest njegova ljubav, koja se nikome ne zatvara i ide ususret svima, a posebno onima koji su marginalizirani i lišeni onog nužnog. Iz ljubavi se opljenio i uzeo na sebe ljudski lik. Iz ljubavi je postao poslušan sluga, i to do smrti na križu (usp. *Fil 2,6-8*). Iz ljubavi je postao »kruh života« (*Iv 6,35*), kako nikome ne bi nedostajalo nužno i kako bi svi našli hranu za život vječni. I nama danas, kao i nekoć Gospodinovim učenicima, čini se teškim prihvatići to učenje (usp. *Iv 6,60*). No, Isusova riječ je jasna. Ako želimo da život pobijedi smrt i da se dostojanstvo spasi od nepravde, valja nam ići njegovim putem: ugledati se na Krista siromašna, dijeliti život iz ljubavi, lomiti kruh vlastitoga života sa svojom braćom i sestrama, počevši od najmanjih, od onih kojima nedostaje ono nužno, kako bi zavladala jednakost, siromašne se oslobodilo od bijede, a bogate od ispraznosti, jer ni u jednom ni u drugom nema nade.

10. Dana 15. svibnja proglašio sam svetim brata Charlesa de Foucaulda, čovjeka koji se rodio bogat, ali se odrekao svega da bi slijedio Isusa i postao siromašan zajedno s njim i brat svima. Njegov pustinjački život, najprije u Nazaretu, a zatim u saharskoj pustinji, satkan od šutnje, molitve i dijeljenja, uzorno je svjedočanstvo kršćanskog siromaštva. Dobre nam je razmišljati o ovim njegovim riječima: »Ne prezirimo siromahe, malene, radnike; oni ne samo da su naša braća u Bogu, nego i oni koji najsavršenije oponašaju Isusa u njegovom izvanjskom životu. Oni nam na savršen način predstavljaju Isusa, radnika iz Nazareta. Oni su prvorodenici među izabranima, prvi koji su pozvani ka kolijevci Otkupiteljevoj. Bili su uobičajeno Isusovo društvo od njegova rođenja pa do njegove smrti [...]. Častimo ih, častimo u njima slike Isusa i njegovih svetih roditelja [...]. Uzmimo za sebe [stanje] koje je on uzeo za sebe [...]. Ne prestanimo nikada u svemu biti siromašni, braća siromaha, drugovi siromaha, budimo poput Isusa najsistemašniji među siromasima i poput Isusa ljubimo siromahe i okružimo

se njima» (*Komentar na Evanđelje po Luki*, Meditacija 263)¹. Za brata Charlesa to nisu bile samo riječi, već konkretni način života koji ga je doveo do toga da s Isusom podijeli dar samoga života.

---

¹ Meditazione n. 263 su *Lc 2,8-20*: C. DE FOUCAUD, *La Bonté de Dieu. Méditations sur les saints Evangiles (1)*, Nouvelle Cité, Montrouge 1996., 214-216.

Neka ovaj 6. *Svjetski dan siromaha* postane milosna prilika da izvršimo zajednički i osobni ispit savjesti i da se zapitamo je li siromaštvo Isusa Krista naš vjerni suputnik u životu.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 13. lipnja 2022., spomen svetog Antuna Padovanskog.

FRANJO

HRVATSKI BISKUPI

IZJAVA KOMISIJE HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE IUSTITIA ET PAX

Zagreb, 20. travnja 2022.

Pravednost obvezuje na solidarnost s Golgotom ukrajinskog naroda

1. Ugroza mira. Četvrtak, 24. veljače 2022., ostat će zapamćen kao dan kada je narušen europski mir, ali i svjetski sigurnosni poređak. Masovnim napadom na Ukrajinu, kršeći međunarodno pravo, što je velikom većinom osudila Opća skupština Ujedinjenih naroda 2. ožujka 2022., Ruska Federacija izvršila je zločin agresije na jednu nezavisnu i suverenu, demokratsku državu, kao i napad na temeljne europske vrijednosti, na demokratsko pravo država na samoodređenje, ali i na temeljne kršćanske vrijednosti pravednosti i mira. Hrabri otpor ukrajinskih branitelja je postao istovremeno i borba za našu slobodu i demokraciju protiv svakog oblika imperializma i totalitarizma. Započela je Golgota ukrajinskog naroda za koju vjerujemo da će završiti uskrsnućem mira i slobode, da će život pobijediti smrt, dobro biti snažnije od zla i grijeha.

Kao Komisija Hrvatske biskupske konferencije „Pravda i mir“, na osobit način želimo iskazati svoju kršćansku blizinu i solidarnost s ukrajinskim narodom, ali i sa ukrajinskom nacionalnom manjinom u Republici Hrvatskoj, koja već stoljećima, većinom kao pripadnici Grkokatoličke Crkve, zajedno s nama gradi demokratsko društvo i promiče vjerske slobode, a njihova rodbina i prijatelji danas su izloženi ratnim stradanjima u Ukrajini i proživljavaju pravu Golgotu.

2. Rat je uvijek zlo. Promatrajući ratne strahote razaranja te počinjene ratne zločine i

zločine protiv čovječnosti u Ukrajini, o čemu nas već više od pedeset dana svakodnevno izvještavaju sredstva društvenog priopćavanja, ne možemo, a da se ne prisjetimo sličnih prizora od prije trideset godina, kada smo i sami, tijekom Domovinskog rata, proživljavali sličnu Golgotu. Protjerivanje tisuća civila po nacionalnoj i vjerskoj osnovi, masovne grobnice, svakodnevno bombardiranje gradova i sela, vjerskih i kulturnih objekata, kolodvora, a osobito bolnica, škola i drugih civilnih objekata, duboko se usjeklo u naše pamćenje. Nakon teško stečene slobode i neovisnosti, bili smo uvjereni da se u Europi više ne mogu ponoviti takve strahote uništavanja čitavih gradova, a osobito ubijanje ranjenika i zarobljenika, iživljavanje nad civilima u opkoljenim mjestima, ubijanje djece, starih i nemoćnih, nasilje nad ženama, a o uništenim djetinjstvima da i ne govorimo, jer djeca su uvijek najveće žrtve rata.

3. Moralne i ekološke dvojbe. U duhu pravednosti nitko nema pravo osporiti i oduzeti ukrajinskom narodu pravo na samoobranu koje je, uostalom, potvrđeno i u samom nauku Crkve te u međunarodnom pravu. Prijećajući se kako smo gotovo goloruki branili svoje obitelji i domove, podržavamo napore demokratskog svijeta da isporukom vojne opreme i naoružanja pomognu ukrajinskim braniteljima u njihovim pravednim nastojanjima da obrane svoje domove i neovisnost svoje domovine.

To je legitimna i opravdana pomoć, a u ovim okolnostima fizički potrebna i moralno opravdana. Međutim, to otvara istovremeno i mnogobrojna politička, pravna i etička pitanja, jer ova pomoć mora ostati u okvirima razmjernosti i međunarodnog humanitarnog prava, kako ne bi sukob izmaknuo kontroli i prerastao u sukob svjetskih razmjera.

Na politici je stoga teška zadaća da pronađe pravu mjeru između istinske solidarnosti i nužnog vojnog samoograničenja. Tim više, jer se suočavamo s prijetnjom upotrebe nuklearnog oružja, koja ne samo da bi mogla biti katastrofalna po cijelo čovječanstvo i to s nesagledivim posljedicama, nego ozbiljno dovodi u pitanje i samu svrhu korištenja nuklearne energije u civilne svrhe. Naime, već samo razaranje okolice nuklearnih postrojenja u Ukrajini prijeti da ona postane zagađena radioaktivnošću, a što se lako može proširiti i na susjedne zemlje, te ovaj rat otvara i mnogobrojna ekološka pitanja. Svjesni realne opasnosti koju ovaj rat iskazuje, pozvani smo, kao ljudi i kao kršćani, zauzimati se za sveobuhvatnu zabranu nuklearnog naoružanja.

4. Nužnost molitvenog zajedništva. Solidarni s apelima pape Franje koji je na Čistu srijedu pozvao cijeli svijet na post i molitvu za mir u Ukrajini te na svetkovinu Blagovijesti posvetio Ukrajinu i Rusiju Neoskvrnjenu i Bezgrešnom Srcu Marijinu, ističemo da se aktualnu agresiju Ruske Federacije na Ukrajinu ne može opravdavati višim "metafizičkim" ciljevima. Ohrabruju nas stoga vijesti da je sve više građana koji se i u samoj Rusiji opiru ratu i iskazuju svoje negodovanje aktualnom politikom, unatoč masovnoj represiji. Snažan glas ruskih građana protiv rata, većinom pravoslavnih vjernika, dragocjeni su zalog i djelotvoran znak zajedničke kršćanske nade i ekumenskih napora. Oni su znak nade za bolju budućnost te zasluzuju naše poštovanje. Bila bi stoga velika pogreška okriviti cijeli ruski narod, jer za rat u Ukrajini najveću i isključivu odgovornost snosi trenutni politički režim, ali i oni građani te određeni vjerski velikodostojnici koji ga podržavaju.

Kao Komisija Hrvatske biskupske konferencije koja promiče pravdu i mir, pozivamo stoga sve vjerske zajednice u Republici Hrvatskoj da zajedno s Katoličkom Crkvom osude ratna razaranja i ubijanja te da širom otvore svoja vrata izbjeglicama iz Ukrajine, jer smo pozvani biti aktivni dionici mira, stabilnosti i solidarnosti u hrvatskom društvu. U ovom trenutku je osobito važno da se svi zajedno ujedinimo u molitvama, osobito s našom pravoslavnom braćom, te, u duhu ekumenizma i međureligijskog dijaloga, zajedničkim naporima pripomognemo svima onima koji nevino trpe i umiru. Zajednička molitva je osobito nužna u našem okruženju kako se ne bi vihor rata proširio u naša susjedstva i ugrozio teško stečeni mir. Samo zajednička molitva za sve stradale može osigurati časno i dostojanstveno sjećanje na njih i pomoći u prevladavanju neprijateljstva i uspostavljanju odnosa utemeljenih na poštovanju i iskrenosti.

5. Važnost solidarnosti i kršćanske dobrotvornosti. Sve je očiglednije da diplomacija u ovom trenutku ne postiže svoje ciljeve i da se kraj ovim strahotama još ne nazire te ćemo se zasigurno još dugoročno suočavati s posljedicama ovog rata. Nalazimo se pred vremenima koja će biti ispunjena velikom neizvjesnošću i koja će zasigurno utjecati i našu sigurnost i svakodnevni život. Morat ćemo se odreći određenih blagodati mirnog i sigurnog života te i sami biti spremni na određene žrtve koje će se ponajprije očitovati u padu životnog standarda. Unatoč tome, pozvani smo podržati, prije svega molitvom, ukrajinske branitelje te karitativnom pomoći, otvaranjem svojih domova ukrajinskim majkama i djeci kao i novčanim prilozima i darivanjem drugih potrepština, iskazati solidarnost s izbjeglim ženama i djecom koji svakodnevno pristižu u našu domovinu.

Prisjetimo se samo kako su drugi nama pomogli kada smo se našli u sličnoj situaciji, a istovremeno istinska i trajna solidarnost s izbjeglicama važan je izraz naše kršćanske vjere, nade i ljubavi. Osim toga, solidarnom

pomoći iskazujemo i europsko jedinstvo kojem pripadamo i pripomažemo u prevladavanju sadašnjih izazova. Izraz solidarnosti istovremeno budi i nadu da nasilje neće imati posljednju riječ. Duboko smo uvjereni da ćemo zajedničkim naporima, molitvom, solidarnošću, ali i diplomacijom, uspjeti zaustaviti ratna stradanja kako bi ukrajinska

Golgota što prije završila te ukrajinski narod dočekao uskrsnuće svoje neovisnosti i mir društvenog i vjerskog suživota.

U Zagrebu, 20. travnja 2022.

✠ Đuro Hranić
nadbiskup đakovačko-osječki
predsjednik Komisije HBK-a Iustitia et pax

64. PLENARNO ZASJEDANJE SABORA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

Zagreb, 28. travnja 2022.

Plenarno zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije, 64. u nizu, održano je pod predsjedanjem predsjednika HBK zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića od 26. do 28. travnja 2022. u sjedištu HBK u Zagrebu.

Na početku zasjedanja sudjelovao je i sve nazočne pozdravio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua. Kao gosti na zasjedanju su sudjelovali izaslanik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, njezin potpredsjednik, mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski Petar Palić, srijemski biskup Đuro Gašparović, srijemski biskup koadjutor Fabijan Svalina i subotički biskup Slavko Večerin. Gosti su ukratko prikazali aktualnu situaciju u Crkvi i društvu u svojim sredinama.

Pozdravljujući nazočne na početku zasjedanja predsjednik HBK nadbiskup Puljić posebni pozdrav uputio je novoimenovanom zadarskom nadbiskupu koadjutoru Milanu Zgrabliću zaželjevši mu dobrodošlicu i ploden i blagoslovljen rad. U nastavku je podsjetio na događanja od posljednjeg zasjedanja

posebno istakнуvši agresiju Ruske Federacije na Ukrajinu te prestanak epidemioloških mjera vezanih za pandemiju uzrokovanu koronavirusom. Zahvalio je svima koji na razne načine pomažu ljudima koji su izbjegli u Hrvatsku ili izravno šalju pomoć ugroženom pučanstvu u Ukrajini. Izrazio je zahvalnost medicinskom osoblju i svima koji su dali svoj doprinos u borbi s pandemijom. Podsjetio je i na potpisani Ugovor o Caritasu Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj između Vlade RH i HBK. Prenio je biskupima vijest da je iz Apostolske nuncijature potvrđen dolazak državnog tajnika Svete Stolice kardinala Petra Parolina. Naime, državni tajnik posjetit će Hrvatsku od 10. do 12. svibnja 2022. povodom 25. obljetnice ratifikacije triju Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske te 30. obljetnice priznanja Republike Hrvatske.

U radnom dijelu zasjedanja biskupima je predstavljeno financijsko izvješće HBK za proteklu 2021. godinu. Biskupi su razgovarali i o uređenju pravilnika o financijskom sustavu Crkve u Republici Hrvatskoj s obzirom na činjenicu da će početkom iduće 2023. go-

dine biti uveden euro kao sredstvo plaćanja u našoj zemlji. Odlučeno je da će se оформити radna skupina za izradu prijedloga dorade postojećeg finansijskog sustava.

Posebnu pozornost biskupi su posvetili temi sinodalnog hoda Crkve u Hrvatskoj u kontekstu sinodalnog hoda opće Crkve na koji nas je pozvao papa Franjo pod geslom „Za sinodalnu Crkvu – zajedništvo, sudjelovanje, poslanje“.

Biskupi su također razgovarali o motu propriju Antiquum ministerium pape Franje kojim se ustanovljuje služba katehete. Razmotrena je aktualna situacija s ustanovom Domus Croata u Rimu.

Bilo je govora i o nekim aktualnim pitanjima Hrvatske katoličke mreže, medijske ustanove Hrvatske biskupske konferencije, te je odlučeno da se modernizira sustav odašiljača Hrvatskoga katoličkog radija.

Uz pohvalni angažman Hrvatskoga Caritasa u organiziranju pomoći izbjeglicama iz Ukrajine, istaknuta je važnost duhovne skrbi o njima imajući u vidu ekumensku osjetljivost za njihovu vjersku pripadnost.

Biskupima su predstavljena i neka pitanja povezana s katoličkim školama u Republici Hrvatskoj. Predstavljen je i usvojen program za edukaciju djelatnika katoličkih škola. Biskupi

su upoznati s izradom nacionalnog dokumenta o svećeničkom odgoju i izobrazbi.

Na zasjedanju je usvojena ostavka dosadašnjeg predsjednika Vijeća HBK za laike riječkog nadbiskupa Ivana Devčića, te je na tu službu izabran dubrovački biskup Roko Glasnović. Nakon imenovanja dosadašnjeg ravnatelja Hrvatskog Caritasa mons. Fabijana Svaline srijemskim biskupom koadjutorom za novog ravnatelja izabran je fra Tomislav Glavnik.

Varaždinski biskup Bože Radoš predstavljaјući kao domaćin pojedinosti 4. nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, koji će se održati 21. i 22. svibnja 2022. u Ludbregu, pozvao je sve i zaželio dobrodošlicu.

Najavljen je također biskupsko ređenje imenovanog zadarskog nadbiskupa koadjutora Milana Zgrablića koje će biti upriličeno u subotu, 25. lipnja 2022., u 10 sati u zadarskoj katedrali

Predsjednici pojedinih Komisija, Vijeća i Odборa HBK na zasjedanju su podnijeli svoja izvješća.

Sljedeći susret biskupa HBK bit će 11. svibnja 2022. s državnim tajnikom Svete Stolice kardinalom Pietrom Parolinom u Zagrebu.

Tajništvo HBK

PORUKA SPLITSKO-MAKARSKOG NADBISKUPA MARINA BARIŠIĆA ZA NEDJELJU DOBROG PASTIRA

8. svibnja 2022.

Draga braćo i sestre!

1. Svake godine Četvrta uskrsna nedjelja predstavlja nam Krista Gospodina kao Dobrog Pastira. Crkva na svom zemaljskom hodu moli Dobrog Pastira da ohrabri postojeca i daruje nam nova duhovna zvanja. Ovu molitvenu i pastoralnu inicijativu uveo je papa Pavao VI. 1964. godine. Dobri Pastir ne prestaje pozivati u svojoj Crkvi osobe koje će biti znak njegove milosrdne i spasonosne ljubavi na slavu Božju i na spasenje ljudi.

2. Braćo i sestre, Kristovi vjernici, pridružimo se ovogodišnjoj molitvi za duhovna zvanja, prije svega u našim sredinama, a isto tako molimo i za navjestitelje Radosne vijesti Krista Raspetoga i Uskrsloga na svim kontinentima da mogu ostvarivati želju Emanuela – Boga s nama, koji reče: „*Podite dakle i učinite mojim učenicima sve narode... I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta.*“ (Mt 28, 19-20).

3. Crkva Kristova je sinodalna i na našem hodu zajedništva, sudjelovanja i poslanja, molitva i pastoral duhovnih zvanja čini nas dionicima ove trajne su-odgovornosti. Sinodalnost se očituje u obitelji i u župnim zajednicama koje su mjesto klijanja i rađanja duhovnih zvanja, u raznim oblicima poziva i karizmama služenja u Crkvi.

4. Svima nama u Crkvi: roditeljima, članovima pokretâ i župnih zajednica, biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama, katehetama, odgojiteljima... potrebna je svijest,

ohrabrenje i iskustvo uskrsloga Gospodina koji nam govori: „*Ne bojte se, ja sam s vama!*“

5. Na osobit način pozdravljam sve naše mlađiće i djevojke koji su na putu izbora svoga zvanja u našem društvu, a osobito sve one koji osjećaju sigurnost kao i nesigurnost duhovnog poziva da u sinodalnom hodu Crkve osobno čuju, razumiju i prihvate riječi uskrsloga Gospodina: „*Ne bojte se, ja sam s tobom!*“.

6. Srdačan pozdrav upućujem svim ovogodišnjim prvopričesnicima i krizmanicima koji su se po prvi put i na nov način susreli s Prijateljem – Isusom Kristom, sa željom da potpomognuti svojim roditeljima, kumovima, vjeroučiteljima i župnicima, sve više otkrivaju radost i blizinu uskrsloga Krista koji je došao: „*da imamo život, u izobilju da ga imamo*“ (Iv 10, 10).

7. Zahvaljujem svim članovima Vijeća HBK za sjemeništa i duhovna zvanja na pripremi materijala za ovogodišnju proslavu Nedjelje Dobroga Pastira koji će nadam se biti na pomoć svim moliteljima i pastoralnim djelatnicima novih duhovnih zvanja u našoj Crkvi.

Svima želim mir i blagoslov uskrsloga Gospodina!

✠ Marin Barišić
splitsko-makarski nadbiskup,
predsjednik Vijeća HBK za sjemeništa
i duhovna zvanja

REDOVITI POLUGODIŠNJI SASTANAK PREDSTAVNIKA HBK I VLADE RH

Zagreb, 10. svibnja 2022.

Redoviti polugodišnji sastanak članova Stalnog vijeća Hrvatske biskupske konferencije s predsjednikom Vlade Andrejem Plenkovićem i članovima Vlade održan je danas, 10. svibnja 2022., u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Sastanak je održan uoči posjeta državnog tajnika Svete Stolice kardinala Pietra Parolina Hrvatskoj, s kojim će se sastati i predsjednik Vlade Andrej Plenković te razgovarati o unaprjeđenju odnosa Hrvatske i Svete Stolice. Na sastanku je izražena predanost nastavku dijaloga Vlade i Katoličke Crkve o brojnim društvenim temama.

Razgovaralo se o dalnjoj pomoći Ukrajini koja je žrtva agresije te pružanju potrebne skrbi izbjeglicama, kao i posljedicama ruske invazije i kršenja međunarodnog prava za cijelu Europu. U tom kontekstu, predsjednik Vlade Plenković izvijestio je o svom posjetu Ukrajini u povodu Dana Europe te sastancima s ukrajinskim državnim vrhom. Naglasio je da Hrvatska odlučno stoji uz ukrajinski narod te da je Vlada dosad pružila snažnu finansijsku, humanitarnu i svaku drugu pomoć Ukrajini te odlučno podupire njezin europski put, što će i nastaviti činiti.

Predstavnici HBK na tragu snažnih nastojanja pape Franje istaknuli su važnost poduzimanja napora oko postizanja mira i što bržeg okončanja rata koji je izazvao brojne ljudske žrtve te velika materijalna razaranja. Pozdravili su dosadašnje napore Hrvatske u tome smjeru te iskazivanje solidarnosti i pružanje pomoći kako izbjeglicama koji su došli u našu zemlju tako i ljudima pogodenim ratom u samoj Ukrajini. U tome smislu izrazili su potrebu nastavka angažmana države i cijelog društva. Pritom su podsjetili na ulogu

Hrvatskog te nadbiskupijskih i biskupijskih Caritasa koji su se od prvoga dana rata uključili u pomaganje izbjeglicama i prikupljanju i slanju pomoći u Ukrajinu.

Sugovornici su se na sastanku osvrnuli na aktualnu situaciju u BiH te istaknuli važnost dalnjeg zauzimanja za ravnopravan položaj hrvatskog naroda i boljitet cijele zemlje. Posebno su prepoznata nastojanja Katoličke Crkve u BiH oko očuvanja identiteta hrvatskog naroda te zalaganja za dijalog i miran suživot među svim narodima i građanima BiH, kao i niz projekata Vlade koji su od značaja za Hrvate u BiH.

Uzimajući u obzir inflatorne pritiske te porast cijena energenata, predsjednik Vlade predstavio je poduzete mjere i aktivnosti za ublažavanje udara na standard hrvatskih građana i obitelji, s osobitom brigom o onima koji su najugroženiji u društvu.

Razgovaralo se i o dalnjoj suradnji u procesu obnove sakralnih objekata te korištenju sredstava u okviru Državnog proračuna i Fonda solidarnosti EU-a za potrebe obnove nakon potresa.

Na sastanku su sudjelovali svi članovi Stalnoga vijeća HBK predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić, potpredsjednik HBK zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić predsjednik Komisije HBK za odnose s državom splitskomakarski nadbiskup koadjutor i apostolski upravitelj Porečke i pulske biskupije Dražen Kutleša, đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić i gospićko senjski biskup Zdenko Križić. Uz njih na sastanku je sudjelovao i generalni tajnik HBK vlč. Krunoslav Novak.

Uz predsjednika Vlade bili su potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, ministrica kulture i medija i predsjednica Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Nina Obuljen-Koržinek, ministar

prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine Ivan Paladina te ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marin Piletić.

SUSRET DRŽAVNOG TAJNIKA SVETE STOLICE KARDINALA PIETRA PAROLINA S HRVATSKIM BISKUPIMA U SJEDIŠTU HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

Zagreb, 11. svibnja 2022.

Kardinal Parolin stigao je u posjet Hrvatskoj na poziv HBK prigodom 25. obljetnice ratifikacije triju Ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske te 30. obljetnice priznanja Republike Hrvatske.

Prvi od službenih susreta bio je s hrvatskim biskupima u zgradи HBK. Kardinal Parolin stigao je u pratnji apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj nadbiskupa Giorgia Linque, tajnika Apostolske nuncijature mons. Alfreda D'Souse te službenika Državnog tajništva Svetе Stolice mons. Stanislawa Blachowiaka. Državnog tajnika Svetе Stolice dočekali su predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić, generalni tajnik HBK vlč. Krunoslav Novak i glasnogovornik HBK Zvonimir Ancić.

Prije susreta s biskupima kardinal Parolin kratko se susreo s djelatnicima ureda i ustanova HBK, pozdravivši svakoga ponaosob, a oni su ga pritom zamolili da prenese njihove pozdrave papi Franji.

Zatim se susreo s biskupima u dvorani gdje inače održavaju zasjedanja. Riječi pozdrava uputio mu je predsjednik HBK mons. Puljić. Izrazivši kardinalu dobrodošlicu, poručio mu je da pastiri Crkve u Hrvatskoj nastoje „našu Crkvu učiniti domom i školom zajedništva kao što je prelagao sv. Ivan Pavao II.“.

Također je iskazao želju da njegov boravak u Hrvatskoj, u okviru poslanja koje čini u ime svetog oca Franje i Svetе Stolice, bude koristan i plodonosan.

„Nadam se da će Vaša prisutnost u našem glavnom gradu donijeti mnogostrukе plodove i biti znak međusobnog uvažavanja i dijaloga u neumornom traženju u korist naših partikularnih crkava, stanovnika Hrvatske i konkretnih ljudi“, poručio je mons. Puljić.

Kardinal Parolin zahvalio je u svom pozdravu hrvatskim biskupima za poziv koji su uputili prigodom obilježavanja zajedničkih obljetnica Republike Hrvatske i Svetе Stolice.

„Sveti Otac me je zamolio da vam prenesem njegove pozdrave, izražavajući ujedno svoju blizinu vama i Crkvi u Hrvatskoj, a na poseban način Zagrebačkoj nadbiskupiji i Sisačkoj biskupiji, koje nastavljaju djelo obnove nakon potresa 2020. godine“, dodao je.

„Stoljećima je Hrvatski narod iskazivao neupitnu vjernost Apostolskoj Stolici. S druge strane, mnogim papama je bilo stalo do sve veće povezanosti s hrvatskim narodom što su pokazali kroz nebrojene geste naklonosti prema ovoj Crkvi i ovoj zemlji“, podsjetio je, posebno istakнуvši primjer sv. Ivana Pavla II.

Osvrnuvši se na proslavu obljetnice priznaja Republike Hrvatske od strane Svetе Stolice, državni tajnik Svetе Stolice ustvrdio je da su država i mjesna Crkva „poduzele vrlo važne korake, koje je Sveti Stolica s velikom pažnjom pratila“. Među njima su potpisivanje i ratifikacija međunarodnih ugovora te njihova implementacija.

„Što da uzvratim Gospodinu za sve što mi je učinio? Uzet ću čašu spasenja i zazvat ću ime Gospodnje. Izvršit ću Gospodinu zavjete svoje pred svim pukom njegovim (Ps 116, 12 – 14). Volim se prisjetiti ovih redaka iz Psalma 116 dok razmišljam o tome što je ova zrela i dobro strukturirana Crkva postigla u ovih 30 godina“, rekao je kardinal Parolin.

„Draga subraćo, tako bogato naslijede je u vašim rukama i pozvani ste ga čuvati i učini-

ti još plodnijim, sjećajući se prošlosti, živeći sadašnjost, stvarajući budućnost“, poručio je na kraju hrvatskim biskupima, citiravši riječi pape Franje o stvaranju u poniznosti.

„Vaše apostolsko djelovanje povjeravam Gospri Bistričkoj, našoj Majci, i blaženom Alojziju Stepinu, sinu ove zemlje, da vas čuvaju i podržavaju. Obećavam moliti za vas, te se ujedno preporučujem u vaše molitve“, zaključio je.

Kardinal Parolin je u srijedu navečer u 18 sati predslavio euharistiju u bogoslužnom prostoru bl. Alojzija Stepinca na Kaptolu 28 u Zagrebu. Posljednjeg dana posjeta Hrvatskoj, u četvrtak, susro se s predsjednikom Vlade RH Andrejom Plenkovićem, predsjednikom Hrvatskog sabora Gordonom Jandrokovićem i predsjednikom RH Zoranom Milanovićem.

POZDRAVNI GOVOR PREDSJEDNIKA HBK NADBISKUPA ŽELIMIRA PULJIĆA KARDINALU PAROLINU

Vaša Uzoritosti, kardinale Parolin,

Veliko mi je zadovoljstvo pozdraviti Vas među nama hrvatskim biskupima, u zgradama i dvorani gdje obično održavamo svoja zasjedanja. Prije dva tjedna imali smo svoje plenarno zasjedanje kad nas je apostolski nuncij, mons. Lingua, kojega od srca pozdravljam, detaljno izvijestio o programu Vašega posjeta Hrvatskoj. Od srca pozdravljam njegova vrlog suradnika, mons. Stanisława Blachowiaka s čijim smo radom u Apostolskoj nunciaturi u Hrvatskoj itekako upoznati. Pozdravljam suradnika našega nuncija mons. Alfreda D'Sousu.

Uz riječi srdačne dobrodošlice u ime braće biskupa, izražavam i iskrenu zahvalnost, Vaša Uzoritosti, na pozitivnom odgovoru na moje

pismo od 24. kolovoza prošle godine (Ur. br. 433/2021.) i moj prijedlog za obilježavanjem 25. obljetnice ratifikacije triju Ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske, i to:

- O pravnim pitanjima;
- O suradnji na području odgoja i kulture;
- O dušobrižništvu katoličkih vjernika, predstavnika Oružanih snaga i redarstvenih službi RH.

Ta su tri ugovora zatim ratificirana u Vatikanu 9. travnja 1997. Učinilo nam se to dobrom prigodom da se na više razina (liturgijskoj, povijesnoj i kulturnoj) prisjetimo tog važnog događaja za mladu državu Hrvatsku koja ove godine obilježava tridesetu obljetnicu službenog priznanja od strane Svetе Stolice i drugih država Europe i svijeta.

Mi smo zajednica od 22 biskupa, uključujući 16 ordinarija, tri koadjutora i tri pomoćna biskupa. Dvojica su biskupa odsutna: vojni ordinarij mons. Jure Bogdan je s Hrvatskom vojskom na godišnjem hodočašću u Lurd, a mons. Vlado Košić je odsutan zbog manjih zdravstvenih problema. Uz biskupe ordinarije tu je devet biskupa u miru koji se još uvijek dobro osjećaju i pomažu nam u našim razmišljanjima, prijedlozima i konkretnom radu. Među nama je danas đakovačko-osječki nadbiskup u miru, mons. Marin Srakić, koji je bio predsjednik naše konferencije prije mene (prije deset godina). Koristim ovu prigodu da zahvalim institucijama Svetе Stolice na daru nadbiskupa koadjutora mons. Milana Zgrablića, koji će biti zaređen u Zadru 25. lipnja.

Svjesni odgovornosti koju nam Providnost u ovom času pruža, mi se kao pastiri nastojimo susretati pet do šest puta godišnje kako bismo razgovarali i planirali pastoralni rad.

Nastojimo našu Crkvu učiniti „domom i školom zajedništva“ kao što je predlagao sv. Ivan Pavao II. (NMI, br. 43). U ime svoje braće biskupa, želim Vam, uzoriti gospodine, koristan i plodonosan boravak među nama u Vašemu poslanju koje činite u ime Svetog Oca Franje i Svetе Stolice.

Nadam se da će Vaša prisutnost u našem glavnom gradu donijeti mnogostrukе plove dove i biti znak međusobnog uvažavanja i dijaloga u neumornom traženju u korist naših partikularnih crkava, stanovnika Hrvatske i konkretnih ljudi. Još jednom izražavam iskrenu zahvalnost na Vašoj prisutnosti među nama. Izražavajući sinovsku odanost vrhovnom prvosvećeniku, papi Franji, upućujem vam, uzoriti kardinale Parolin, svoje najbolje želje te srdačnu dobrodošlicu!

✠ Želimir Puljić, zadarski nadbiskup predsjednik Hrvatske biskupske konferencije

POZDRAVNI GOVOR KARDINALA PIETRA PAROLINA HRVATSKIM BISKUPIMA

*Uzoriti,
Draga braćo u biskupstvu,*

Raduje me što sam ponovno među vama, pastirima Katoličke crkve u Hrvatskoj, na početku ovog mog posjeta Zagrebu. Od srca Vas pozdravljam, zahvaljujući Vašem Predsjedniku, Preuzvišenom ocu nadbiskupu Želimiru Puljiću, na srdačnim riječima dobrodošlice i pozivu u Zagreb, kao i svima vama što ste mi pružili ovaj trenutak susreta i bratskog zajedništva. Sveti Otac me je zamolio da vam prenesem njegove pozdrave, izražavajući ujedno svoju blizinu vama i Crkvi u Hrvatskoj, a na poseban način Zagrebačkoj nadbiskupiji i Sisačkoj biskupiji, koje

nastavljaju djelo obnove nakon potresa 2020. godine.

Stoljećima je Hrvatski narod iskazivao neupitnu vjernost Apostolskoj Stolici. S druge strane, mnogim papama je bilo stalo do sve veće povezanosti s hrvatskim narodom što su pokazali kroz nebrojene geste naklonosti prema ovoj Crkvi i ovoj zemlji.

Nakon godina komunističke diktature, tijekom kojih se krvavim i sustavnim progonačima činilo sve kako bi se prekinule veze hrvatskog naroda s nasljednicima Svetog Petra, Hrvatska je 25. lipnja 1991. zajedno sa Slovenijom proglašila vlastitu neovisnost

od tadašnje Jugoslavije. Jedan od konkretnih znakova blizine Svetе Stolice hrvatskom narodu bilo je priznanje hrvatske neovisnosti 13. siječnja 1992. Kao što je poznato, Svetа Stolica je među prvima učinila taj korak, a manje od mjesec dana kasnije, 8. veljače 1992. godine, Svetа Stolica i Hrvatska uspostavile su diplomatske odnose, prve u višestoljetnoj povijesti hrvatskog naroda.

Kako se ovom prilikom ne prisjetiti posebne bliskosti slavenskog pape Ivana Pavla II., koji je tri puta posjetio ovu zemlju. Hrvati su ga doživljavali ne samo kao Papu, nego i kao iznimnog prijatelja. Prilikom svog prvog posjeta Zagrebu, Ivan Pavao II., obraćajući se biskupima, rekao je: „Kaže se (...) da su Hrvati došli iz Krakova: tu je tzv. ‘Bijela Hrvatska’. Zatim su se spustili prema jugu i zaузeli prostore koji čine današnju Hrvatsku. Iz toga se može razumjeti zbog čega Papa, koji je došao iz Krakova, sada dolazi povodom devetstvo godina zagrebačke katedrale. Na taj način se zatvara krug između ‘Bijele Hrvatske’, današnje Hrvatske i Pape iz ‘Bijele Hrvatske’ koji dolazi u Hrvatsku.”¹

U ovih 30 godina, država i mjesna Crkva poduzele su vrlo važne korake, koje je Svetа Stolica s velikom pažnjom pratila. Nekoliko godina nakon osamostaljenja, Vlada je prepoznala posebnu povijesnu i kulturnu ulogu mjesne Crkve, kao i njen društveni položaj, te potpisala i ratificirala četiri bilateralna sporazuma sa Svetom Stolicom, između 1996. i 1998. godine. Uspostavljen je Vojni ordinariat kao i 5 drugih biskupija. Vratila se nastava vjeronauka u školama i nastava teologije na državnim sveučilištima. Otvoreno je Hrvatsko katoličko sveučilište u Zagrebu, nekoliko katoličkih škola, a izgrađene su i obnovljene brojne crkve.

Zahvaljujući zajedničkom zalaganju, uspostavljeni su dobri odnosi između Crkve i Države. Nedavna inicijativa polugodišnjih su-

sreta na razini Premijera i Stalnog vijeća ove biskupske konferencije pridonosi dalnjem poboljšanju suradnje između dviju institucija. Sa zadovoljstvom saznajem da je jedan od rezultata dijaloga Crkve i Države potpisivanje Ugovora o Caritasu Katoličke crkve u Republici Hrvatskoj 18. ožujka ove godine, čime je implementiran čl. 17. Ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima iz 1996. godine.

Svemu tome treba dodati razne važne pastoralne inicijative kao što su, primjerice, nacionalni susreti hrvatskih katoličkih obitelji i susreti katoličke mladeži. Konačno, treba cijeniti i zalaganje Hrvatske Crkve, zahvaljujući kojoj je posljednjih godina razvijen program zaštite maloljetnika i ranjivih osoba.

„Što da uzvratim Gospodinu za sve što mi je učinio? Uzet ću čašu spasenja i zazvat ću ime Gospodnje. Izvršit ću Gospodinu zavjete svoje pred svim pukom njegovim“ (Ps 116,12-14). Volim se prisjetiti ovih redaka iz Psalma 116 dok razmišljam o tome što je ova zrela i dobro strukturirana Crkva postigla u ovih 30 godina.

Draga subraćo, tako bogato naslijede je u vašim rukama i pozvani ste ga čuvati i učiniti još plodnijim, sjećajući se prošlosti, živeći sadašnjost, stvarajući budućnost, baš kao što nas uči papa Franjo: „No, kako sjećanje ne bi postalo zatvor prošlosti, potreban nam je još jedan glagol: generirati – stvarati. Skroman čovjek – ponizni muškarac, ponizna žena – brine i o budućnosti, a ne samo o prošlosti, jer zna gledati naprijed, zna gledati u granice, sa sjećanjem punim zahvalnosti. Ponizan stvara, poziva i gura prema nepoznatom. Dok ohol ponavlja, rigidan je – rigidnost je izopačenost, to je aktualna izopačenost – i zatvara se u svom ponavljanju, osjeća se sigurnim u ono što zna i boji se novog jer ga ne može kontrolirati, osjeća se destabiliziranim zbog toga... jer je izgubio pamćenje. Ponizan prihvata da bude propitivan, otvoren je novostima i čini to jer se osjeća jakim u onome što mu prethodi, u svojim korijenima,

1 Papa Ivan Pavao II., Kratki pozdrav tijekom susreta s biskupima, Zagrebačka nadbiskupija, 10. rujna 1994.

u svojoj pripadnosti. Njegovu sadašnjost nastanjuje prošlost koja mu s nadom otvara budućnost. Za razliku od oholog, on zna da ni njegove zasluge ni njegove "dobre navike" nisu načelo i temelj njegova postojanja, stoga je sposoban vjerovati, dok oholica ne.²

Draga braćo, ukratko sam se prisjetio s vama ovih 30 godina i sada bi mi bilo drago čuti

² Papa Franjo, Božićni govor Pape Franje Rimskoj kuriji, Dvorana blagoslova Apostolske palače, 23. prosinca 2021.

vas. Znam da svoju pastirsku službu obavljate s oduševljenjem, brinući se za Božji narod, svećenike i sjemeništare, i to vam je na čast.

Vaše apostolsko djelovanje povjeravam Gospi Bistričkoj, našoj Majci, i blaženom Alojziju Stepincu, sinu ove zemlje, da vas čuvaju i podržavaju. Obećavam moliti za vas, te se ujedno preporučam u vaše molitve.

kardinal Pietro Parolin

GOVOR KARDINALA PIETRA PAROLINA U HRVATSKOM SABORU

*Poštovani predsjedniče Hrvatskog sabora
g. Gordane Jandrovoviću,
uvaženi potpredsjednici,
uvaženi zastupnici,*

veoma sam zahvalan i radostan, te uistinu počašćen što vam se mogu obratiti u ovom visokom domu, koji se nalazi na Trgu sv. Marka, čiji urbanistički i arhitektonski stil obiluje dubokom simbolikom. U središtu ovoga trga – na kojemu su smještene ne samo najviše institucije moderne hrvatske države, već i stoljetni simboli povijesti hrvatske državnosti koji odražavaju njezina municipalna prava – iura municipalia – stoji crkva. Ova crkva najstarija je građevina na trgu. S vremenom su u blizini crkve svoje mjesto našle i druge zgrade koje predstavljaju sjedište hrvatske zakonodavne, izvršne i ustavno-sudbene vlasti: Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske i Ustavni sud RH. Iako su fizički odvojene od crkve, ove su građevine namjerno građene s izravnim pogledom na crkvu i poštujući u potpunosti njezin vanjski izgled. Izgradnja Trga sv. Marka odražava na simboličkoj razini, mnogo dubljoj od one pukog arhitektonsko-urbanističkog razvoja, sve spontane

značajke i cjelokupnu stvarnost povijesnih odnosa hrvatskog naroda i Katoličke Crkve. Ovi aspekti Trga sv. Marka vjerno odražavaju ono što je nekoć u hrvatskim krajevima bilo – a i danas još uvijek jest – samo po sebi razumljivo u tim odnosima.

Kao što znate, pravni i diplomatski odnosi između Hrvata i Svetе Stolice povijesno su uspostavljeni već tijekom 7. stoljeća, odnosno od samog dolaska Hrvata na ove prostore. Oni su se razvijali u različitim razdobljima, u različitim kontekstima i teritorijalno-političkim okvirima, pa ih je nemoguće okarakterizirati i razumjeti samo s jednog gledišta. No, bez obzira na ove evidentne povijesne i konceptualne varijabilnosti, moguće je izdvojiti stalne značajke tih odnosa, odnosno njihov neprekinuti tijek kroz stoljeća (čak i pod različitim oblicima totalitarizma), a to su iskrenost, međusobna posvećenost i funkcionalnost, međusobno razumijevanje, ali prije svega – a to želim posebno istaknuti u ovoj svečanoj prigodi 25. obljetnice stupanja na snagu međunarodnih ugovora između Republike Hrvatske i Svetе Stolice – povezanost Hrvata i Petrove Crkve.

Različite pravne instrumente, kao što su ugovori, sporazumi, pravne i diplomatske komunikacije, diplomatski odnosi i slično, između Hrvata i Svetе Stolice treba tumačiti prema njihovom meritumu, uzimajući u obzir ono što je njihova bit i što istinski odražavaju – međusobnu povezanost i podršku. Oni su također izraz snažne i istinske vjere, odanosti Hrvata Svetoj Stolici na koju su uvijek mogli računati kao izvor potpore, te povjerenja koje Sveta Stolica polaže u hrvatski narod. Bez obzira na pravno-povijesnu kvalifikaciju i potreban oprez u tumačenju (a uzimajući u obzir činjenicu da se radi o činu koji se dogodio prije jedanaest stoljeća), blagoslov koji je papa Ivan VIII. 7. lipnja 879. udijelio knezu Branimiru, cijelom njegovom narodu i cijeloj njegovoj državi, priznajući njegovu zemaljsku vlast nad čitavom Hrvatskom, ima posebnu težinu i pravni značaj. Taj je Papin čin bio odlučujući za izgradnju identiteta Hrvata jer je njime hrvatski narod priznat kao samostalan i suveren narod s vlastitom vladom i vladarom među europskim narodima s kraja 9. stoljeća, i kao kršćanski narod odan rimskom prvosvećeniku. U vrijeme kada su pisani tragovi iznimno rijetki, Papa šalje hrvatskom knezu ne samo pisani pravni akt, nego i pismo sa snažnom porukom koja je dugoročno utjecala na hrvatski identitet. U Hrvatskoj se često i ispravno može čuti kako upravo taj čin i blagoslov Pape predstavlja pravno relevantno priznanje Hrvata i uvodi ih u kontekst europskih naroda i zapadne civilizacije utemeljene na kršćanstvu.

Otprilike pola stoljeća kasnije – 925. (devetsto dvadesetpete) i 928. (devetsto dvadesetosme) – temeljem akta pape Ivana X. uspostavit će se jedinstveno crkveno područje koje će obuhvaćati cijelu Hrvatsku i Dalmaciju pod jurisdikcijom splitskog biskupa, područje koje će kasnije oblikovati administrativnu regiju i koja će postati središtem hrvatskog teritorija. Upravo će ta regija postati ne samo administrativno područje za Hrvate, nego i njihova vlastita duhovna, kulturna, politička i povijesna baština koja jasno definira hrvatski identitet, drugim riječima središte hrvatske državnosti.

Vratimo se u sadašnjost. Sveti Ivan Pavao II. je osobito poštovao hrvatski narod i prema njemu gajio izuzetnu ljubav i duboko razumijevanje. Možda kao nitko drugi, ovaj papa – papa Poljak – shvaćao je teško breme povijesti, nepravde i patnje kojima su Hrvati bili izloženi kao slavenski narod u svojoj stoljetnoj težnji za vlastitom državom. Dubokom prisnošću i sa snažnim emocijama osjećao je i dijelio patnje ovog naroda, kao i njegove težnje i ciljeve, posebno za vrijeme komunističke vladavine. Ivan Pavao II. prepoznao je postojanost i nepokolebljivost te uzorno svjedočanstvo vjere, personificirano u zagrebačkom nadbiskupu kardinalu Alojziju Stepincu, kojeg je 1998. godine, tijekom pastoralnog pohoda Republiци Hrvatskoj, u Mariji Bistrici proglašio blaženikom i mučenikom. Time je učvrstio odluku pape Pija XII. iz 1953. godine, kojom je Alojzija Stepinca u teškim i izvanrednim vremenima progona, dok je kao nadbiskup svjedočio vjeru iz kućnog pritvora u Krašiću, imenovao kardinalom.

Sveti Ivan Pavao II. je imao neizmjerno poštovanje prema tisućljetnoj opredijeljenosti Hrvata za kršćanstvo, papu i Svetu Stolicu, što se očitovalo i u brojnim diplomatskim aktima i odnosima, ali i u činjenici da je hrvatski narod u ključnim, prijelomnim trenucima uvijek imao oslonac u Crkvi i njezinom svećenstvu. Kada je početkom 1990-ih (devedesetih) godina prošlog stoljeća naslutio mogućnost stvaranja samostalne hrvatske države, države koja bi bila prava država hrvatskog naroda, Ivan Pavao II., kao papa i vrhovni autoritet Svetе Stolice, snažno se za taj cilj pravno i diplomatski zalagao u Hrvatskoj i u međunarodnoj zajednici. Posebno je važno istaknuti da je to učinio beskompromisno i bez oklijevanja, zbog svog čvrstog uvjerenja u pravednost tog cilja i njegovu utemeljenost u međunarodnom (javnom) pravu, te da hrvatski narod ima pravo na samoodređenje i samostalnost.

Jasno vidjevši i precizno tumačeći znakove vremena za cijelu Europu u tom razdoblju, uključujući i za hrvatski narod, i s odlučnim

odgovorom na njih, papa Ivan Pavao II. je svojim autoritetom potaknuo intenzivnije pravno i diplomatsko djelovanje i komunikaciju u međunarodnoj zajednici i prije i tijekom stvaranja suvremene hrvatske države, posebice u trenutku proglašenja njezine samostalnosti i neovisnosti – kao što vam je dobro poznato – što je kulminiralo 13. siječnja 1992. (prije točno trideset godina), kada je Sveta Stolica formalno priznala Republiku Hrvatsku i time potvrdila legalitet i legitimitet suvremene hrvatske države. Činio je to iskreno i predano, bez prikrivenih namjera, a Sveta Stolica je bila među prvim subjektima međunarodnog prava koji su priznali Hrvatsku.

Priznanje Republike Hrvatske od strane Svetе Stolice ostat će zapamćeno kao pravni akt kojim je Apostolska Stolica dala snažnu i odlučnu potporu legalitetu i legitimitetu hrvatske države pred međunarodnom zajednicom. Za Republiku Hrvatsku i za Svetu Stolicu ovaj čin je i danas znak snažne vjere, povjerenja, bliskosti, predanosti i međusobne potpore, što je sveti Ivan Pavao II. potvrđivao tijekom svoja tri pastoralna pohoda Republici Hrvatskoj, od kojih je svaki bio duboko značajan pravno i duhovno u svom povijesnom trenutku: prvi put tijekom Domovinskog rata (1994.), zatim 1998. povodom proglašenja kardinala Alojzija Stepinca blaženim, te posljednji put na samom početku 21. stoljeća (2003.) kada je mlada suvremena hrvatska država već bila zrelja. Svakako je znakovito što je sveti Ivan Pavao II. odlučio posjetiti svoj voljeni hrvatski narod u povodu svog 100. pastoralnog pohoda izvan Italije.

U okviru odnosa Republike Hrvatske i Svetе Stolice posebno mjesto zauzimaju međusobni pravni odnosi, ponajprije zato što je svaki aspekt tih odnosa izražen u pravnom obliku. Tijekom 1996. potpisana su tri ugovora (o pravnim pitanjima, o suradnji na području odgoja i kulture, o dušobrižništvu katoličkih vjernika, pripadnika oružanih snaga i redarstvenih službi Republike Hrvatske), koji su stupili na snagu početkom 1997. (prije točno četvrt stoljeća), a potom, godinu dana kasni-

je, 1998. potписан je još jedan ugovor o gospodarskim pitanjima.

Ugovor o pravnim pitanjima na samom početku propisuje da su Država i Katolička Crkva neovisne i samostalne, svaka u svom poretku. Također je propisano da se obje strane obvezuju u međusobnim odnosima potpuno poštovati to načelo u kontekstu brige za cjelovit duhovni i materijalni razvoj čovjeka i za promicanje općega dobra. U tom smislu, ugovori između Republike Hrvatske i Svetе Stolice u potpunosti poštuju poslanje Katoličke Crkve kao i ustavne vrednote Republike Hrvatske, s obzirom da obje strane streme promicanju ljudskog dostojanstva, društvene pravednosti, duhovnom i materijalnom boljituču čovjeka i općem dobru. Koristi od ovih nastojanja imaju zapravo pripadnici hrvatskog društva bez obzira na njihov nacionalni, etnički, vjerski ili drugi identitet ili političku orientaciju. Iako su međusobno neovisni i konceptualno odvojeni, ovi ugovori postavljaju okvir istinskog partnerstva između Države i Crkve, njihove međusobne potpore, poštovanja, bliskosti, pa čak i međusobne povezanosti njihovih ciljeva i politika kojima je svrha uvijek čovjek.

Ugovore koji su sklopljeni između Republike Hrvatske i Svetе Stolice ne treba poimati i cijeniti štetnima za druge vjerske zajednice. Naprotiv, oni u konačnici mogu služiti kao primjer za pripadnike drugih vjerskih zajednica, primjerice za prihvatanje identičnog modela i kriterija financiranja vjeronauka u državnim školama te analognu primjenu koncepta koji se u Katoličkoj Crkvi naziva „kanonski mandat“, za priznavanje u pravnom poretku Republike Hrvatske građanskih učinaka životnih zajednica koje su uređene državnim Obiteljskim zakonom i sklopljene po pravilima vjerske zajednice i pred njezinim svećenikom, za pravila o povratu imovine oduzete za vrijeme totalitarnih režima, i tako dalje. Ugovori između Republike Hrvatske i Svetе Stolice razlikuju se od ovih analognih aranžmana na državnonapravnoj razini isključivo stoga što imaju

status međunarodnog prava, a ne zbog svog pravnog sadržaja. A budući da je Republika Hrvatska država u kojoj se građani većinski izjašnjavaju katolicima, normativni obuhvat ugovora sa Svetom Stolicom u odnosu na one na koji se oni odnose i broj obuhvaćenih pravnih pitanja bit će širi, ali ne zato što ti ugovori uvode drukčija pravno relevantna pitanja.

Ukratko, svaki sporazum između dvaju subjekata međunarodnog prava instrument je za sprječavanje sukoba i izbjegavanje zakona arbitraže ili, još gore, zakona sile.

Od početka svog postojanja pa sve do danas, sporazumi koje je Sveta Stolica sklapala s državama predstavljaju trajno nastojanje za prilagodbu društvenim promjenama i vjerskoj stvarnosti. Takve prilagodbe vrijedne su za obranu ljudskih prava, a posebno vjerskih sloboda, čak i u suvremenim državnim okvirima sekulariziranih ili neselekulariziranih društava.

Bilo bi pogrešno misliti da su se u prošlosti sporazumi sklapali samo zato što su države bile kršćanske: Sveta Stolica je uvijek s vladarima i vladama, pa i nekatoličkim ili nekršćanskim, nastojala pregovarati o konkretnim uvjetima života Crkve. Čak i tijekom stoljetnih stalnih mijena u europskoj povijesti, prilikom crkvenog raskola i tijekom Reformacije, Sveta Stolica je nastojala uspostaviti najbolje moguće odnose s civilnim vlastima zemalja, bez obzira je li se ili nije radilo o katoličkim zemljama.

Stoga se danas, kao i u prošlosti, sporazumi između Svetе Stolice i država pokazuju korisnima za reguliranje života Crkve i za osiguravanje njezine neovisnosti usprkos željama vladara i vlada da se mijesaju u život i organizaciju Katoličke Crkve. Čak i u kontekstu društava koja su duboko povezana s kataličanstvom, pokazalo se nužno uspostaviti pravila da bi se spriječila iskušenja civilnih vlasti da se upliču u poslove Crkve i obrnuto. Međutim, sporazumi su korisni i zbog mo-

gućnosti koordiniranja i olakšavanja aktivnog sudjelovanja Svetе Stolice i Crkve u izgradnji ljudskog društva, pravednog i solidarnog, prema toj svjetloj perspektivi koja je zacrtana u pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes*.

Zanimljiv i sui generis slučaj je sporazum o imenovanju biskupa, potpisani 22. rujna 2018. između Svetе Stolice i Narodne Republike Kine: dakle, međunarodni ugovor između dviju strana koje se formalno još nisu međusobno priznale.

Ovdje se želim prisjetiti riječi pokojnog kardinala Agostina Casarolija upućenih jednom službeniku državnog tajništva: „Nije važan ugovor, već dogovor.“ Ova izjava ne poriče vrijednost ugovora ili sporazuma, već naprotiv, želi reći da su dogovoren sporazumi nužni za promicanje sklada i suživota u današnjim društvima.

U svakom sporazumu načelna su pitanja isprepletena s čisto praktičnim, čak i tehničkim pitanjima: ipak, svi imaju za cilj jamčiti lokalnoj Crkvi najbolji mogući prostor slobode. Na načelnim osnovama, zajednička polazišna točka ugovornih strana može biti priznanje prisutnosti i povjesne uloge Crkve u oblikovanju nacije, kao što je to slučaj, primjerice, ovdje u Hrvatskoj i s raznim sporazumima potpisanim sa zemljama srednje i istočne Europe nakon pada Berlinskog zida. No, počevši od Drugog vatikanskog ekumeniskog sabora, preduvjet je, rekao bih nužan, vjerska sloboda.

Koncilska deklaracija „Dignitatis humanae“ (O vjerskoj slobodi) ponovno je potvrdila da je prostor autonomije, zaštićen ovom građanskim slobodom, u potpunosti pomirljiv sa zahtjevima libertas Ecclesiae (br. 13), koja ostaje prvo i temeljno načelo odnosa između Crkve i svakog drugog društva: „Postoji“ citiram, „sklad između slobode Crkve i one vjerske slobode koju treba svim ljudima i zajednicama priznati kao pravo i u pravnom je poretku zakonima uglaviti“. A konstitucija

Gaudium et spes, sa svoje strane, ukazuje na različite aspekte libertas Ecclesiae te izjavljuje: „(...) uvijek i svugdje Crkva mora imati pravo da s istinskom slobodom propovijeda vjeru, naučava svoju socijalnu nauku, da nesmetano vrši svoju službu među ljudima te da izriče moralni sud, pa i o stvarima koje se odnose na politički poredak, kada to traže temeljna prava ljudske osobe ili spas duša“ (br. 76; EV 1/1583).

Vjerska sloboda je istovremeno i temelj i granica konkordata. Konkordati, naime, predstavljaju „prilagođeno jamstvo“, prije svega kolektivne i institucionalne dimenzije vjerske slobode, bez koje ona ne može postojati ni na individualnoj razini, kako je pokazalo bolno iskustvo tzv. realnog socijalizma koji je prevenstveno težio dokinuti prakticiranje vjere u zajednici. S tim u vezi, mislim da treba naglasiti da su gotovo sve europske zemlje koje su imale to iskustvo, a Hrvatska nije iznimka, odabrale sustav sporazuma s crkvom za obnovu vjerskih sloboda. Međutim, institucionalna suradnja iz koje nastaju konkordati ne može utjecati na osobnu vjersku slobodu građana, bilo da su pripadnici Katoličke Crkve, druge kršćanske vjeroispovijesti ili ne pripadaju nijednoj vjeri. U tim sporazumima Katolička Crkva ne traži od države da djeluje ni kao defensor fidei (branitelj vjere) ni kao izvršna ruka kanonskog prava: isključiva joj je namjera dobiti pravni okvir što je moguće prikladniji njenim specifičnim potrebama, u okviru ustavnog prava na slobodu vjeroispovijesti.

Nakon ovih općih razmatranja, vratimo se na situaciju u Hrvatskoj.

Osim četiri navedena međunarodna ugovora, pravni odnosi između hrvatske Države i Katoličke Crkve dodatno su uređeni nizom dodatnih sporazuma. Ovi sporazumi sklopljeni su između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o određenim konkretnim pitanjima i temama. U okviru međunarodnih ugovora, ovi se dodatni sporazumi prilagođavaju u praktične i kon-

kretnije svrhe. Oni nemaju status međunarodnih ugovora već operativnih sporazuma mjesne Crkve i države, čiji je cilj dodatno odrediti generička pravila četiriju međunarodnih ugovora i učiniti njihovu provedbu učinkovitijom. Sklapanje tih sporazuma izraz je iskrenosti, otvorenosti, povjerenja, ali i stalne svijesti da se ugovorne klauzule ne poimaju čisto formalnima ili pak hipotetičkim izjavama, već kao pravni sadržaj koji teži svomu ostvarenju u svakodnevnom životu radi postizanja općeg dobra. Dakle, možemo reći da dodatni sporazumi predstavljaju poseban sui generis izvor prava pravnog poretku Republike Hrvatske.

Takvi dodatni sporazumi mogu biti vrlo kratki i nastati na temelju jednostavnih i operativnih pregovora inter partes.

Kao primjer želim navesti Ugovor o „Caritasu“ Katoličke Crkve u Republici Hrvatskoj potpisani 18. ožujka 2022., kojom prilikom je Vlada Hrvatske snažno naglasila da Republika Hrvatska kršćansku solidarnost smatra jednom od svojih temeljnih društvenih vrijednosti. Ova izjava od velike je važnosti kao izraz hrvatske društvene stvarnosti, ali i kao potvrda suštine cjelokupnih odnosa između Republike Hrvatske i Svetе Stolice. Kršćanstvo i kršćanska solidarnost predstavljaju temelje zapadne kulture i Europe. Zemlje osnivateljice Europske unije i tvorci njezinih temeljnih ideja smatraju da su jezgra ove multinacionalne organizacije i ujedinjujući čimbenik njezinih unutarnjih različitosti u osnovi utemeljeni na kršćanstvu i kršćanskoj ideji solidarnosti.

Zakonskim uređenjem karitativne djelatnosti i socijalne skrbi o najpotrebitijima, Katolička Crkva i Republika Hrvatska djeluju više kao katalizatori ujedinjeni u zajedničkom cilju, negoli samo kao partneri u procesu, ili pak dvije strane u nekom čisto formalnom ugovoru.

Primjer „Caritasa“ i spomenutog ugovora o „Caritasu“ možda na najbolji mogući način oslikava izvornu namjeru, plemenitost svrhe

i cilja svih, pravno i osobno, uključenih u projekt razvoja odnosa između Republike Hrvatske i Svetе Stolice tijekom posljednjih četvrt stoljeća, odnosno, na konkretnijoj i operativnoj razini, između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije. Kao što sam već spomenuo, kroz povijest, ali i danas, odnosi hrvatskog naroda i Svetе Stolice neprekidno su bili ukorijenjeni u određenim stvarnostima. Te su stvarnosti na brutalan način negirali totalitarni režimi, koji su nastojali dokinuti život Crkve i vjeru hrvatskog naroda, posebice eliminacijom i uništavanjem crkvenopravnih osoba, a da ih nikada nisu uspjeli uništiti. Totalitarni su režimi nastojali poništiti duh i duhovna ali i vremenita dobra kroz koja su župe, biskupije, ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, druge institucije, bolnice, sirotišta, crkvene kulturne ustanove i druge crkvene društvene stvarnosti izvršavali Crkveno poslanje. Bit ovog poslanja mora biti ljubav prema čovječanstvu i posebna predanost narodu, u ovom slučaju hrvatskom narodu. Duga desetljeća totalitarne destrukcije ostavila su ozljede koje ne mogu lako zacijeliti.

Gospodine predsjedniče, još jednom vam zahvaljujem što ste mi ukazali čast davši mi priliku da se obratim ovom uglednom skupu prigodom 30. obljetnice priznanja Hrvatske od strane Svetе Stolice, a posebno prigodom

25. obljetnice stupanja na snagu naša prva tri ugovora. Kako sam već istaknuo, oni su, međutim, tek suvremeni iskaz duge tisućljetne stvarnosti međusobnog razumijevanja i povjerenja stalno prisutnog u našim odnosima. Ti pravni akti, i njima propisani odnosi, nisu stvoreni, da tako kažem, (ni iz čega) ex nihilo; oni su rezultat duboke i duge povijesnih dinamika, motivacija, implikacija, konteksta i tradicija. Treba ih vjerodostojno i kontekstualno tumačiti i razumjeti na ovaj način. Odnosi Republike Hrvatske i Svetе Stolice nikada nisu bili čista formalnost ili puka administrativna fasada, pravni oblik bez stvarnog sadržaja i iskrene obostrane namjere da se cjelovitost tog sadržaja oživi. Povodom ovih velikih i značajnih obljetnica valja istaknuti dugu i čvrstu vjeru hrvatskog naroda, ali i (dobronamjeran) bona fides u odnosima Svetе Stolice i ovoga naroda. Oni čine tkivo koje je temelj svakog oblika i formalne pojave pravnih ugovora i drugih postupaka u kojima su se oblikovali i razvijali naši odnosi. Upravo zbog te sveobuhvatne iskrenosti Svetе Stolice kroz stoljeća ostaje osobito privržena Hrvatskoj, a i danas vjerno stoji uz svoj ljubljeni hrvatski narod.

Hvala na pažnji.

kardinal Pietro Parolin

PRIOPĆENJE S IZVANREDNOG ZASJEDANJA HBK

Zagreb, 9. lipnja 2022.

Izvanredno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije pod predsjedanjem zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića, predsjednika HBK, održano je u četvrtak, 9. lipnja 2022. godine. Nakon uvodne molitve i pozdrava, nadbiskup Puljić čestitao je mons. Draženu Kutleši koji je preuzeo službu splitsko-makarskog nadbiskupa i metropolite.

U radnom dijelu zasjedanja biskupi su bili izvješteni o prijedlozima radne skupine koja je raspravljala o uređenju finansijskog sustava u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji s obzirom na prelazak na euro kao sredstvo plaćanja od početka 2023. godine. Donoseći smjernice za daljnja promišljanja, biskupi su istaknuli važnost socijalne osjetljivost u tom procesu o čemu će još biti govora prije nego stupi na snagu konverzija plaćanja u eurima.

U nastavku zasjedanja bilo je govora o dokumentu *Ususret svima, bez iznimke* (AL 309) koji bi poslužio svećenicima i crkvenim zajednicama „za aktualiziranje VIII. poglavљa postsinodalne apostolske pobudnice pape Franje *Amoris Laetitia*“. Radni dokument predstavio je predsjednik Vijeće HBK za život i obitelj mons. Mate Uzinić koji je naglasio da se radi o sadržaju koji proizlazi iz apostolske pobudnice pape Franje, „*Amoris Laetitia*“.

Nacrt dokumenta u duhu je spomenute pobudnice i predviđa četiri suslijedna koraka: prihvaćanje, praćenje, razlučivanje i uključivanje u crkvenu zajednicu s upozorenjem da se ne radi o „dozvoli za pristup sakramentima“, već o „procesu razlučivanja u pratnji pastira“. Nakon dorade i uvrštenja pojedinih prijedloga i primjedbi odlučeno je da dokument objavi Vijeće HBK za život i obitelj.

Na zasjedanju je bilo govora i o nastavku suradnje s vatikanskim medijima, u koje je uz HBK uključena i BK BiH. Biskupi su izvješteni o slijedećem Susretu hrvatske katoličke mladeži u rujnu ove godine, u Bjelovaru, te su zamoljeni da do 20. lipnja 2022. dostave u Tajništvo HBK sažetke sinodalnog savjetovanja u svojim biskupijama, kako bi se priступilo pripremi zajedničkog sažetka koji će u ime HBK biti poslan u Biskupsku sinodu u Vatikan.

Na kraju biskupi su upoznati sa susretom generalnih tajnika biskupskih konferencija Europe koji će se održati u Zagrebu od 30. lipnja do 3. srpnja, te je najavljeno iduće zasjedanje HBK koje će se održati od 17. do 19. listopada 2022.

Tajništvo HBK

SMJERNICE VIJEĆA HBK ZA ŽIVOT I OBITELJ SVEĆENICIMA I CRKVENIM ZAJEDNICAMA U PRIMJENI VIII. POGLAVLJA POSTSINODSKE APOSTOLSKE POBUDNICE PAPE FRANJE AMORIS LAETITIA

»Ususret svima bez iznimke« (AL 309)

Uvod

Papa Franjo je 19. ožujka 2021. godine, na petu obljetnicu objave postsinodske apostolske pobudnice Amoris laetitia o ljubavi u obitelji, proglašio Godinu obitelji Amoris laetitia.

Već u prvoj godini od izdavanja toga dokumenta, različite biskupske konferencije diljem svijeta napisale su smjernice za pastoralnu primjenu uputa iznesenih u VIII. poglavlju Amoris laetitia naslovljenom Pratiti, razlučivati i integrirati slabosti. Riječ je, među ostalim, o razlučivanju mogućnosti integracije i pristupa sakramentima »nekih razvedenih koji žive u novome braku«. Ovom prigodom, uz Godinu obitelji Amoris laetitia koja upravo završava Desetim svjetskim susretom obitelji koji se odvija u Rimu pod gesmom Obiteljska ljubav: poziv i put svetosti, i Vijeće HBK-a za život i obitelj želi uputiti pismo svećenicima, djelatnicima i djelatnicama u pastoralu obitelji, obiteljima i svim vjernicima.

Cjelokupna pobudnica ističe uzvišenost bračne ljubavi. Ona nipošto ne razvodnjava evanđelje (AL 311), niti umanjuje njegove zahtjeve (AL 301), niti odstupa od visokoga idealja braka i obitelji kojemu je slika veza između Krista i Crkve (AL 292). Takav uzor i ideal u svim pastoralnim aktivnostima postavlja zahtjev pred Crkvu da i ona, premda je grešna ljubljena je od Krista, isto tako bude pažljiva i brižna i da ljubi svoju grešnu, slabu i bolesnu djecu, da bude osjetljiva za sve ljudske subbine i »egzistencijalne periferije« (AL 312), da njezin rad bude sličan radu »poljske

bolnice« (AL 291) za sve ranjene i oboljele. U dokumentu nema govora o relativiziranju nerazrješivosti sakramento braka, ili tome da bi se, primjerice, »nagrađivali« držanjem vjeronauka, propovijedanjem ili nekim drugim službama u Crkvi oni koji se »razmeću objektivnim grijehom« (AL 297).

S druge strane, pobudnica traži od pastirâ, biskupâ, svećenikâ i pastoralnih djelatnika da prema vjernicima koji žive u »neredovitim« situacijama ne budu »zatvorena srca« skrivajući se »čak iza crkvenoga učenja«, da se na njih ne nabacuju čudorednim zakonima kao kamenjem, da »teške slučajeve i ranjene obitelji« ne sude »s visoka i površno« (AL 305).

Papa Franjo u tom dokumentu traži da se između dviju dominantnih logika koje su tijekom povijesti prevladavale u Crkvi, marginalizacije i reintegracije (AL 296), pastoralni djelatnici nedvosmisleno odluče za pratnju i integraciju, odnosno da pastiri integriraju u crkvenu zajednicu svoju »najslabiju djecu obilježenu izgubljenom i ranjenom ljubavlju« (AL 291), one koji su rastavljeni i opet »sklopili građansku ženidbu«, one koji »žive neobavezna životna zajedništva« (AL 293), one koji su iz raznih razloga u napuklim, razorenim odnosima ili pate od ostavljenosti i marginalizacije.

Smjernice za primjenu VIII. poglavlja Amoris laetitia

Amoris laetitia u pastoralu braka suočenom s izazovima vremena u kojem živimo, ističe dvije zadaće pastirâ: »promicanje kršćanske

ženidbe« i »razlučivanje situacija mnogih koji ne žive tu stvarnost« (AL 293). Ne zanemarujući niti relativizirajući ideal kršćanske ženidbe i obitelji sazdane na njoj, Crkva je pozvana suočavati se sa svakom dramom ljudske nesavršenosti i grešnosti, i s ljubavlju pristupati onima koji sudjeluju u njezinu životu na nepotpun način, prepoznajući da Božja milost djeluje i u njihovu životu dajući im hrabrost da čine dobro, da se s ljubavlju brinu jedno za drugo i budu u službi zajednice s kojom žive (AL 291, 307). Pastoral osoba u »neredovitim« bračnim i obiteljskim situacijama moguće je samo ako postoji spremnost napuštanja pastoralne rutine te osmišljavanja i usvajanja novih pastoralnih pristupa. Glede toga, potrebne su formacija i edukacija svećenika i drugih pastoralnih djelatnika, koje će im u tome pomoći. Ovdje donosimo četiri koraka pastoralnoga djelovanja kada je riječ o pastoralu vjernikâ koji ne žive kršćanski ideal ženidbe.

PRVI KORAK: PRIHVAĆANJE

Svećenici i drugi pastoralni djelatnici dužni su susretati sve osobe u njihovim realnim životnim situacijama i činiti sve što se može kako bi im se pomoglo živjeti u Božjoj blizini i rasti u odnosu s Njime (AL 291, 293, 296-298). To se, u ovom kontekstu, posebice odnosi na osobe koje žive u »neredovitim« situacijama:

- a) vjernici koji žive samo u građanskom braku;
- b) vjernici koji žive u činjeničnim zajednicama, »neobaveznim životnim zajedništvima« (AL 293-294);
- c) vjernici koji su se, nakon građanske rastave, razišli od bračnog partnera s kojim su bili sklopili kanonski brak, te koji su ponovno ušli u drugi građanski brak.

Pastoralni djelatnici i svi članovi Crkve moraju se truditi da se te osobe ne osjećaju osuđenima i napuštenima od zajednice zbog svoje situacije, iz čega proizlazi zahtjev da u svom pastoralnom djelovanju napravimo iskorak prema takvim vjernicima. Pozvani

smo, služeći se pastoralnom razboritošću i kreativnošću, pokazati im otvorena vrata Crkve. U prvom redu treba ih uputiti na osobu – svećenika ili laika – koja je spremna razgovarati s njima o njihovoj situaciji i savjetovati ih. Kada je riječ o vjernicima koji su se, nakon građanske rastave, razišli od bračnoga partnera s kojim su bili sklopili kanonski brak, te koji su ponovno ušli u drugi građanski brak, potrebno je preispitati kako su se ophodili s djecom u vrijeme teškoća u prvoj braku, koliko su se trudili oko pomirenja, kakva je situacija kod napuštenoga bračnog druga, te koje su posljedice novoga civilnoga braka za ostatak obitelji i zajednicu vjernika (AL 300). Također, potrebno ih je upućivati na različite programe u župnoj zajednici, koja ne nudi samo »servis« sakramenata, nego i osmišljava različite načine kako bi svima, pa i njima, mogla ponuditi živ hod prema i s Gospodinom.

Redovit pastoral treba poslužiti kao određena platforma koja pruža različite trenutke kako bi se približili ljudima. Redovita prilika da bi se pristupilo parovima koji su razvedeni ili žive u suživotu jest putem sakramenata njihove djece: kada traže krštenje za svoje dijete, prigodom pripreme za prvu pričest ili krizmu, i mnoge druge. Ovaj prvi susret ima evangelizacijsku nakanu i treba na prvu omogućiti pozitivno i srdačno ozračje kako bi kasnije moglo nastupiti vrijeme praćenja.

Potrebno je pozitivno vrednovati konstruktivne elemente u situacijama koje ne odgovaraju idealu kršćanskog braka (AL 292). U svakom ljudskom životu, pa i u životima osoba u zajednicama koje ne odgovaraju idealu kršćanskog braka, postoje pozitivni elementi koje je prijeko potrebno prepoznati i vrednovati. Tako se osobama koje žive u tzv. neredovitim situacijama treba pristupiti u osobnom susretu i razgovoru, pažljivo osluškujući i upoznavajući se s njihovom životnim teškoćama i okolnostima, prepoznajući različite moguće pozitivne elemente poput vjernosti, služenja, spremnosti na žrtvovanje, predanosti, odgovornosti prema drugome, ustrajnosti u kušnjama i slično. Upravo su ti

elementi polazni čimbenici za prepoznavanje i otkrivanje ideala kršćanske ženidbe, putem ljubavi Krista i Crkve.

DRUGI KORAK: PRAĆENJE

Dok se upoznajemo s konkretnim životnim okolnostima takvih osoba, važno je imati na umu da ne mogu svi na isti način, a katkad zbog različitih životnih objektivnih okolnosti niti u istoj mjeri, ostvariti ideal kršćanskoga bračnog i obiteljskog života. Takve osobe je potrebno duhovno voditi kroz situaciju u kojoj se nalaze i savjetovati ih u skladu s naukom i biskupovim smjernicama (AL 300). Važno je svakome pomoći da pronađe vlastit način sudjelovanja u crkvenoj zajednici i tako iskusi »nezasluženo, bezuvjetno i besplatno« milosrđe (AL 297).

Pravo praćenje osoba jest korak u kojem par prihvata prijedlog u kojem im se predlaže preispitivanje istinitosti njihove situacije, gdje će se također preispitivati njihove pojedine različite situacije (AL 298). Potrebno je u ovom prvom koraku stvoriti itinerarij, a ne odmah rješavati situaciju. To je zato što će taj itinerarij služiti kao mjesto prihvatanja i življenja vjere unatoč situaciji (koja u određenim slučajevima neće biti riješena jednolično).

Stoga svako naše pastoralno nastojanje neophodno treba imati glavni naglasak na temeljnog navještaju evanđelja, na kerygmi, za poticanje i obnovu osobnoga susreta sa živim Isusom Kristom (AL 58). Takvo pastoralno nastojanje vodi do postupnoga napretka na putu zrelosti, te oko dijaloga i rasta u zajedništvu (AL 295, 308).

Pastoralna pratnja vježba je »puta ljubavi« (via caritatis). Ona je poziv na nasljedovanje »Isusova puta: milosrđa i integracije« (AL 296). Ovaj hod iziskuje pastoralnu ljubav svećenika koji prima svakoga, sluša ga s pozornošću i iskazuje mu majčinsko lice Crkve, i koji uvijek s pažnjom pozitivno vrednuje njegovu namjeru staviti svoj život pod svjetlo evanđelja i činiti djela ljubavi (AL 306).

TREĆI KORAK: RAZLUČIVANJE

U cjelokupnom pastoralnom djelovanju prijeko je potrebno neprestano se truditi oko stvaranja, održavanja i unapređenja pastoralnoga konteksta u kojemu je milosrdna ljubav temeljan kriterij razlučivanja (AL 312). Ona je najviša, središnja i konačna vrednota i istina evanđelja (usp. AL 311). Ona je i najviša i konačna istina bračnog i obiteljskog života. Upravo je ona i temeljni i ključni poticaj napretka u zrelosti kršćanskoga života, i to svakoga kršćanskoga života. Ta zrelost konačan cilj ima u urastanju u život Božje ljubavi. Zadaća je pastira ne samo promicanje kršćanske ženidbe, nego i razlučivanje situacija mnogih koji ne žive tu stvarnost (AL 293). U situacijama u kojima ljudi žive u zajednici bez sakramenta ženidbe, potrebno je stupiti konstruktivno, vodeći se »zakonom postupnosti« (Familiaris consortio 34) kojeg je predlagao sveti Ivan Pavao II., imajući u vidu sposobnost pojedinca u razumijevanju, cijenjenju i postupnom provođenju u djelo zahtjeva zakona.

U cjelokupnom pastoralnom odnosu prema osobama u tzv. neredovitim situacijama, pa i kada put praćenja sigurno ne vodi slavljju sakramenata, neophodno je biti osobito pozoran na složenost objektivnih životnih okolnosti koje konkretne osobe mogu uvjetovati privremeno ili trajno. Važno je uočavati intenzitet i stupnjeve takvih uvjetovnosti, kako bi razlučivanje bilo što realnije i prihvatljivije (AL 296, 300, 303). Također je potrebno izbjegavati prosudbe koje zanemaruju složenosti različitih okolnosti, te obratiti pozornost na način na koji osobe proživljavaju okolnosti (AL 296). Iznimno je važno ne stavljati njihove situacije u zadane okvire ne ostavljajući prostora za odgovarajuće osobno i pastoralno razlučivanje. Crkva prepoznaće situacije u kojima rastavljenje osobe koje su sklopile nov brak iz teških razloga kao što su, primjerice, odgoj djece, nisu u mogućnosti ispuniti obvezu rastave (AL 298). Njih je potrebno u što većoj mjeri uklopiti u kršćansku zajednicu izbjegavajući pritom svaki povod

sablazni. Oni su kršćani, naša braća i sestre, te Duh Sveti i na njih izljeva svoje darove (AL 299). Ovaj pristup preispitivanja i prosudbe neredovitih situacija mora uključiti i brigu o slabosti i ranjenosti osoba, te iznad svega poteškoće koje osobe moraju proći da bi došle do upoznavanja evanđeoske ljubavi. Ovaj način praćenja trebao bi dovesti do logike opruštanja (AL 242) u kojoj se mogu predložiti različiti koraci kako bi se pročistila istina određene situacije:

- priznati pogreške u odnosu na isključivost i jednost, na vjernost u sakramantu braka;
- priznati bol i patnju uzrokovanu određenim ponašanjem;
- ako je bila, priznati i počinjenu sablazan prema bivšem suprugu/supruzi ili prema djeci;
- voditi ih do raspoloživosti za eventualnim ispravljanjem pogrešaka prema bivšem suprugu ili bivšoj supruzi;
- priznati sakramentalnu božansku prisutnost u prethodnoj bračnoj vezi.

Osobito opasno nastojanje, često uočljivo u svim porama pastoralna, jest ono za traženjem jednostavnih pastoralnih recepata za postupanje u konkretnim situacijama (AL 298). To je osobito opasno u ovom području. Pa i kada je jasno da put razlučivanja konkretnе osobe ne vodi slavlju sakramenata, neophodno je proces djelovanja oko njihova mogućega kršćanskoga sazrijevanja shvaćati i ostvarivati kao složeni konstruktivni proces koji uvijek izmiče okvirima receptologijâ. Praćenje i trud oko kršćanskoga sazrijevanja drugoga uvijek je dinamičan proces napretka koji zahtijeva trajno kreativno zauzimanje.

One koji žive samo u građanskim brakovima ili koji žive u tzv. činjeničnim zajednicama potrebno je, prikladnim pastoralnim razlučivanjem, na stupnjevit način poticati u napretku prema sakramentu kršćanske ženidbe (AL 292, 294).

One čiju situaciju više nije moguće bitno izmijeniti, Crkva ne smije odbaciti, nego je pozvana pomagati im da postignu moguću pu-

ninu Božjeg nauma u njihovom konkretnom slučaju (AL 297). To uvijek uključuje poticanje na sve predanije življenje i jačanje kreposti koje proizlaze iz služenja i ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Kada posebne okolnosti para čine mogućim, osobito kada su oboje kršćani u hodu vjere, može se predložiti opredjeljenje za život u uzdržljivosti. Amoris laetitia ne zanemaruje teškoću takvoga izbora (usp. bilješka 329) i ostavlja otvorenu mogućnost pristupa sakramentu pomirenja kada se pogriješi u tom opredjeljenju (usp. bilješka 364, prema naučavanju Ivana Pavla II. kardinalu W. Baumu, od 22. ožujka 1996.).

U drugim složenijim okolnostima i kada se nije dobilo proglašenje ništavnosti, prije spomenut izbor mogao bi biti de facto neizvediv. Ipak, uvijek je moguć hod razlučivanja. Ono što je predloženo jest razlučivanje koje, na primjeru način, razlikuje slučaj po slučaju. Primjerice, osobitu opreznost zahtijeva »novi brak koji proizlazi iz nedavnog razvoda« ili »situacija osobe koja je uporno propuštala ispunjavati svoje obiteljske obaveze« (AL 298). Ovo vrijedi i kada se primjeti vrsta opravdanja ili hvalisanja vlastitom situacijom »kao da je to dio kršćanskog idealâ« (AL 297). U takvim težim slučajevima, pastiri trebaju pratiti sa strpljivošću tražeći kakav hod integracije (AL 297, 299).

Razlučivanje se ne smije prekinuti, jer »je dinamično i treba ostati uvijek otvoreno novim etapama rasta i novim odlukama koje omogućuju potpunije ostvarivanje idealâ« (AL 303), prema »zakonu postupnosti« i uzdajući se u pomoć milosti. Iznimno je značajno u cijelome procesu razlučivanja takozvanih neredovitih situacija osobama pomagati, kako nikada ne bi odustale od nastojanja trajnoga rasta i napretka prema višim oblicima kršćanske zrelosti, bez obzira na ograničavajuće okolnosti (AL 303, 305).

ČETVRTI KORAK: UKLJUČIVANJE U CRKVENU ZAJEDNICU

Ovaj hod ne vodi u svim slučajevima neophodno sakramentima, već može upućivati k drugim načinima integracije u život Crkve: većoj prisutnosti u zajednici, sudjelovanju u molitvenim zajednicama ili angažiranju u različitim crkvenim službama, u karitativenom zalaganju itd. Konačan cilj je, zapravo, integracija u puninu života s Kristom. U tom smislu *Amoris laetitia* potiče da se razvije »pastoral bračne veze«, a ne toliko »duhovnost bračne veze« (usp. AL 315). Taj pastoral bračne veze treba sadržavati sve vidove bračnoga pastorala: priprema osobe za brak; pratnja rasta u prvim godinama bračnog života; pratnja parova koji imaju poteškoća; i pratnja onih koji su u »neredovitim« situacijama, tražeći mogućnosti da i oni koji se nalaze u »neredovitim« situacijama mogu naći pristup u puno zajedništvo Crkve.

Kao jedno od temeljnih polazišta ukupnoga djelovanja s osobama u tzv. neredovitim situacijama, neophodno je prihvatići nastojanje oko integracije svih, barem u određenoj mjeri, u crkveni život i služenje. Ta se logika ne tiče samo pitanja mogućega pristupa sakramentima, već cijelog ukupnog odnosa prema osobama i njihovoj usmjerenoći prema životu Crkve. Sve osobe u tzv. neredovitim situacijama pozvane su sudjelovati u životu zajednice, te u njoj ostvarivati za njih prihvatljive službe.

One osobe koje se namjerno i svjesno razmeću životnim oblicima protivnim kršćanskom idealu, trebaju se prvo vratiti ponovnom slušanju kerygme i pozivu na obraćenje, ali i one do neke mjere mogu sudjelovati u životu i služenju zajednice (AL 297; 299).

Pristup sakramentima u pojedinim slučajevima (AL 305, *Evangelii gaudium* 44).

a) Ovaj korak odnosi se na pojedinačne i specifične situacije osoba koje, na temelju osobnoga i zajedničkoga razlučivanja sa svećeni-

kom ili drugim pastoralnim povjerenikom, dođu do moralne sigurnosti da u njihovoj objektivno neredovitoj situaciji mogu stupiti sakramentima pomirenja i euharistije. Proces razlučivanja u ovim slučajevima uključuje prepoznavanje postoji li ili u bitnome ne postoji subjektivna krivnja osobe koja bi je sprečavala u životu milosti, pa i u pristupu sakramentima. Ako se dođe do spoznaje da, u konkretnom slučaju, postoje ograničenosti koje umanjuju odgovornost i krivnju (usp. AL 301-302), osobito kada osoba smatra da bi pala u neku drugu slabost prouzrokujući štetu djeci iz novoga braka, *Amoris laetitia* otvara mogućnost pristupa sakramentima pomirenja i euharistije (usp. bilješka 336 i 351). Oni na svoj način pomažu osobi nastaviti sazrijevati i rasti snagom milosti (usp. Kriteriji biskupa Buenos Airesa br. 6, u *Acta Apostolicae Sedis* 11/2016). Zbog toga Papa upozorava svećenike da »ispovjedaonica nije soba za mučenje, nego mjesto susreta s Gospodinovim milosrđem« (AL, bilješka 351; EG 44), te da »euharistija, premda predstavlja puninu sakramentalnog života, nije nagrada za savršene, nego velikodušan lijek i hrana za slabe« (EG 47).

b) U iznimnim slučajevima može biti priklatno da pristup sakramentima bude na povjerljiv [tajan] način, osobito kada bi se predviđele konfliktne situacije. Ipak, istodobno se ne smije izostaviti pratiti zajednicu kako bi rasla u duhu razumijevanja i prihvaćanja, te da to ne unese zburjenost u naučavanje Crkve o nerazrješivosti braka. Zajednica je oruđe milosrđa, koje je »nezasluženo, bezuvjetno i besplatno« (AL 297).

c) Treba se, međutim, izbjegavati shvaćati ovu mogućnost kao slobodan pristup sakramentima ili kao da bi bila opravdana u bilo kojoj situaciji. Ovaj se kriterij ne smije shvaćati preširoko i olako. Ne bi se trebalo govoriti o »dozvoli« pristupa sakramentima, nego »o procesu razlučivanja u pratnji pastira«. Riječ je o »osobnom i pastoralnom« razlučivanju (AL 300).

Papa Franjo postsinodskim dokumentom *Amoris laetitia* o ljubavi u obitelji želi da cijela Crkva, svaki pojedini vjernik, a osobito pastiri, biskupi i svećenici, postanu nositelji Božjega milosrđa. Nastavljujući se izričito na svoju programatsku pobudnicu Evangelii gaudium, papa Franjo smatra da je u svakom crkvenom djelovanju, pa tako i u pastoralu braka i obitelji, osnovan kriterij milosrđe. Crkva nije »carinarnica milosti«, a svećenici »kontrolori milosti«, nego je Crkva »Očev dom, gdje ima mjesta za svakoga s njegovim tegobnim životom« (EG 47, AL 310). Umjesto

»hladnoga birokratskog morala« (AL 312) dužni smo poći ususret svojoj slaboj i grešnoj braći i sestrama »bez iznimke« (AL 309), prihvati ih, pratiti i uključiti u Kristovu zajednicu.

*U Rimu, na svetkovinu Presvetoga Srca Isusova,
24. lipnja 2022. godine*

✠ Mate Uzinić,
riječki nadbiskup koadjutor
i predsjednik Vijeća HBK-a za život i obitelj

PROPOVIJED POŽEŠKOG BISKUPA MSGR. ANTUNA ŠKVORČEVICA POVODOM 27. OBLJETNICE VOJNO-REDARSTVENE AKCIJE „BLJESAK“

III. vazmena nedjelja, Crkva sv. Vida, Okučani, 1. svibnja 2022.

*Preuzvišeni gospodine biskupe Jure,
poštovana i draga braćo i sestre!*

„Idem ribariti. (...) Idemo i mi s tobom“, odlučio je Petar i drugi Isusovi učenici, čuli smo u naviještenom evanđeoskom ulomku. O radu je riječ! Smatram primjerenim na Međunarodni dan rada o 27. obljetnici vojno-redarstvene akcije „Bljesak“ nakratko usmjeriti našu pozornost na to važno pitanje.

Čovjek se pojavljuje u svijetu kao biće koje sebi radom osigurava egzistenciju. Već sama ta jednostavna činjenica naznačuje da rad nije tek tehničko pitanje kako nešto proizvesti, nego je on put našeg očovječenja. Nai-me, radom čovjek očituje kreativnost svoga duha, izgrađuje slobodu, uzdiže se na razinu dostojanstva koje mu je udijelio Bog. Obrazlažući svoje poslanje, i sam će Isus ustvrditi: „Otac moj sve do sada radi pa i ja radim“ (Iv 5,17). U Božjem je djelovanju, dakle, temelj dostojanstva i našeg ljudskog rada, te je radno mjesto više od ljudskog prava, a njegov gubitak osiromašenje veće od materijalne neimaštine.

No, kad zbog ranjenosti zlom, polazište čovjekova djelovanja postane sebičnost, tada rad ne služi njegovu dostojanstvu, cilj mu je profit, što veća dobit, te on ne oslobađa nego porobljava. Tada se Božji biblijski nalog da čovjek podloži sebi zemlju promeće u njezinu pohlepno iskorištavanje, iscrpljivanje njezinih izvora preko svake mjere, u bezobzirno zagađivanje i uništavanje okoliša, gomilanje bogatstva u rukama manjine, dok većina nerijetko ostaje na granici siromaštva ili gladuje, te je otvoren prostor nepravdi koja gazi ljudsko dostojanstvo, potiče nemire i ratove, pokreće izbjeglištvo.

Braćo i sestre! U Isusovu uskrsnuću Bog je dovršio stvaranje, te on u današnjem evanđelju energije svoje pobjede nad smrću postavlja za istinski regulator svakog ljudskog djelovanja. Petar i učenici krenuli su ribariti kako bi si priskrbili ono što je potrebno za njihovo preživljavanje. No, ribolov je bio bezuspješan, vratili su se praznih mreža na obalu. Evangelist primjećuje: „Ali te noći ne uloviše ništa“. Naslućujemo kakva je to noć u kojoj se ljudskim radom ne može ništa postići. Pristupa im Isus kao neznanac, dočekuje ih na obali i započinje razgovor s pitanjem: „Imate li što za pojesti?“ Odgovor je glasio: „Nemamo“. Navedeno Isusovo pitanje i učenički odgovor upućuje na to da naša ljudska glad nije tek fizičke naravi, ne ide samo kroz želudac, nego dublje, kroz srce. U pitanju je cjelovitost našeg postojanja, smisla života za kojim smo u potrazi, čežnja za puninom koje smo željni. U naše srce upisani su „nemiri od iskona“, Božji zov za vječnošću, kako je volio govoriti jedan naš pisac (Ivo Andrić). I potom se u evanđeoskom izvještaju događa središnji izazov: Učenike, stručnjake za ribolov Isus poziva da se oslobole uvjerenja kako one noći nije moguće ništa uloviti što bi bilo u stanju zasiliti našu glad. Uvjerava ih neka na njegovu riječ bace mrežu na desnu stranu lađe „i naći će“. Evangelist lapidarno zaključuje scenu tvrdnjom: „Baciše oni i više je ne mogoše izvući od mnoštva ribe“.

Obilan ulov ribe bio je samo znak jednog drugog i važnije životnog ulova. Zaključujemo to po drugoj sceni koju navodi sveti pisac, po razgovoru o Onome na čiju su riječ bacili mržu u more i ulovili „sto pedeset i tri“ velike ribe“, to jest sve vrste koliko ih je bilo u moru, kako se smatralo u ono doba. Prepoznali su učenici da je neznanac na obali sam

Isus, njihov uskrsli Gospodin. I opet Petar prednjači: skače s lađice u vodu, stvarnost punu opasnosti, da što prije dopliva do Isusa na obali kako bi bio s njime. No, Isus se pobrinuo da taj Petrov „biti s njime“ ne bude tek fizičke i izvanjske naravi. On i dalje ima inicijativu, poziva da se ispeče nešto od ribe što su je ulovili, uzme kruh pa ribe i dade im da pojedu. Zaključuje nakon toga evanđelist: „I nitko se od učenika nije usudio upitati ga ‘Tko si ti?’ Znali su da je Gospodin.“ Blagovanjem koje im je Isus priredio i jelom koje im je dao, a oni velikim povjerenjem u Njega primili, postali su dionici zajedništva s Onim koji je svojom ljubavlju na križu i uskrsnućem slomio moć zla i smrti te čovjeka i sve stvoreno uveo u puninu postojanja. On je na taj način završio Božje djelo stvaranja, prema kojem je usmjereno sve ljudsko djelovanje, i u kojem čovjekov rad i njegova kreativnost dobivaju svoju punu vrijednost. Ostvario je tako čovjekovo konačno dostojanstvo! Gledajući u zanosu vjere povijest čovjeka i svemira s polazište njihove oslobođenosti od zla i punine u Isusu Kristu, sveti Ivan u ulomku današnjeg drugog čitanja iz Knjige Otkrivenja daje nam da čujemo konačni kliktaj svega oslobođenog stvorenja: „I začujem: sve stvorenje, i na nebu i na zemlji, i pod zemljom, i u moru – sve na njima i u njima govori: ‘Onemu koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu blagoslov i čast, i slava, i vlast u vijeće vjekova!’“ Isusovo je djelo osloboditeljski i pobjednički sveobuhvatno. To je svijet po Božjem naumu, ostvaren žrtvom Sina Očeva na križu, u kojoj je očitovana Božja pobjeda nad svim smrtnim prijetnjama, uzrokovanim čovjekovim sebičnim opredjeljenjima i djelovanjem!

Slutim, braćo i sestre, kako svi vi u okučanskoj župnoj crkvi kao i oni koji ste povezani s nama putem izravnog televizijskog i radijskog prijenosa otkrivate važnost i domet izazova današnjeg evanđelja te se uključujete u razgovor koji je Isus pokrenuo. Na nama je, naime, red dovršiti taj razgovor, te reći kakav je naš koncept svijeta i čovjekove zadaće u njemu, i za njega se zdušno zauzeti. Svjedoci smo kako u slučaju kad čovjek postavi su-

stav profita i moći oružja za svoj način rada i djelovanja, usmjeruje čovječanstvo prema civilizacijskim ponorima u kojima se gubitkom ljudskog dostojanstva plaćaju najveći računi. U našim regulatornim agencijama za gospodarsko djelovanje i naoružavanje radi sigurnosti i ravnoteže mira, kako ih redovito njihovi promicatelji obrazlažu i opravdavaju, prisutna je dvoznačnost zbog sebičnosti koju Zli po njima uspijeva ubaciti u sustave kojima oni služe. Ti sustavi nerijetko rađaju bezizlaznim stanjima, prijeteći uništenjem čovječanstva, kako to trenutačno svjedoči rat u Ukrajini. Kakva je to noć čovječanstva u kojoj nitko ne pobjeđuje, nego svi gube! U sadašnjem povijesnom trenutku potrebno je sa svom hitnošću podsjetiti kako je Bog u Isusovoj smrti i uskrsnuću uspostavio moć svoga Duha ljubavi kao svemirski najmoćniji regulatorni sustav, kojim i u ljudskom radu i djelovanju – ako mu otvorimo prostore naših ljudskih sustava – može oduzeti snagu zlu i smrti, ostvarujući pobjedu koja nadmašuje sva naša ljudska ograničenja. Valja nam na Isusovu riječ baciti mrežu, da bi naš životni ulov bio po mjeri njegovih mogućnosti: pobjede života nad smrću. Nije li zapreka tom djelovanju Božjega Duha to što velik dio čovječanstva ulaže ogromna sredstva u izgradnju sustava straha jednog naroda ili skupine država prema drugima, nepovjerenja i obrane jednih od drugih? Pokazatelj je to svojevrsnog prezira prema sustavu povjerenja, ljubavi i zajedništva, pobjede nad zlom i smrću, što ga je Bog u Isusu Kristu ostvario prema nama. Zašto se ne bismo usudili snažnije s njime surađivati te izgrađivati civilizaciju uključivosti a ne isključivosti? To je, naime, sustav Božje pobjede na Isusovu križu, i na svakom drugom povijesnom zgarištu, uzrokovanim ljudskom samodostatnošću i sebičnošću.

Draga braćo i sestre! Naše hrvatsko iskušto iz novije povijesti poučava nas kako su u teškim trenutcima pojedinih naroda i čovječanstva dragocjeni ljudi, spremni svojom žrtvom ljubavi služiti općem dobru. Dok se spominjemo 27. obljetnice vojno-redarstvene

akcije „Bljesak“, u sjećanju su nam svi oni hrvatski branitelji koji se nisu opredijelili za neke sebične ljudske sustave, nego za obranu slobode i dostojanstva domovine i žrtvom vlastitog života. Bio je to moćan odgovor onim pojedincima i skupinama koji su kovali projekte i smisljali strategije za ostvarenje vlastitih sebičnih interesa, ne priznajući prava drugima. Svojom ljubavlju za domovinu najbolje su nas nahranili u našoj gladi i čežnjama za slobodom i dostojanstvom. U svjetlu Isusove žrtve ljubavi i njegova uskrsnuća prepoznajemo ih ugrađene u Božji pobjedički sustav, čije je trajanje vječnost. Jednako tako spominjemo se i svih drugih žrtava, napose civilnih, da u Božjoj pravdi ljubavi i milosrđa pronađu svoj mir.

Kroz preteška ljudska stradanja i razaranja u ukrajinskom ratu zacijelo nam Bog upućuje veliku poruku, koju bi trebali shvatiti i prihvati. Ako smo do sada u povijesti čovječanstva mogli govoriti o pravednom obrambenom ratu, složiti nam se s papom Franjom kako je takav rat jedva još moguć. Naime, uložena su silna sredstva, oduzeta siromašnima, kako bi se usavršilo i proizvelo što sofisticiranije ubojito oružje, te svaki rat-

ni sukob prijeti uništenjem cijelog čovječanstva. Stoga valja nositeljima vlasti u svijetu pomoći da usvoje apostolsku poruku upućenu članovima židovskoga Velikog vijeća u današnjem prvom čitanju: „Treba se većma pokoravati Bogu nego ljudima!“ (Dj 5,29). Sa svom nam je odlučnošću poraditi na svim razinama da na tragu Isusove žrtve ljubavi i njegova okupljanja za stol i blagovanje sa svojim učenicima, kojim je uspostavljaо zajedništvo svoje pobjede nad smrću, i državniци u trenutku prijepora imaju hrabrosti sjesti za stol s protivnicima, te ne dopustiti da on bude stol razdora i nepovjerenja. Nego da u iskrenom traganju za časnim rješenjima na temelju uzajamnog poštovanja i ljubavi to bude stol otvaranja budućnosti čovječanstva, putovima i sredstvima daleko boljima od bilo kakvih pothvata naoružanja, usmjerenih jednih protiv drugih. Molimo da se to što prije dogodi u Ukrajini. Neka nam Gospodin i za ovim euharistijskim stolom njegove žrtve ljubavi u Okučanima pokrene srca da s njime na taj način razmišljamo o svom dostojanstvu, i oduševimo se biti njegovi suradnici u izgradnji sustava po kojima pobjeđuje čovjek i njegovo dostojanstvo. Neka tako bude. Amen.

PROPOVIJED VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA POVODOM PROSLAVE SV. JURE, ZAŠTITNIKA POLJICA

Remete, 23. travnja 2022.

Dj 4,13-21; Mk 16,9-15.

1. U Velikom smo tjednu proslavili najveća otajstva kršćanske vjere, Kristovu žrtvu ljubavi radi nas ljudi i radi našega spasenja. Dok smo prije tjedan dana još stajali s Majkom Marijom uz križ Isusov promatrajući i cijelivajući Njegove svete rane, danas opet stojimo s Majkom Božjom, u njezinom svetištu u Remetama, ali sada u svjetlu vazmene radosti, okupljeni oko Krista Uskrsloga, pobjednika nad grijehom i smrću. Crkva se na poseban način spominje Kristovoga slavnog uskrsnuća kroz vazmenu osminu koja traje od Nedjelje uskrsnuća do sutrašnje Bijele nedjelje, odnosno Nedjelje Božjega milosrđa.

2. Na našem ovozemaljskom, hodočasničkom putu do punine uskrsne radosti prate nas i pomažu nam naši sveti nebeski zaštitnici. Poljičani su izabrali upravo svetoga Juru za svoga zaštitnika. Ove nam se godine sveti Jure pridružuje u proslavi vazmene osmine kao osobiti svjedok pobjede nad zлом, grijehom i smrću. Prolazeći danas našim poljičkim selima i zaseocima nerijetko ćemo naići na opustjеле dvore i zarasle njive. Slično ćemo stanje zateći i u drugim krajevima hrvatske domovine, što nas sve zasigurno žalosti i zabrinjava. No, upravo svjetlo Krista Uskrsloga ulijeva nam novu nadu. Bez obzira na naše strahove, nevjernosti i nedostatke, Krist nam povjerava divan zadatak: „*Podite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorennju*“ (Mk 16, 15). Nema razloga za beznađe i klonulost: Ne bojte se, vidite drevne spomenike kršćanstva po Poljicima, po vašim rodnim krajevima, spomenite se vjere svojih predaka, pa onda podite po gradovima i selima, podite u škole i na radna mjesta, u tvornice i u urede, i navješćujte svojim životom Radosnu vijest!

3. Bog je vjeran i On nas ne će ostaviti na tom putu. U vazmenoj smo noći čuli kako je Bog izveo izraelski narod iz egipatskoga ropstva: „*Noć oslobođenja bijaše unaprijed nاجavljenة ocima našim da bi jasno znali kakvим su obećanjima povjerovali*“ (usp. Mudr 18, 6). Vjerom su primili to obećanje, premda nisu znali kako će ga Bog ispuniti. Tako su i naši Poljičani predvođeni svojim svećenicima glagoljašima primili vjeru u baštinu, prenoseći je od naraštaja do naraštaja. Isus kaže: „*Gdje vam je blago, ondje će vam i srce biti*“ (Lk 12, 34). A najveće blago koje smo primili od svojih poljičkih predaka, jest vjera. Oni su živjeli vjeru u svojoj svakodnevici, u poslovima koje su obavljali na poljima i oko kuće, u susretima i druženjima, pa i u društvenim odnosima o čemu svjedoči Poljički statut. Bog nam želi pomoći da naša vjera ne bude mlačka, uspavana vjera, nego živa, budna vjera. S takvom vjerom možemo izdržati u svim životnim izazovima i poteškoćama koje nas tište. Primjer takve vjere pruža nam svetac kojega danas slavimo.

4. Sveti Jure bio je po naravi vojnik, a po Božjoj milosti mučenik-svjedok. Iistica se vojničkim krepostima: bio je hrabar, poslušan i pravedan; služio je svome narodu i zalagao se za opće dobro. No, kao kršćanin sva je naravna dobra usmjerio prema najvišem dobru, a to je sâm Bog, a ljudske je kreposti učvrstio i oplemenio nadnaravnim krepostima vjere, nade i ljubavi. Stoga je i mogao pobijediti zlo koje se pojavilo u liku zmaja. Zmaj u Svetom Pismu predstavlja prividnu nadmoć i zastrašujuću prijetnju Zloga, Sotone, Kneza ovoga svijeta kojemu je dana sva vlast i slava kraljevstava zemaljskih (usp. Lk 4, 6; Otk 13).

5. Sveti nam Jure pokazuje kako se na divan način ujedinjuju ljudska narav i Božja milost. Bog želi surađivati s nama ljudima, stvorio je ovaj svijet, dao nam je našu narav, razum, volju, osjećaje i sposobnosti. Bog nam ništa ne oduzima, nego nam sve daje, sve oplemenjuje, pokazuje nam koje je istinsko usmjerenje i smisao ovozemaljskih stvarnosti te nam dariva i više nego što očekujemo, kako tumači Katekizam: „*Božja milost pročišćuje i uzdiže ljudske kreposti stečene odgojem, slobodnim činima i ustrajnošću. (...) S Božjom pomoću, onekuju karakter i daju lakoću u vršenju dobra. Krepostan čovjek je sretan što živi kreposno*“ (KKC 1810). Jurina vjernost Kristu bila je i njegova radost. Tu mu radost nitko nije mogao oduzeti. Ljudskim se očima činilo da Jure gubi sve časti i privilegije, da upropoštava svoju vojničku karijeru, ali zapravo je pokazao svoje najbolje odlike, svu svoju ljudskost oplemenjenu kršćanskim krepostima.

6. Nadnaravni pogled kršćanske vjere ospособio je svetog Juru da prozre sav prividan sjaj Zmaja, svu njegovu laž i zavaravanje. Koliko nam je danas potrebno ovo svjetlo Kristovo, svjetlo vjere koje raspršuje sve tmine grijeha, lažnih ideologija i pogubnih tren-dova! Mi kršćani iskazujemo ljubav prema svim ljudima upravo na način da budemo svjetlo svijeta. Papa Franjo u enciklici *Svjetlo vjere* (*Lumen fidei*) veli ovako: „*Upravo zahvaljujući svojoj povezanosti s ljubavlju, svjetlo vjere stavlja se u konkretnu službu pravednosti, prava i mira. (...) Vjera nas ne odvraća od svijeta i konkretna zalaganja naših suvremenika ne drži nevažnima. Bez pouzdane ljubavi ništa ne bi moglo doista držati ljude ujedinjenima. Ljudsko jedinstvo bilo bi pojmljivo kao nešto što se temelji na koristi, na stvaranju dobiti i na strahu, ali ne na dobroti zajedničkog života. (...) Vjernikove su ruke visoko uzdignute prema nebu i dok gradi, u svojoj ljubavi, grad izgrađen na odnosima u kojima je Božja ljubav temelj*“ (br. 51).

7. Čvrstoća kršćanske nade dala je svetom Juri postojanost i ustrajnost u borbi protiv Zmaja. Današnji se čovjek lako oduševi za neku dobrotvornu akciju, za neko plemenito djelo – što je bez daljnjega hvalevrijedno

– ali, nažalost, isto tako brzo opet na to zaboravi jer nije lako dugo vremena nositi se s nevoljom i potrebama drugoga čovjeka. Novost kršćanskoga života pak sastoji se u tome da se dajemo u ljubavi, bez zadrške, svakoga dana, kako tumači papa emeritus Benedikt XVI. u svojoj enciklici o nadi: „*Onaj koga ljubav dotakne počinje shvaćati što život stvarno jest. (...) Ljubiti Boga znači u duhu se oslobođiti navezanosti na posjedovanje i materijalne stvari: ljubav se Božja pokazuje u odgovornosti prema drugima*“ (Enciklika *Spe salvi*, br. 27-28). Kako nam je stoga potrebna vjernost u malim stvarima, svakodnevno činjenje dobra, požrtvovna ljubav koja ostaje uz razrušenu kuću, uz bolesničku postelju, uz zaplakano lice – pružajući pomoć, blizinu i utjehu!

8. Kruna i sažetak svih ljudskih i kršćanskih kreposti jest ljubav. Apostol Pavao dao je nedostizan opis ljubavi: „*Ljubav je velikodušna, dobrostiva je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini; sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi*“ (1 Kor 13, 4-7). Izgleda da je ovakva ljubav ljudskim snagama neostvariva, ali primjer svetog Jure i drugih mučenika i svetaca tijekom povijesti pokazuje da „*Duh Sveti potpomaže našu nemoć*“ (Rim 8, 26). Naime, vazmeno otajstvo, dar spasenja po Kristu, daje nam potrebnu milost da ra-stemo u ljubavi. Moramo uvijek „*moliti za tu milost svjetla i snage, pristupati sakramentima, surađivati s Duhom Svetim, slijediti njegove poticaje*“ (KKC 1811). Upravo zato Crkva svake godine slavi u vazmenoj noći obnovu krsnih obećanja jer je naš ljudski život na zemlji – hodočasnički (usp. KKC 1254).

9. Stoeći u ovom remetskom svetištu želimo zazvati zagovor i pomoć Majke Božje, sve-toga Jure, blaženog Alojzija Stepinca i svih miljenika Božjih da se umnoži naša vjera, učvrsti naša nada i usavrši naša ljubav; da budemo neustrašivi svjedoci uskrsnog Evanđelja u svojim sredinama kako bi Kristovo svjetlo po nama ušlo u srce svakoga čovjeka. Amen.

**PROPOVIJED VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA
NA POČETKU 28. HODOČAŠĆA HRVATSKE VOJSKE, POLICIJE
I BRANITELJA U LURD I 62. MEĐUNARODNOG VOJNOG
HODOČAŠĆA (PMI)**

Crkva sv. Križa u Svetom Svetog, Zagreb, 10. svibnja 2022.

Dj 11, 19-26; Ps 87 (86), 1-3.4-5. 6-7; Iv 10, 22-30;

Draga braćo i sestre,

1. Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj (vojno-redarstvena biskupija), organizira i ove godine hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja Majci Božjoj Lurdsкоj u Francusku. Nakon stanke od 2019. godine kad smo posljednji put bili u Lurd, ovo naše 28. nacionalno hodočašće odvija se u godini u kojoj obilježavamo 25. obljetnicu ustanovljenja Vojne biskupije u Republici Hrvatskoj.

Voditelj i glavni koordinator hodočašća je generalni vikar Vojnog ordinarijata i kapelan na Hrvatskome vojnom učilištu don Marko Medo. Naše nacionalno hodočašće u Lurd od 10. do 17. svibnja ove godine, odvija se u sklopu 62. Međunarodnog vojnog hodočašća. Na hodočašće polazimo s pet autobusa. Predviđeno je da i ove godine na Međunarodnome vojnom hodočašću sudjeluju predstavnici iz više od četrdeset država s raznih strana svijeta, predstavnici vojnih, policijskih i uopće redarstvenih snaga i braniteljskih udruga. Hodočasnike prate i duhovno asistiraju vojni i policijski kapelani sa svojim pomoćnicima, članovi Samostalnog odjela za potporu Vojnemu ordinarijatu (MORH), članovi Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom (MUP) i djelatnici Vojnog Ordinarijata.

Draga braćo svećenici. Pred vama je opsežan dušobrižnički zadatak i visoki cilj: hodočašće, je uvijek dobro ako li ono pomogne iskustvu osobne vjere s Bogom dobrote svakom

sudioniku hodočašća. U Djelima apostolskim piše da su u Antiohiji Kristovi učenici nazvani kršćanima. Mi krećemo na put u vjeri i spoznaji da smo pripadnici jedne svete, katoličke i apostolske Crkve, Kristovi vjernici, braća i sestre u vjeri. Dakako, na hodočašće dolazimo iz Hrvatske, predstavljamo svoju zemlju, svoj narod, Hrvatsku vojsku, policiju, hrvatske branitelje, ustane u kojima djelujemo... Znadem da ćete se svi truditi izvršiti svoju zadaću.

Vama dragi svećenici, izričem posebnu zahvalnost za Vašu spremnost da duhovno asistirate svim sudionicima puta. Zacijelo će vam pomoći „Molitvenik – Vodič“ kojeg smo i ove godine pripremili za sve hodočasnike. U Lurdu će na međunarodnim programima s nama sudjelovati naši sunarodnjaci, pripadnici Oružanih snaga Bosne i Hercegovine koje predvodi nadbiskup metropolit vrhbosanski i apostolski upravitelj vojnog ordinarijata u Bosni i Hercegovini msgr. Tomo Vukšić.

Na sve vas koji ste s nama danas u Crkvi sv. Križa, na sve vas djelatnike iz medija i sve koji ćete nam se pridružiti na putu i koji ćete nas pratiti svojom molitvom, pažnjom, brigom i ljubavlju, zazivam Božji blagoslov, Njegovu ljubav i dobrotu.

Pozdravljam potpredsjednika Vlade RH i ministra hrvatskih branitelja Tomu Medveda s državnim tajnikom Ministarstva hrvatskih

branitelja Špirom Janovićem, državnog tajnika iz Ministarstva obrane RH Branka Hrga, zapovjednika 28. hodočašća brigadnog generala Ivana Turkalja, zamjenika zapovjednika hodočašća Božu Kirina načelnika Policijske uprave Istarske. Pozdravljam sve vas iz drugih ustanova, kao i rodbinu, članove obitelji, prijatelje, suborce. Neki će nam se na hodočašću pridružiti u Lurd i тамо će doći drugim sredstvima. Pozdravljam sve vas hodočasnike pripadnike Hrvatske vojske (MORH), Hrvatske policije (MUP), hrvatske branitelje (Ministarstvo hrvatskih branitelja), kadete sa Hrvatskog vojnog učilišta, polaznike Policijske akademije, sve vas koji sudjelujete na hodočašću i sve vas koji ste došli na ispraćaj.

2. Dragi hodočasnici, draga braćo i sestre. Zagledno krećemo ovdje, iz Crkve Svetoga Križa u Sigetu na dugi hodočasnički put Majci Božjoj u Lurd. Svatko od nas hodočasti u stvarnosti svoga života, s tjeskobama i nadama, sa svojim brigama i tegobama, ali uvijek u vedrini onih koji u nadi, vjeri i ljubavi gledaju prema Nebu, ne sami i izolirano, nego zajednički, kao članovi naroda Božjega – Crkve, Kristove Crkve. Idemo k Mariji, idemo na mjesto gdje su se na poseban, gotovo jedinstven način, susreli nebo i zemlja, na mjesto osobitih Božjih milosti već više od 160 godina, sve tamo od 1858. godine. Želimo na ovome hodočašću, i kroz duljinu puta i težinu osobne žrtve prinesene s ljubavlju, preporučiti Bogu i Gospu sebe, svoje obitelji, svoje bližnje, svoj

narod i svoju Domovinu. Molimo i za teške bolesnike i patnike koji su se preporučili u naše molitve, osobito za one koji se osjećaju prazni, beskorisni, bez životnoga smisla. Molimo za mir! U svijetu! U Ukrajini! Mir u našem susjedstvu! Mir u našoj Domovini! Molimo za kulturu života u našoj sredini naspram kulture smrti, otvorenost i zaštitu svakog ljudskog života od začeća do prirodne smrti, do odlaska u Božji zagrljaj.

Ovo hodočašće promatramo i kao osobni hod u vjeri te stoga želimo, kroz sakrament Božjeg milosrđa i ljubavi prema čovjeku, u osobnoj sakramentalnoj svetoj isповijedi i pričesti, obnoviti svoje duhovne snage za nastavak svih naših životnih putovanja, za sve ono što jesmo i što želimo biti, za sve ono dobro i plemenito, što je u našem srcu i u našim mislima.

Ovo hodočašće u Lurd, u tomu ima svoj temeljni smisao i značenje, svoj glavni cilj i svoju svrhu: da nam u svemu onomu što ćemo na njemu doživjeti i proživjeti, pomogne i potakne nas da što bolje, kao ljudi i kao Kristovi vjernici, odhodočastimo dionicu života i da tako postignemo sretnu vječnost, u zajedništvo sa svima svetima u Nebu.

Bezgrješnoj Djevici Majci Božjoj Lurdsкој, Gospu Velikog hrvatskog zavjeta i bl. Ivanu Merzu povjeravam sve nas na ovome hodočašću. Amen.

PROPOVIJED VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA U ŠPILJI GOSPINIH UKAZANJA

Lurd, 12. svibnja 2022.

Sef 3, 14-18a; Lk 1, 39-56.

Draga braćo i sestre,

1. „*Klikći od radosti, Kćeri sionska, viči od veselja, Izraele! Veseli se i raduj se iz sveg srca, Kćeri jeruzalemska! (...) Ne boj se, Sione! Neka ti ne klonu ruke! Gospodin, Bog tvoj, u sredini je twojoj, silni spasitelj!*“ (Sef 3, 14.16b-17a). Ovim radosnim poklikom starozavjetni prorok Sefanija najavljuje otajstvo Božje milosne nazočnosti koje se ispunilo u Novom zavjetu, u osobi Isusa Krista, o čemu svjedoči Blažena Djevica Marija u svome predivnom hvalospjevu: „*Veliča duša moja Gospodina, klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju. (...) Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo!*“ (Lk 1, 46b-47.49). Bog je posvuda nazočan kao Stvoritelj svega što postoji, ali prije svega želi boraviti među nama kao naš Spasitelj, oprštajući nam te liječeći i hrabreći nas.

Stoga se danas i mi kao hodočasnici u ovom svetištu priključujemo radosnom hvalospjevu i pjesmi naroda Božjega. Božju blizinu i nazočnost osjećamo na osobit način ovdje u Lurdu, gdje se neznatna službenica Gospodnja, Blažena Djevica Marija, susrela s neznanom djevojčicom, Bernardicom Soubirous. Naša radost što smo ovdje još je veća jer je ovo prvi put nakon početka pandemije da na ovakav način možemo organizirati hodočašće.

Papa emeritus Benedikt XVI. rekao je za Lurd da je „*jedno od onih mjesto koje je Bog izabrao kako bi nam zasjala osobita zraka njegove ljepote*“¹.

¹ Papa Benedikt XVI., *Homilija tijekom procesije 13. rujna 2008.*, Apostolsko putovanje u Francusku povodom 150. obljetnice ukazanja u Lurdu.

Stoga se na ovom hodočašću, ovdje pred Špiljom ukazanja, želimo otvoriti svjetlu Božje ljepote i milosrđa kako bi posve ispunilo naša srca.

2. Svatko od nas došao je ovdje u Lurd s nekom svojom nakanom, možda i s nekim problemom ili brigom koju nosi u srcu, a koju želi povjeriti Gospi. Hodočašće je uvijek povlaštena prigoda da obnovimo svoju vjernost Bogu i da mu po Marijinim rukama predamo sve svoje radosti i nade, žalosti i tjeskobe, grijeha i rane, na što nas potiče i papa Franjo: „*Marija, majka koja se brinula o Isusu*“, kaže Papa, „*sada se majčinskom ljubavlju i boli brine za ovaj ranjeni svijet.*“² Mnogi od nas u svojem srcu, na svojim dušama, nose rane – rane grijeha, promašaja, nepravdi. Kao što je Gospa stajala uz križ Isusov, tako ona sada stoji uz naše križeve i suosjeća s našim patnjama. Upravo u Lurdu Marijina blizina i majčinska briga postaje vidljiva i opipljiva preko raznih znakova: preko mnoštva gorućih svijeća, preko čudesnog izvora vode, preko ove posebne špilje koja čuva spomen na susret Marije i Bernardice. Dozvolimo da nas tijekom ovoga hodočašća svaki od tih znakova uvede u otajstvo Božje milosne i spasonosne nazočnosti.

3. Bernardica je tu nazočnost iskusila na dubok način. Svakodnevni život njezine obitelji bio je mukotrpan, isprepletan bijedom i bolešću, tugom i nerazumijevanjem. No, po riječima svetoga Pavla upravo tamo „*gdje se umnožio grijeh, nadmoćno izobilova milost*“ (Rim 5, 20), ali ne na senzacionalistički način,

² Papa Franjo, *Enciklika Laudato si'*, br. 241.

nego tiho, diskretno, ponizno, kako ističe papa Franjo: „*Skromna djevojčica iz Lurda nam priповijeda da ju je Djevica, koju je ona opisala kao 'Lijepu Gospodu', gledala kao što se gleda osobu. Te jednostavne riječi opisuju puninu jednog odnosa. Siromašna, nepismena i bolesna Bernardica osjetila je da je Marija gleda kao osobu. Lijepa Gospoda obraća joj se s velikim poštovanjem, bez trunke sažaljenja. To nam doziva u pamet da svaka osoba jest i uvijek ostaje ljudsko biće, i kao takvom joj treba pristupati. (...) Nakon posjeta šipili, Bernardica, zahvaljujući molitvi, okreće svoju slabost u podršku za druge, zahvaljujući svojoj ljubavi postaje kadra obogatiti svoje bližnje i, nadasve, prikazuje svoj život za spas čovječanstva.*“³

Bog nam je u Isusu Kristu objavio svoje milosno lice. On se svakome od nas obraća kao neponovljivoj osobi koja ima svoje neotuđivo dostojanstvo. Kada ugledamo očima svoje duše Kristovo lice, kako nas gleda, kako nas hrabri i tješi, kako nam opraća i vraća životnu snagu, i naš pogled na svijet i bližnje postaje drugačiji, kao što je postao Bernardičin.

4. O novom, preobraženom pogledu svjedoče nam, uz svetu Bernardicu, i drugi sveci. Primjerice, papa Franjo rado ističe Malu Tereziju, djevicu i crkvenu naučiteljicu: „*Sveta Terezija iz Lisieuxa poziva nas da se vježbamo na malom putu ljubavi, da ne propustimo prigodu da kažemo koju lijepu riječ, uputimo osmijeh ili učinimo bilo koju malu gestu koja širi mir i prijateljstvo.*“⁴ Naš je život satkan od malih, svakodnevnih događaja, te upravo po njima dokazujemo svoju vjernost Evandželu, u takozvanim malim stvarima. Ali one i nisu toliko male kako bi se ljudskim očima moglo činiti jer sve što je učinjeno iz ljubavi ostaje za vječnost te nosi mnogostruk plod u kraljevstvu Božjem, kako nas uči sâm Krist Gospodin. Tako nas Evandželje vodi iz struktura grijeha i kulture smrti u civilizaciju ljubavi i kulturu života.

5. Povlaštenu ulogu u borbi između kulture smrti i kulture života imaju sveti sakramenti. Sakramenti nam omogućuju sudjelovanje u Kristovu životu, u njegovoј pobjedi nad grijehom i smrću, u njegovu slavnom uskršnju. Katolička nas Crkva uči da se „*sedam sakramenata tiču svih razdoblja i važnih trenutaka života kršćanina: po njima vjerski život kršćana se rađa i raste, ozdravlja i prima poslanje.*“ U tom pogledu postoji izvjesna sličnost između razvoja naravnoga i razvoja duhovnoga života“ (KKC 1210). Uskršli Krist po sakramentima prati nas na našem životnom putu i iskazuje nam svoju ljubav. Kada prepoznamo da smo ljubljeni, i mi smo ponukani da ljubimo. Tada se Kristova ljubav po našim riječima i djelima razlijeva po braći i sestrama. Ljubav je najbolji svjedok Kristove radosne vijesti. Sveti Alfonz Liguori, veliki štovatelj Blažene Djevice Marije, veli: „*Nije potrebno biti bogat na ovoj zemlji, biti od drugih cijenjen, udobno živjeti, imati časti i ugled (...). Jedino je potrebno: ljubiti Boga i vršiti njegovu volju.*“⁵

6. Stoga, draga braćo i sestre, dobro iskoristimo ove dane u Lurdzu. Otvorimo svoja srca. Osluškujmo pozornije Božju riječ. Zdušnije sudjelujmo u slavlju svete mise. Pristupimo sakramentu pomirenja te u temeljitoj i skrušenoj isповijedi iznesimo sve pred Gospodinom što nas udaljava od Njega i bližnjih. Tada ćemo iskusiti kako se preporučamo na novi život u Kristu.

Neka nam pomogne majčinski zagovor Blažene Djevice Marije, naše najvjernije Odvjetnice, kako bi naš hodočasnički boravak u Lurdzu bio vrijeme milosti i blagoslova te kako bismo se duhovno osnaženi vratili u našu lijepu domovinu Hrvatsku kao radosni svjedoci Kristova uskršnju! Tako neka bude. Amen.

3 Papa Franjo, *Poruka za 25. svjetski dan bolesnika*, 2017. godine.

4 Papa Franjo, *Enciklika Laudato si'*, br. 230.

5 Sv. Alfonz Liguori, *Kako ćemo ljubiti Isusa Krista*, Verbum, Split 2011., str. 38.

PROPOVIJED VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA NA BLAGDAN SV. MATIJE APOSTOLA

Crkva svete Bernardice, Lurd, 14. svibnja 2022.

„Onda se pomoliše ... baciše kocke i kocka pade na Matiju“

Dj 1,15-17.20-26; Ps 113,1-8; Iv 15,9-17

Draga braćo i sestre,

danas slavimo svetog Matiju apostola, koji je „pribrojen jedanaestorici apostola“ na mjesto Jude koji bijaše apostol, ali se sâm isključio iz apostolskoga zbora zlim odabirom i lošim postupcima. „Bijaše vođa onima što uhvatiše Isusa“ (Dj 1,17). Čitanja u svetoj misi, prvo iz Djela apostolskih i drugo - evanđeoski ulomak petnaestog poglavlja Ivanova evanđelja - govore o dva Božja izbora, o dvije vrste odluka koje izlaze iz Božjeg srca. Drugim riječima, radi se o dvije vrste poziva koja izlaze iz dubine Božjeg bića.

1. Prva Božanska odluka odnosi se na opći, univerzalni poziv, kojeg opisuje Evanđelje. Taj se poziv odnosi na sve ljude. Govori nam o pozivu svakog čovjeka. Govori nam o onome što je najdublja zbilja u čovjeku, Božji poziv čovjeku na puninu života, Božji poziv čovjeku na „puninu radosti“. U središtu Božje ljubavi je sâm čovjek. Sam Bog je Ljubav i hoće da i mi budemo dionici te Ljubavi. To Božje htjenje, Božja volja i želja da svi mi budemo dionici Božje ljubavi - *jest Božji poziv čovjeku*. Krist je Put ostvarenja tog poziva. „Kao što je Otac ljubio mene tako sam i ja ljubio vas; ostanite u mojoj ljubavi“ (Iv 15, 9) poručuje nam Gospodin u današnjem Evanđelju. Kristovo poslanje je uvođenje čovjeka, uvođenje svakog od nas u samu Božju Ljubav, u ljubav kojom Otac ljubi Sina i Sin ljubi Oca – a to je sam Božanski život.

Kristovo poslanje je izričaj te neizmjerne Božje ljubavi prema čovjeku. „Veće ljubavi nitko

nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje“ (Iv 15, 13). Krist je Božja ljubav za čovjeka, Božja ljubav i to do kraja za čovjeka. „Više vas ne zovem slugama jer sluga ne zna što radi njegov gospodar; vas sam nazvao prijateljima jer vam priopćih sve što sam čuo od Oca svoga.“ (Iv 15, 15). Ovo „sve što sam čuo od Oca svoga“ a što nam je Krist priopćio, jest upravo Njegova ljubav do kraja za svakoga od nas. Put ostvarenja našeg poziva kojeg je svaki od nas primio, *jest upravo on sâm - Krist, jest nasljedovanje Krista*. On je model koji nam je dan, po Njemu se ravnamo, On je naš kompas i vodič, On je naš Put: Po Njemu hodimo ako se držimo njegova nauka, ako se držimo Njegove poruke i Njegovih zapovijedi: „Ovo je moja zapovijed: ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio!“ (Iv 15, 12). Po tom nasljedovanju bivamo sudionici Božje ljubavi, po tom se ostvaruje naš istinski poziv čovjeka, na taj način postajemo, bivamo istinska djeca Božja.

2. Druga Božanska odluka odnosi se na posebni, specifični osobni poziv svakog od nas. Uz onaj opći poziv, Bog poziva svakoga od nas da taj poziv živimo, svatko od nas, na naš specifičan, osoban, neponovljiv način „da bude s nama svjedokom njegova uskrsnuća“ (Dj 1, 22). Kao što je, nakon što se pomoliše (Dj 1, 23-25) kocka pala na Matiju, tako je „pala kocka“ i na svakoga od nas: na mene da budem biskup, na tebe da budeš svećenik, vojnik, policajac, otac, majka obitelji... Na ovog da se rodi u ovoj sredini i okruženju, a onoga drugog da se rodi u onoj drugoj sredini, u ovoj ili onoj obitelji, jeziku, kulturi....

Svaka ta kocka je izbor Božje volje, Božjeg htjenja, koje nam želi samo ono što je za nas najbolje. Ta Božja kocka nije kocka koja vodi u propast, nego kocka koja vodi u sreću, u smisao, radost, u puninu života i puninu svakog smisla. Bog kad bira, kad bacu kocku – baca ju da čovjeka usreći, da ga usreći u ovom životu, ali i za svu vječnost (Iv 15,11). Bogu je svaki čovjek dragocjen, On se s njime ne igra, kako se to, nažalost, znaju moćnici ovoga svijeta poigravati s čovjekom i njegovim životom.

Bog se ne igra s čovjekom, kako bi na koncu te igre bio gubitnikom, nego se njime „igra“ uvodeći njegov život u svoj život, njegovu sudbinu u svoju sudbinu, njegove želje u svoju veliku želju. Božja je želja da čovjeka spasi i da ga učini autentično sretnim, „da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpuna“ (Iv 15,11). Božja kocka za čovjeka je ono najbolje za čovjeka! Budimo, dakle, draga braćo i sestre, zahvalni Bogu na svakom „broju kocke“ koja me dopala, jer znam da je onaj broj koji me na toj kocki dopao, najbolji broj za mene. Nije važno koji nas je broj dopao, nego je važno da budemo vjerni pozivu u tom broju. Judu je dopao broj apostola (Dj 1, 17), ali se iznevjerio tom pozivu postavši Kristovim izdajnikom.

3. Konačno, draga braćo i sestre, kad Bog bira, kad Bog „baca kocku“ to je uvijek dar - ali to je i poslanje. I svakog od nas, poput Apostola Matije, Gospodin pribraja među svoje da bi nas poslao, da i mi budemo njegovi apostoli. Kamo nas to Gospodin šalje da budemo njegovi apostoli? Šalje nas u ovaj svijet, u ovaj konkretni svijet, među ove konkretne ljude,

u moju konkretnu svakodnevnicu... Tu sam pozvan posvjedočiti svoju vjeru u Krista, svoje povjerenje u Njega i njegove izbore za mene. Tu sam pozvan biti Njegovim svjedokom. Tu sam pozvan, kao Njegov svjedok, druge privoditi Kristu, pomoći im da i oni budu Njegovi, ili - barem - da budu malo više Njegovi. To je poslanje svih nas kršćana. Tako ćemo onda na najbolji način opravdati Božji izbor kojim nas je izabrao, povjerenje koje nam je ukazao, ljubav kojom nas je ljubio i ljubi.

Ovdje u Lurdru ne možemo, a da se ne divimo dvama divnim primjerima za naš kršćanski život.

Prvi primjer je primjer Blažene Djevice Marije, ponizne Božje službenice. Ona je na najizvrsniji način bila pozvana da sudjeluje u poslanju Isusa Krista i ona je jedina od ljudi u punini bila vjerna Božjem pozivu i poslanju koje joj je Bog povjerio.

Drugi primjer je onaj svete Bernardice. Ona je, premda malena, slabašna i krhka, bila izabrana Božjom „kockom“ i dobila veliko poslanje koje je ponizno i vjerno živjela. I ona mu je vjerno odgovorila i ispunila svoju misiju. Unatoč svemu!

Molimo se, draga braćo i sestre, na ovom svetom mjestu, Blaženoj Djevici Mariji, Gospoj Lurdskoj da nam po zagovoru svete Bernardice udijeli milost vjernosti i ustrajnosti na putu vjere – da budemo Njegovi prijatelji, Njegovi svjedoci, Njegovi apostoli u ovom našem svijetu. Amen.

PROPOVIJED VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA NA 23. HODOČAŠĆU HRVATSKIH VATROGASACA

Marija Bistrica, 29. svibnja 2022.

VII. vazmena nedjelja, Post 2, 18-24; Ps 128, 1-6; Heb 2, 9-11; Mk 10, 2-16;

*Draga braćo i sestre,
Poštovani i dragi vatrogasci,*

1. Danas ste se okupili u Hrvatskom nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke kako biste svoj život i srce, svoje obitelji i prijatelje preporučili Blaženoj Djevici Mariji. Kada nešto predamo Mariji, možemo biti sigurni da se nalazi u najboljim rukama jer Marija sve što ima prikazuje svome božanskom Sinu Isusu Kristu. Zato pred Majku Mariju uvek stupamo otvoreno i iskreno, konkretno i pouzdano. Pred njom ne trebamo glumiti jer ona se uvek s velikom ljubavlju i suočenjem brine za nas. Ona će nam pokazati istinski i životvorni put koji preko tolikih Getsemanijskog i Kalvarijskog ovoga svijeta vodi do svjetlosti uskrsnoga jutra.

Vaša profesija i djelovanje na osobit je način u službi života. Vi ne dovodite ljudе u opasnost, nego ih spašavate iz bezizlaznih situacija. Vi ne potpirujete vatru među ljudima, nego gasite požare. Vi ne gledate vlastitu korist i dobrobit, nego se velikodušno izlažete opasnostima kako biste drugome pomogli. Službu vatrogasca s punim pravom možemo nazvati duboko ljudskom i kršćanskom.

2. Današnja nam čitanja žele otvoriti oči za novi život koji nam je darovan Kristovom mukom, smrću i uskrsnućem, a čiji dionici postajemo po svetim sakramentima.

Prvo čitanje iz Djela apostolskih govori o mučeničkoj smrti svetoga Stjepana. Stjepan je u Crkvi imao službu đakona. Poput vas vatrogasaca njegovo je djelovanje bilo usmjereni na dobrobit bližnjih. Tu je službu ispunio vjerno do kraja, žrtvujući se i moleći za

neprijatelje. „Gospodine ne uzmi im ovo za grijeh“ (Dj 7, 60). Sveti Stjepan prvomučenik uzor je hrabrog i nepokolebljivog muža koji nogama čvrsto stoji na ovoj zemlji, a srcem je ukorijenjen u nebesima.

Drugo čitanje iz Knjige Otkrivenja pokazuje nam koja su prva načela i posljednji kriteriji našega rasuđivanja i naših odluka: „Ja sam Alfa i Omega, Prvi i Posljednji, Početak i Srvestak! (...) Ja sam korijen i izdanak Davidov, sjajna zvijezda Danica. (...) Tko je žadan, neka dođe; tko hoće, neka zahvati vode života zabadava!“ (Otk 22, 13.16.17).

Konačno nam evanđelje otkriva u Isusovoj molitvi na Posljednjoj večeri koji je cilj našeg ovozemnog putovanja: „Da svi budu jedno kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi. (...) Da ljubav kojom si ti mene ljubio bude u njima – i ja u njima.“ (Iv 17, 21.26). Ljubav Presvetoga Trojstva vječna je, neraskidiva i velikodušna. Po Duhu Svetom ulazimo u zajedništvo te ljubavi. Ako smo zaista djeca Božja, uđovi otajstvenog Tijela Kristova i hram Duha Svetoga, onda će se to konkretno pokazati u našem životu, u našim svakodnevnim odlukama i djelovanju. Samo tako možemo biti sol zemlje i svjetlo svijeta. Kršćanin promiče život, solidaran je, prilazi drugome u nevolji, želi pomoći i uzdići, a ne odbaciti i poniziti. No, upravo to poslanje kršćanina u svijetu zahtijeva jasan i čvrst stav koji odbacuje trule kompromise, a promiče istinu u ljubavi.

3. Živimo u vremenu zadivljujućeg znanstvenog i tehnološkog napretka. Nijedna generacija u povijesti čovječanstva nije raspolagala sredstvima i potencijalima koje mi danas imamo. Tehnologija i medicina uvelike su

podigle životne standarde i produžile životni vijek. Otvorili su se novi horizonti ljudske komunikacije i međusobnog povezivanja putem interneta i društvenih mreža. Znanstvena istraživanja prodiru u sve dimenzije našega svijeta, od elementarnih čestica do galaksija, od subatomarnih procesa do Velikog praska. Dok se tako divimo dosezima ljudskog uma i umijeća, neminovno postavljamo pitanje koje su već prije šezdesetak godina postavili oci Drugog vatikanskog sabora: „Čemu te pobjede koje su postignute uz tako visoku cijenu?“¹ Una-toč svim prednostima znanstveno-tehničke spoznaje, ipak svi osjećamo da nam se svakodnevno događa velik propust na ljudskoj, egzistencijalnoj i etičkoj razini: Dok spoznajemo najudaljenije planete, zaboravljamo potrebe braće i sestara koji nas okružuju, kako reče papa Franjo jednom zgodom.²

4. U čemu se sastoji taj zaborav? Evo tek jednog primjera: Dok se radujemo otkriću vode na Marsu i eventualnoj mogućnosti bakterijskoga života u svemiru, neki u fetusu i embriju vide samo nakupinu stanica, nekakvo nepoželjno tkivo koje se po potrebi može odstraniti, a ne početak novoga ljudskog života. Dok bismo za eventualno otkriće inteligen-tnog života na drugim planetima dotičnom znanstveniku dodijelili Nobelovu nagradu, neki doživljavaju dijete u utrobi majke kao prijetnju pravu na samoodređenje. Dok hvalimo i plješćemo znanstvenicima koji se, pri-zivajući se na svoju savjest, suprotstavljaju proizvodnji i uporabi atomskog i drugog oružja masovnog uništenja, neki osuđuju li-ječnike i medicinske sestre koji se pozivaju na to isto pravo prigovora savjesti. Zar može opstati društvo koje je na takav način u sebi podijeljeno? Kako to da jasno vidimo ono što je od nas udaljeno milijarde svjetlosnih godina, a ostajemo slijepi za ono konkretno, životno pred našim očima, na dohvati ruke?

5. Upravo iz ljubavi prema bližnjemu, Kato-licka Crkva, zajedno sa svim ljudima dobre volje koji se ispravno služe naravnim svjetlom razuma, uporno naglašava svetost ljud-skoga života od trenutka začeća do prirodne smrti: „Od trena kad je jajašće oplodjeno započinje nov život koji nije ni očev ni majčin, nego život novoga ljudskog bića koje se samo za sebe razvija. Nikad neće postati ljudsko ako to već nije od tada. Toj očevladnosti svih vremena suvremena geneti-ka pruža dragocjene potvrde. Ona je utvrdila da je tu od prvoga časa utvrđen program onoga što će biti to biće: čovjek, baš taj čovjek – jedinka sa svim poznatim značajkama koje su jasno određe-ne. Nakon oplodnje počela je pustolovina jednoga ljudskog života, gdje svaka od velikih sposobno-sti zahtijeva vrijeme da se ostvari i da uzmogne djelovati.“³

Dakle, prirodoslovne nam znanosti pokazuju da je u zigoti, tj. u stanici koja nastaje stapanjem muške i ženske spolne stanice, već uspostavljen identitet nove jedinke ljudske vrste, novoga ljudskog bića. Zdravorazum-ski je očito da tom još nerođenom, ali već živom ljudskom biću moramo pristupati sa svim poštovanjem i ljubavlju koje dugujemo svakoj ljudskoj osobi: „Ljudsko biće mora se po-štivati i s njime valja postupati kao s osobom od samoga njegova začeća, pa mu se stoga od toga istog časa moraju priznati prava osobe, medu kojima je prije svega nepovredivo pravo svakoga nevinog ljudskog bića na život.“⁴ Stoga svaki čovjek koji se ispravno služi razumom može spoznati da je namjerni pobačaj užasan zlo-čin počinjen nad nevinim bićem koje nema nikakve mogućnosti samoobrane.

6. Iz toga također neminovno slijedi da medi-cinsko osoblje ima neotuđivo pravo na prigo-vor savjesti. Već je u antičko doba Hipokratova zakletva od svakoga liječnika tražila bez-uvjetno poštivanje ljudskoga života i njegove svetosti. „Omogućiti smrt ne može se nikada smatrati medicinskom skrbi (...); to je, prije svega,

1 Drugi vatikanski sabor, *Pastoralna konstitucija Gau-dium et spes o Crkvi u suvremenom svijetu*, 7. prosinca 1965., br. 10.

2 Usp. Papa Franjo, *Enciklika Fratelli tutti o bratstvu i socijalnom prijateljstvu*, br. 31.

3 Kongregacija za nauk vjere, *Donum vitae. Naputak o poštivanju ljudskog života u nastanku i o dostojanstvu ra-danja*, 22. veljače 1987., pogl. I, pitanje 1.

4 Isto.

*nijekanje zdravstvene struke koja se ocjenjuje kao posvemašnji i čvrst 'da' životu.⁵ Na to je upozorio i Sveti Otac protekle nedjelje kada je na kraju molitve *Kraljice neba* pozdravio sudio-nike Hoda za život u Rimu; tom je prigodom rekao: „*Zahvaljujem vam na vašem predanom zalaganju u korist života i u obrani prigovora savjesti, kojeg se često pokušava ograničiti. Posljednjih je godina, nažalost, došlo do promjene općeg mentaliteta i danas smo sve skloniji mišljenju da je život dobro kojim potpuno raspolažemo, kojim možemo manipulirati kako nam se prohtije, donositi djecu na svijet ili umirati kad i kako nam se svidi, kao rezultat individualnog izbora. Sjetimo se da je život Božji dar! On je uvijek svet i nepovrediv i ne možemo ušutkati glas savjesti.*⁶ Pridružimo se, stoga, apelu pape Franje i poduprimo naše liječnike i medicinske sestre kada koriste svoje pravo na prigovor savjesti.*

7. Ako znanstvenim i zdravorazumskim filozofskim spoznajama o početku ljudskoga života pridodamo objavljenu vjersku istinu da je svaki čovjek od Boga obdaren duhovnom dušom te stvoren na sliku i priličku Božju, onda moralna obveza poštivanja dostojanstva nerođenoga života dobiva još veću težinu i važnost. To uključuje da se kao kršćani svesrdno zalažemo da se pomogne ženama trudnicama koje se nađu u izazovnim i teškim situacijama. Nažalost, prečesto će se trudnicama od strane njihove okoline i određenih ideoloških skupina nametati pobačaj kao naizgled najbolje rješenje i jedini izlaz iz njihovih problema. Prečesto će se tim ženama pokušati sugerirati iskrivljen osjećaj sućuti prema bolesnom djetetu te predstaviti pobačaj kao čin milosrđa.

Stoga, kao kršćani ne ćemo se zaustaviti tek na samoj konstataciji da je pobačaj veliko зло, nego poput vatrogasaca kojima je dužnost gasiti požar stavit ćemo se u službu i majke i djeteta kako bismo čuvali i podupirali kul-

turu života nasuprot destruktivne kulture smrti. Sveti papa Ivan Pavao II. ustrajno nas je pozivao i poticao da konkretno i izravno služimo Evandželju života, „*što se izražava osobnim svjedočanstvom, različitim oblicima volonterske službe, društvenim animiranjem i političkim angažmanom*⁷. Svatko od nas može postati promicatelj kulture života u svom svakodnevnom obiteljskom i radnom okruženju. Prijateljski savjet izrečen ženi trudnicama u ljubavi u pravi trenutak, ljudska sućut i konkretna potpora mogu spasiti tolike živote nerođene djece, a trudnicama vratiti povjerenje da ima smisla ostvariti se u majčinstvu.

8. Okupljeni danas u domu naše nebeske Majke i najvjernije Odvjetnice, upravimo joj svoja srca i molimo riječima dragog nam bistrčkog hodočasnika, svetog Ivana Pavla Drugog:

O Marijo, Majko živih,
pogledaj beskrajan broj djece kojima je zabrano roditi se,
siromaha kojima je onemogućeno živjeti,
muževa i žena žrtava nečovječnog nasilja,
starih i bolesnih ubijenih ravnodušnošću ili
lažnim sažaljenjem.
Učini da mi koji vjerujemo u tvoga Sina
znamo smjelo i s ljubavlju navijestiti ljudima
našega vremena Evandželje života.

Isprosi nam milost da ga primimo kao uvijek novi dar, radost da ga sa zahvalnošću slavimo kroz čitav svoj život i hrabrost da za nj svjedočimo djelotvornom upornošću, da bismo izgradili zajedno sa svim ljudima dobre volje civilizaciju istine i ljubavi, na hvalu i slavu Boga, stvoritelja i ljubitelja života.⁸

Majko Božja Bistrčka, Kraljice Hrvata, najvjernija Odvjetnice, na braniku stoj, čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom!

5 Papa Ivan Pavao II., *Enciklika Evangelium vitae o vrijednosti i nepovredivosti ljudskog života*, 25. ožujka 1995., br. 89.

6 Papa Franjo, *Nagovor nakon Regina coeli*, 22. svibnja 2022.

7 Papa Ivan Pavao II., *Enciklika Evangelium vitae o vrijednosti i nepovredivosti ljudskog života*, 25. ožujka 1995., br. 87.

8 Usp. isto, br. 105.

PROMIŠLJANJA

TRINAEST STOLJEĆA KRŠĆANSTVA U HRVATA (1975. – 1984.)

Ususret 50. godišnjici od početka hrvatskih jubilejskih gibanja II. dio: Od Solina do Nina

Marko TROGRLIĆ

Biskupija kod Knina 1978.

Nakon velebnog solinskog slavlja nije se stalo s proslavom jubileja „Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata“. Zapravo, nastavak se podrazumijevao, on je bio željen i očekivan, nametao se sam po sebi. Nakon svečanosti na tlu starohrvatskog Solina i Jeleninih dviju crkava, druga postaja na hodočasničkom putu bila je Zvonimirova zavjetna crkva slike Marije u Biskupiji kod Knina.¹

Tijekom prve polovine 9. stoljeća upravo tu u Biskupiji, na lokalitetu danas poznatom pod imenom Crkvina, podignuta je bazilika koja je svojim razmjerima bila veća od crkava tadašnjeg hrvatskog prostora, a koja je bila posvećena svetoj Mariji. Riječ je bila o trobrodnom zdanju sa zidanim izduženim stupovima koji dijele crkvene brodove. Služila je kao mauzolej hrvatske vladarske obitelji 9. stoljeća, u 11. stoljeću i kao sjedište hrvatskog dvorskog biskupa (*episcopus Chroatensis*) koji se oko 1040. godine javlja u pravnji hrvatskog kralja.²

Godine 1938. istočno od arheoloških ostataka ove srednjovjekovne bazilike, na staroj zadužbini hrvatskog kralja Zvonimira sagrađena je, prema nacrtu kipara Ivana Meštrovića, koji je i bio njezin najveći dobročinitelj, nova kamena crkva svete Marije kao zadužbina cijelog hrvatskog naroda. Na oltaru se nalazila Meštrovićeva Naša Gospa, a umjetničkim freskama s temom saborovanja kralja Zvonimira uresio ju je slikar Jozo Kljaković.³ Tu je crkvu 18. rujna 1938. svečano posvetio zagrebački nadbiskup i hrvatski metropolit Alojzije Stepinac koji je tom prigodom u svojoj propovijedi, među ostalim, izgovorio i ove znamenite riječi:

„Minulo je 860 ljeta, otkako je Dmitar Zvonimir, kralj iz naše hrvatske narodne dinastije, dao na ovome mjestu sagraditi katedralu u čast Majci Božjoj, bl. Djevici Mariji. Mnogo je bura i oluja prohujalo od toga doba do današnjega dana preko stabla našega narodnog organizma. One su polomile toliko njegovih grana da se činilo da će na koncu iščupati i samo stablo s korijenom, i da će našega naroda i hrvatskoga imena nestati s lica zemlje. (...)

I naš narod našao je dobri Bog prije više od 13 stoljeća u pustoj zemlji poganstva, gdje se kao razuman stvor klanjao nerazumnim stvorenjima, vodio ga svojom providnošću i čuvao, dok ga konačno, noseći ga na krilima

1 Eduard Peričić – Antun Škvorčević (ur.), *Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata/NEK 1984*, Zagreb 1986., str. 30.

2 „Biskupija-Crvina“, dostupno na: <https://www.mhas-split.hr/istrazivanja/istrazivanja-u-tijeku/articleid/930/articleid/61/biskupija-crvinia> (pristup 6. 7. 2022.).

3 Isto.

svoje ljubavi i milosrđa, nije stavio na sveto tlo Katoličke crkve u današnjoj njegovoj domovini, u sjenu Petrove pećine, gdje evo već duga stoljeća, kraj svih jada što ga biju, može uživati plodove Kristova nauka i kataličke kulture, i hraniti se i pojiti izvorima žive vode što teku iz sv. sakramenata.

Sjećajući se tih i tolikih dobročinstava Božijih, stavio sam kao maleni znak zahvalnosti za bezbrojna dobročinstva Božja prema našemu hrvatskom narodu, na veliko zvono ove spomen-crkve natpis »Omnipotenti Dominatori Christo, qui per saecula multa populi Croatorum dux solus fuit, hoc signum in laudem et gloriam sempiternam! « /Svemogućem Vladaru Kristu, koji je kroz mnoge vjekove bio jedini vođa hrvatskoga naroda, ovo zvono na vječnu hvalu i slavu! /

Neka te, dakle, dragi moj hrvatski puče, ova spomen-crkva, danas posvećena, i glas njezinih zvonova, kad ih čuješ, podsjeća na dvije stvari: prvo, da budeš Bogu zahvalan za prošlost, za bezbrojna primljena dobročinstva, drugo, da ti je samo u njemu spas u budućnosti!⁴

Baš je dakle tu, na tom lokalitetu pronađen onaj kameni reljef *Bogorodice moliteljice* sa zatača oltarne pregrade koja je u ovoj crkvi postavljena oko 1076. – 1078. godine, dakle iz vremena hrvatskog kralja Zvonimira.⁵ Zlatno-srebrni odljev toga Gospina pralika pod nazivom Gospa Velikog Hrvatskog krsnog zavjeta snažno je obilježio solinsko slavlje, ali i razdoblje koje je uslijedilo jer je kao Gospa hodočasnica obilazila brojne naše vjerničke zajednice, pa se, kako rekosmo, veza Solina s Biskupijom nametala sama po sebi, a nasta-

4 Alojzije Stepinac, „Milosrđe je Božje što nismo uništeni!“, propovijed u prigodi posvete crkve u spomen kralja Zvonimira u Biskupiji kod Knina, 18. rujna 1938., dostupno na: <http://stepinac.zg-nadbiskupija.hr/hr/stepinac-nam-govori/propovijedi/1938-618/618> (pristup: 6. 7. 2022.).

5 Miroslav Katić, „Kamena ikona iz Crkvine u Biskupiji kod Knina“, u: *Starohrvatska prosvjeta*, III. serija – svezak II./vol. 46/2019., str. 382.

vak solinskog slavlja u Biskupiji bilo je posve logičnim duhovnim slijedom.

Glas Koncila je objavio poseban *Vodič kroz Biskupiju kod Knina* čime, kako je navedeno u njegovu uvodniku od 21. svibnja 1978., „želimo označiti i potaknuti zanimanje svih naših čitatelja za proslavu 900. obljetnice crkve svete Marije u Biskupiji, bazilike koju veliki naš kralj Dmitar Zvonimir podiže za „hrvatskog biskupa“, crkvenog poglavara koji je u ono vrijeme na poseban način bio „prvi biskup Crkve u Hrvata“ i najviši izraz hrvatske težnje za potpunom izgradnjom slobodne Crkve u slobodnoj državi.“⁶ Uvodničar je naglasio i kako „Biskupija kod Knina, uglavnom korovom i zemljom pokriveni ostaci stare slave, nije poput Solina pogodna da postane stjecište brojnih hodočašća. Stoga je opravdano da se to slavlje tiskanom riječju unese u svaku našu svijest, svaku kuću, svaku crkvu, svaku vjeroučnu i župnu zajednicu.“⁷ *Glas Koncila* također je najavio da o tomu intenzivnije započinje pisati i da će tako nastaviti sve do listopada:

„Od prvog do drugog Marijina mjeseca slavit ćemo našu katoličku vjernost u znaku Majke Isusove, koju smo nedavno slavili u Solinu, pod koje se zaštitu staviše i Jelena i Zvonimir. Sjećamo se da smo godine 1976. u solinsko Jelenino Prasvetište Gospe od Otoka unijeli zavjetni lik „Gospe velikog hrvatskog zavjeta“, odljeven prema najstarijem Gospinu liku u hrvatskoj umjetnosti koji je pronađen upravo u ruševinama Marijine crkve u Biskupiji, koje 900. obljetnicu sada spominjemo. Evo prilike da iznova osmislimo znakovite pohode svetog pralika naše „Gospe velikog zavjeta“ koja od onda neprekidno prolazi našim župama diljem Domovine, posvuda potičući staru vjernost na novim putovima. (...)“

6 „Naše Marijino i Zvonimirovo ljeto“, u: *Okovana Crkva u Hrvatskoj. Komentari Glas-a Koncila (1975.-1981.)*, svezak II., Zagreb, 2013., str. 170.

7 Isto, str. 170-171.

Stoljeća prolaze, stolice se ruše i podižu, ostaje Crkva u narodu pod zaštitom Marije. Stoga će nas ovo veliko marijansko ljeto na zgarištu Biskupije upućivati na pobožnost Mariji, vjernost povijesti i zauzetost za usmjeravanje budućnosti. Jer, ipak je "povijest učiteljica života".⁸

„Naša je zemlja sačuvala uspomene naše, a naša Gospa lozu našu“

Središnje tako snažno najavljivano slavlje održano je od 14. do 17. rujna 1978. u Šibeniku i Biskupiji kod Knina, kao druga postaja hrvatskog hodočasničkog jubilejskog hoda pod gesлом - riječima Ivana Meštrovića: „Naša je zemlja sačuvala uspomene naše, a naša Gospa lozu našu“. Prethodila mu je trodnevница u šibenskoj katedrali, koju je otvorio i prvu večer, 14. rujna, predvodio, šibenski biskup Josip Arnerić. Tom je prigodom biskup Arnerić pred Gospinim pralikom koji je pretodno tijekom dvaju mjeseci hodočastio župama Šibenske biskupije i upravo bio prispiuo u katedralu, izrekao sljedeće riječi:

„Ovaj drevni i lijepi Bogorodičin Pralik znak je devetstoljetnog kontinuiteta, neprekinutosti kršćanske vjere na hrvatskom tlu, vjere koja se tako duboko usadila u hrvatsko biće i neizbrisivo opečatila našu narodnu i vjerničku povijest. Stoga katolici hrvatskog naroda osjećaju snažan poziv da u ovom jubileju stanu pred ovim Pralikom, pred Majkom Velikog zavjeta, i da odgovorno razmisle o svojoj vjeri i vjernosti te o svojoj crkvenosti, tj. o

---

8 Isto, str. 171.

svemu onomu što je za njih kao Crkvu Božju u hrvatskom narodu odlučno i zavjetno.“

Drugu večer trodnevnice predvodio je zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić, a treći i završni dan kardinal Silvio Oddi, kao Papin izaslanik, za vrijeme mise govorio na hrvatskom jeziku, i to o Mariji Majci Crkve, sa željom i molitvom da hrvatski narod i dalje ostane vjeran Mariji i da ona nadalje ostane najvjernija odvjetnica Hrvata.⁹ I jednom i drugom uglednom gostu Šibenčani su darovali devet ruža kao znak devet stoljeća hrvatske vjernosti, umanjeni odljev Gospina Pralika i narodnu šibensku kapu.¹⁰ Glavno, ujedno i završno misno slavlje održano je u nedjelju 17. rujna u Biskupiji. Prethodilo mu je, u kninskoj crkvi sv. Ante, održano natjecanje osmoškolaca na olimpijadi za „Kup kneza Višeslava“ u organizaciji *Glasa Koncila i Malog Koncila* (MAK-a).¹¹ Misa je trebala započeti u 11.00 sati, no kako je prostor na kojem se slavlje održavalo pokrilo mnoštvo od više od 30.000 koji su tamo pristigli u velikom broju i autobusima i osobnim automobilima, ono je započelo tek sat vremena kasnije, nakon što su se biskupi i svećenici zajedno s predsjedateljem probili pješke do oltarnog prostora.¹²

---

9 Eduard Peričić – Antun Škvorčević (ur.), *Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata/NEK 1984*, Zagreb 1986., str. 31.

10 Isto.

11 Isto.

12 Isto.

Freska Joze Kljakovića iz crkve Svetе Marije u Biskupiji ispred koje se održalo svečano Misno slavlje

„Dostojanstvo, mir, šutnja, molitva... to je bilo slavlje u Biskupiji.“¹³ Istoga dana navečer u 19.00 sati ponovno je u Šibeniku, u drevnoj katedrali, kao svojevrsna zahvalnica, slavljenia euharistija koju je predvodio splitsko-makarski nadbiskup dr. Frane Franić. Vrijedno je ovdje donijeti za ono doba i uvjete doista vrlo, vrlo hrabre riječi nadbiskupa Franića. „Nadbiskup Franić je – zabilježit će kroničar – upozorio kako je bazilika u Biskupiji kratko trajala; i druge su stare katedrale propale, ali na nekadašnjim stolicama dalmatinskih i madžarskih biskupa danas sjede hrvatski biskupi. U svim promjenama odlučuje čovjek, a ne kamenje. Ni danas neće odlučiti naoružani ni bogati, nego oni s jačim moralom.

Neće ni suvremeno kršćanstvo biti svladano od praktičnog ni od dijalektičkog materijalizma. Srušena bazilika u biskupiji živi je simbol naše povijesti. I nismo se zapravo sakupili da plačemo na zidinama razorenog hrama, nego da potaknuti tom poviješću – gradimo živu Crkvu koja, kako povijest svjedoči, može postojati i bez kamenih crkava. Dozvole za gradnju novih crkava možemo dobiti i ne dobiti. To je važno, ali nije presudno. Ni za kakve, ni za crkvene materijalne probitke ne odričemo se crkvenih i vjerskih sloboda.

To je načelo! – naglasio je Nadbiskup završavajući šibenske proslave.¹⁴

Tom snažnom porukom odaslanom u mučnim vremenima komunističkog jugoslavenskog sustava i u njemu okovanog hrvatskog naroda i Katoličke crkve zaključena je proslava u Biskupiji. Ona je nedvojbeno iznova potaknula staru vjernost na novim putovima, osnažila pobožnost Mariji, vjernost povijesti i zauzetost za usmjeravanje budućnosti.

„Branimirova godina“ – Nin 1979.

Valjalo je krenuti prema trećoj postaji hodočasničkog jubilejskog hoda. Ali kamo?

„Nakon Solina i Biskupije kao da je visjelo u zraku pitanje: kamo sada? Sadržaj nije bio u pitanju: nastaviti s duhovnom obnovom. I kao da se odgovor nametao sam od sebe: nakon Solina i Biskupije, nakon zborovanja Hrvata vjernika u južnoj Hrvatskoj trebalo bi krenuti prema sjevernoj Hrvatskoj, prema sadašnjem središtu Crkve u Hrvata. U mislima je bilo nacionalno svetište Majke Božje Bistrice. Ta je zamisao načas odgođena. Da bi se u svojoj punini ostvarila na završetku velike devetnice prigodom Nacionalnog euharistijskog kongresa 1984. g. Kako se 1979.

13 Isto.

14 Isto, str. 33.

god. navršavalo 1100 godina kako je papa Ivan VIII. god. 879. uputio pismo knezu Branimiru i ninskom biskupu Teodoziju, zahvalivši za njihovu vjernost Bogu, Crkvi i papi, slavlje je povjeroeno zadarskoj nadbiskupiji, kao baštiniku slavne Ninske biskupije, a tu su stolovali i hrvatski knezovi.¹⁵

Glas Koncila s pravom će naglasiti „da je sve ono što već niz godina slavimo i što ćemo zacijelo i u narednim godinama slaviti zapravo jedno jedino višegodišnje slavlje “Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata”.¹⁶ Pismo pape Ivana VIII. hrvatskom vladaru Branimiru – vladaru samostalne hrvatske države 9. stoljeća – „znak je i dokaz mnogih stvarnosti koje ne smijemo zaboraviti ako nismo nakanili zaboraviti sebe.“¹⁷ Ima smisla, istaknuto je, ovu godinu – u sklopu slavljenja ovog Jubileja- nazvati, „godinom hrvatskog evanđeoskog slobodoljublja“, a moglo bi ju se nazvati i „godinom hrvatskog povijesnog saveza s evanđeoskom pravdom. I u tom je smislu ovo Jubilej hrvatske vjernosti Svetoj Stolici.“¹⁸

Slavlje 1100 godina vjernosti zamišljeno je i ostvareno u trima etapama. Prva od njih bilo je narodno hodočašće u Rim u travnju 1979. Nakon slavlja u Rimu slijedila su ona po biskupijama, dekanatima i župama zakazana za 10. lipnja te središnja nacionalna proslava – Završno slavlje “Branimirove godine” u Ninu 1979.¹⁹

„Dragi moji Hrvati! Papa vas voli, Papa vas grli i prima, Papa vas blagoslivlja!“

Nacionalno hodočašće u Rim najavio je zagrebački nadbiskup i predsjednik ondašnje

15 E. Peričić - A. Škvorčević (ur.), *Trinaest stoljeća...* str. 33.

16 „Jubilej hrvatskog evanđeoskog slobodoljublja“, u: *Okovana Crkva u Hrvatskoj*, sv. II, str. 200.

17 Isto.

18 Isto, str. 201.

19 E. Peričić - A. Škvorčević (ur.), *Trinaest stoljeća*, str. 33.

biskupske konferencije Franjo Kuharić svojom Porukom od 23. veljače 1979. U njoj će među ostalim istaknuti:

„Ovim vas želim obavijestiti da povodom 1100 obljetnice izmjene pisma između hrvatskog vladara Branimira i pape Ivana VIII. polazi naše hodočašće na grob sv. Petra u Rim. Tom prilikom bit će i susret s Petrovim nasljednikom Svetim Ocem Ivanom Pavlom II. Hodočašće hrvatskih katolika trajat će u Rimu od 28. travnja do 1. svibnja o. g. Sveti Otac je obećao da će predvoditi koncelebraciju s našim biskupima i svećenicima na hrvatskom jeziku. Bit će to prvi put u povijesti da na takav način Kristov namjesnik prima hrvatsko hodočašće.“²⁰

Nadbiskup Kuharić ovdje će također naglasiti: „Uočimo veliku važnost ovog jubileja. Pismo vjernosti kneza Branimira papi Ivanu VIII. i pismo blagoslova pape Ivana VII. Branimiru imaju veliko značenje za našu nacionalnu i crkvenu povijest. Neka budu i poziv na obnovu naše vjerničke odanosti i naše kršćanske hrabrosti u ovom trenutku povijesti. Shvatimo i ovaj jubilej kao vrijeme milosti, vrijeme Božjeg poziva za ozdravljenje naše duše od svih rana kojima je ranjena.“²¹

U Rim je prispjelo između osam i deset tisuća hodočasnika predvođenih s više stotina svećenika, svom četvoricom hrvatskih metropolita Kuharićem, Franićem, Pavlišićem i Jozinovićem, zadarskim nadbiskupom i drugim našim biskupima. U Rimu im se pridružio naš kardinal Franjo Šeper, tada prefekt Kongregacije za nauk vjere, koji je doista bio i stvarni pokrovitelj i promotor svih rimskih jubilarnih svečanosti.²² U sklopu hodočašća održana je u nedjelju 29. travnja prije podne sv. misa nad grobom posljednje bosanske kraljice Katarine u crkvi *Ara Coeli* koju je

20 „Obnova vjerničke odanosti i kršćanske hrabrosti“. Poruka nadbiskupa Franje Kuharića, u E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 51.

21 Isto.

22 Isto, str. 58.

predvodio sarajevski nadbiskup Jozinović, a istoga dana navečer i hodočasnička misa u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima koju je predvodio riječki nadbiskup Pavlišić, a zanosni govor održao glavni urednik *Glasa Koncila* Živko Kustić.²³

Svoj je vrhunac ovo hodočašće doživjelo 30. travnja 1979. kada je prvi put u povijesti je-

dan rimski prvosvećenik – papa slavenskog podrijetla Ivan Pavao II., u bazilici sv. Petra, nad grobom apostolskog prvaka, slavio sv. misu na hrvatskom jeziku.

Kad se u bazilici pojavio papa Ivan Pavao II., eruptiralo je silno oduševljenje hrvatskih hodočasnika. Pozdravnu riječ u ime svih njih Papi je uputio zagrebački nadbiskup Kuharić:

23 Isto, str. 57-58.

Nadbiskup Kuharić izriče Pozdravnu riječ Papi Ivanu Pavlu II.

„Sveti Oče!

Pred Vama je hodočašće katolika Hrvata prvi put u Vašem pontifikatu. (...) Težak je bio naš povijesni put kroz stoljeća. U obrani svoje vjere i svoga postojanja isplakali smo mnoge suze i platili skupu cijenu krvi. I dok sada ovde pred Vašom Svetošću predstavljamo cijelu povijest hrvatskoga naroda, usuđujemo se

u poniznosti srca ponoviti riječi sv. Pavla da smo vjeru sačuvali (usp. 2 Tim 4, 7). Sačuvali smo zajedništvo s Rimokatoličkom Crkvom. Održali smo vjernost sv. Petru i njegovim nasljednicima.

Odmah na početku ovog radosnog susreta izražavamo najtopliju zahvalnost što ste nam pružili poseban dokaz Vaše očinske ljubavi

slaveći s nama presvetu Euharistiju jezikom Hrvata. Ta očinska pažnja čini ovaj susret još radosnijim i uzbudljivijim.

Povod tome je 1100. obljetnica znamenite izmjene pisama pape Ivana VIII. s hrvatskim vladarom Branimirom, biskupom Teodozijem, te Papina pisma narodu i svećenstvu. Sva tri su pisma datirana 7. lipnja 879. godine.

Ta pisma označuju važan događaj naše povijesti. Imaju poruku za našu sadašnjost i budućnost. Željni "da iz vjerne i teške prošlosti iznikne vjerna i sretnija budućnost" (iz molitve Velikoga zavjeta), zaželjesmo ovaj značajan jubilej proslaviti s Petrovim nasljednikom upravo na ovom istom mjestu gdje ga je započeo papa Ivan VIII., nad grobom apostola Petra. Taj je, naime papa pisao 7. lipnja 879. našem vladaru Branimiru: "na dan Uzašašća Gospodnjega za vrijeme svečane mise na oltaru blaženoga Petra apostola uzdignuvši

ruke k nebu blagoslovimo tebe i sav tvoj narod i svu tvoju zemlju..."

Sveti Oče! Mi prisutni biskupi i svećenici, redovnici i redovnice, svi nazočni hodočasnici, sinovi i kćeri hrvatskog naroda, zajedno s prisutnom braćom iz drugih naroda, posebno iz bratskog slovenskog naroda, molimo Vas ponizno i odano da ponovno ovdje na grobu sv. Petra, poput tolikih Vaših predčasnika, zazovete sve Božje blagoslove na sve nas, na našu Crkvu i na naš narod, na dragu zemlju našu. (...)

Učvrstite svoju braću (usp. Lk 22, 32) , Sveti Oče, apostolskim blagoslovom da tako bude! Amen".²⁴

---

24 „Težak je bio naš povijesni put kroz stoljeća“. Pozdravni govor nadbiskupa Kuharića Svetom Ocu u ime hrvatskih hodočasnika, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 58-63.

Papa Ivan Pavao II

Nakon ovog pozdrava nadbiskupa Kuharića Papa je nastavio svetu misu. Poslije naviještenog evanđelja uslijedio je onaj doista povijesni trenutak, trenutak vrijedan svakog spomena i pamćenja.

Prvi put jedan rimski papa propovijeda Hrvatima na njihovu materinskom, hrvatskom jeziku. Ovdje tu papinu propovijed, zbog njezine važnosti, donosimo u cijelosti:

„Draga braćo u episkopatu! Dragi svećenci, redovnici i redovnice! Dragi sinovi i kćeri uvijek vjerne Hrvatske!

‘Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista!’ (Gal 1,3).

‘Raširenih ruku vas grlimo i očinskom ljubavlju primamo’ ovdje na grobu svetoga Petra, prigodom značajne obljetnice vjernosti Hrvata Svetoj Stolici, a što je ujedno spomen i očinske naklonosti Petrovih nasljednika prema vama. Mnogo je razloga koji opravdavaju ovu našu zajedničku radost, kako je lijepo izložio u svom govoru naš brat u episkopatu nadbiskup Franjo Kuharić.

Odista, u ovom susretu nad grobom svetoga Petra kao da se sabrala sva vaša povijest od preko trinaest stoljeća, a posebno veliki događaji iz života vaše Crkve, sve od vašeg pokrštenja i ulaska u krilo Rimske Crkve, koja je ‘glava i učiteljica svih Crkava’. Vi se spominjete Bijele Hrvatske, vaše pradomovine, koja se nalazila baš tamo gdje je i moj rodni zavičaj. Ovdje je prisutna vaša lijepa i draga zemlja, sav vaš narod u domovini i izvan domovine, vaše davne i sadašnje vjernosti i tjeskobe. Ovo je spomen vaših pradjedova, vaših kršćanskih knezova i kraljeva, vaših biskupa i svećenika, vašega starohrvatskog liturgijskog jezika, vaših divnih crkava, i na poseban način vaših svetišta u čast Majke Božje.

No, danas se na osobit način sjećamo onih veza Hrvatske sa Svetom Stolicom koje su tako jasno došle do izražaja u pismima pape Ivana VIII. knezu Branimiru, hrvatskom kle-

ru i narodu te biskupu Teodoziju. Bilo je to točno pred jedanaest stoljeća. Ondašnji događaji obradovali su srce Petrova nasljednika, a bili su presudni za svu buduću povijest hrvatskog naroda i Crkve, za vašu vjeru, kulturu i političku samostojnost.

Gledajući u duhu bogatu i višestoljetnu prošlost vašega naroda, čini nam se da možemo naglasiti osobito ove tri njezine izvanredne vrednote:

Prvo, vjernost Isusu Kristu i Evanđelju, koju su vaši pradjedovi znali iskupiti pravim mučeničkim žarom i duhom, u vjekovnoj borbi ‘za krst časni i slobodu zlatnu’.

Dруго, ljubav i odanost Hrvata prema Rimskoj Crkvi, prema Petrovoj Stolici. Ova Crkva uistinu je Majka vaša ‘u kojoj su se i preci vaši iz najbistrijeg vrela pojili slatkim napitkom nauka’.

Treće, ljubav, odanost i pobožnost Hrvata prema Mariji, Majci Božjoj, Majci Crkve, a koju vi tako rado nazivate ‘Kraljica Hrvata’ i sinovski štujete u brojnim svetištima.

Ovu trostruku vjekovnu vjernost pretvarate i danas u svoj ‘Veliki zavjet’ vjernosti Isusu Kristu, Crkvi i Majci Božjoj, posebno nakon jubilarnih proslava u Mariji Bistrici, u Solinu i Biskupiji. Budite vjerni, budite postojani, budite ponosni na svoje kršćansko ime!

I dok danas podižemo ruku da blagoslovimo vas prisutne, i cio vaš narod i cijelu zemlju vašu, molimo Gospodina da čuva vašu vjeru, molimo Božju Majku da uvijek i svagdje bude vaša ‘najodličnija zagovornica’. Blagoslov zazivamo na braću biskupe, na svećenike, redovnike i redovnice, da vjerni svom pozivu budu na izgradnju svima, da ne skrenu ni na jednu krivu stranu, nego da naviještaju Evanđelje Kristovo kao radosnu poruku spašenja, poruku istine, ljubavi i sloga.

Blagoslov svoj zazivamo na sve vas ovdje nazočne, na vaše obitelji, na mlade i stare,

na radnike i intelektualce, i molimo vas: budite vjerni Bogu i svetom Petru, gajite dobri obiteljski duh, poštujte život, odgajajte brojniju djecu i sačuvajte dobri običaj obiteljske molitve. Posebno se obraćamo vama, mladi vjernici: vi ste nada Crkve i naroda, vi ste uzdanica kršćanskog preporoda svijeta! Upoznjajte i užljubite Isusa Krista, jedinog Otкупitelja čovjeka, i budite ponosni na svoje kršćansko ime!

Naš očinski blagoslov zazivamo i na brojne radnike koji su danas došli ovamo iz drugih zemalja. Znamo da velik broj Hrvata živi i radi izvan domovine, po cijelom svijetu. Poznate su nam radničke brige i teškoće, pa vas stoga molimo da nikada ne zaboravite svoje vjere, da ljubite svoje obiteljsko ognjište, svoju Crkvu i svoju domovinu!

Dragi moji Hrvati! Hvala vam na ovom susretu, na ovom iskazu obnovljene vjernosti. Kao nekoć papa Ivan VIII., tako se i ja danas radujem vašoj vjeri, vašoj ljubavi, vašoj vjernosti Isusu Kristu i Njegovoj Crkvi.

Papa vas voli, Papa vas grli i prima, Papa vas blagoslivlja! Amen!”²⁵

Hrvatski su hodočasnici Papi darovali hrvatski kalež, a on je blagoslovio pralik Gospe Velikog Zavjeta.²⁶

25 „Govor pape Ivana Pavla II. hrvatskim hodočasnicima”, u E. Perićić (ur.), *Branimirova godina*, str. 64-65.

26 „Hrvatski kalež. Dar hrvatskih katolika Svetom Ocu Ivanu Pavlu II. g. 1979”, u: E. Perićić. *Branimirova godina*, str. 71- 72, 87.

Papa Ivan Pavao II. blagoslovilja pralik Gospe Velikog Zavjeta

Sva je Crkva u Hrvata, i ona u Domovini i ona po svijetu, doživjela ove Papine riječi kao pravi melem na ranu. Taj se događaj doimao gotovo nestvarnim. A bio je itekako stvarnim. Evo kako je te osjećaje, 13. svibnja 1979. godine, nedugo nakon okončanog hodočašća, izvrsno, sabrao komentator *Glasa Koncila*:

„Ono što se dogodilo u Rimu nad grobom Petra Apostola 30. travnja ove godine toliko je značajno da zanos zamire, toliko dobro da gotovo pobuđuje na oprez. Godinama, nai-me dolazimo u papinski Rim, uvijek kao u svoj očinski dom, ali nikad još mi katolički Hrvati iz papinskih usta ne čusmo tako snažno vrednovanje naše povijesti – narodne i crkvene. Kao davno nekada Ivan VIII. hrvatskom vladaru Branimiru, tako sada Ivan Pavao II. blagoslovi nama Hrvatima sve što nam je dragو i sveto na ovom i na onom svijetu, za ovaj i za vječni život. Preljepo, gotovo previše da to podnese hrvatski katolik, kroz godine i stoljeća navikao zadovoljavati se malim, plakati od ganača čim ga koji stranc točno, ili barem približno točno, nazove njegovim narodnim imenom.“²⁷

„Neka se u “Branimirovoj godini” za nas može reći: *Croatia semper fidelis*“

U tom ozračju, ozračju toga „događaja većeg od zanosa“, Nin i njegovo slavlje doimao se kao nemali izazov, u koji je trebalo nešto donijeti. A to je nedvojbeno bila, i u Papinim riječima naglašena, obnova vjerskog života u obiteljima, nastaviti „Branimirovo djelo, djelo izgradnje Kristova tijela u narodu Hrvata“. A narod prije svega živi u obiteljima, u tom svetištu koje je „osnovni i najvlastitiji, upravo najslobodniji prostor gdje možemo čuvati i razvijati dragocjenu baštinu“, gdje se moli, ide na misu povezujući se tako s drugima u zajedništvu Crkve u Hrvata.²⁸

Kako li se nadahnutima doimaju programatske riječi da se u domove hrvatskih obitelji unese ukusno izrađena raspela i Gospine likove kao i reprodukcije naših crkvenih i narodnih svetinja, pravo, a ne kičasto i neukusno znakovlje:

„Trenutak je da se to počne uređivati. Uvijek je pravi trenutak kad se ima vremena i dok se ima vremena! Zadatak je velik i sigurno dulji nego što je razdoblje od Rima do Nina, ali tim je važnije započeti, pravilno se usmjeriti. Uz ukusna i znakovita raspela i Marijine likove, treba u naše domove unositi također ukusne reprodukcije naših povijesnih crkvenih i narodnih svetinja. Svako naše dijete treba da raste u takvom ozračju, ti predmeti treba da opečaćuju njegov duh od prvih dana, preko njih treba da se dijete uklopi u tijek povijesti i povijesti spasenja. To se mora događati prije svih drugih, organiziranih i slučajnih utjecaja, da bude od svega jače, iznad svega dragocjeno.“²⁹

Nakon rimskog događaja uslijedila su ona domovinska, po biskupijama, dekanatima, župama – pravo i živo duhovno gibanje... Izrađen zavjetni jubilejski križ trebao je ući u svaku obitelj kao vanjski znak prihvatanja unutrašnje duhovne obnove, tiskana *Ispovijest vjere Hrvata katolika...*³⁰ U povodu ovog jubileja papa Ivan Pavao II. uputio je pismo nadbiskupu Franji Kuhariću s nadnevkom 15. svibnja 1979.³¹ koje se čitalo u nedjelju 10. lipnja na blagdan Presvetog Trojstva kada se u Crkvi u Hrvata, u svim biskupijama i župama, slavio dan zahvalnosti Presvetom Trojstvu za dar vjere u zajedništvu Katoličke crkve.³²

29 Isto, str. 211-212.

30 E. Peričić – A. Škvorčević (ur.), *Trinaest stoljeća*, str. 36.

31 „Odanost Kristu – jamstvo identitet“. Pismo Ivana Pavla II. u povodu tisućljennog jubileja hrvatske katoličke crkve, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 103-104.

32 „Slavlje 10. lipnja po biskupijama i župama, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 105.

27 „Događaj veći od zanosa“, u: *Okovana Crkva u Hrvatskoj*, sv. II, str. 209.

28 „Zadatak određen i moguć“, u: *Okovana Crkva u Hrvatskoj*, sv. II, str. 211.

Najsvečanije je bilo u splitskoj nadbiskupiji, u Muću Gornjem, gdje se nalazi Branimirova zadužbina, gdje je slavlje predvodio nadbiskup Franić.³³ Hrvatski biskupi uputili su 1. kolovoza 1979. poziv „svim Hrvatima vjernicima u domovini i izvan domovine“ na proslavu „Nedjelje Velikog zavjeta“:

„Pred nama je proslava „BRANIMIROVE GODINE“ NIN '79 u Ninu, 2. rujna o. g. Program nam je poznat: *hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi misu*. Obnova sa svim konkretna. Odmah se prihvatimo svojski posla i provodimo to u djelo. Program jednostavan i star, a tako sadržajan i nov. Pribavimo Zavjetni križ da nam on bude vidljiv znak našega nastojanja danas i poticaj za sutra.“³⁴

Najavivši ovo slavlje kao hodočašće koje „ima apsolutnu prednost pred svim ostalim slavljima toga dana u svim hrvatskim zajednicama u domovini i inozemstvu“, biskupi su zaključili ovaj svoj Poziv riječima:

„Dođimo u Nin na zajednički susret s braćom po krvi i vjeri. U Nin, grad naših knezova i kraljeva, sijelo hrvatskog biskupa, mjesto starodrevne Višeslavove krstionice i crkvice sv. Križa. Tu je sveto mjesto naše narodne i crkvene povijesti. Nin je naša spomenica. Tu gdje i kamenje govori, neka nam ni srce ne ostane hladno!“³⁵

Ninsko završno slavlje „Branimirove godine“ započelo je 1. rujna, u predvečerje, u katedrali svete Stošije, akademijom poslije nazvanom „Svetkovina riječi i glazbe“ – recitalom u kojemu je prikazan povjesni hod kroz trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata...³⁶ Istodobno je u Ninu održavano molitveno

33 Isto, str. 105-106. Pregled ostalih slavlja, ovdje, str. 107-114.

34 „Bog nas zove da krenemo na put“. Poziv hrvatskih biskupa, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 121.

35 Isto.

36 E. Peričić – A. Škvorčević (ur.), *Trinaest stoljeća*, str. 36.

bdijenje „noć u kojoj se svjetla ne gase“.³⁷ Sudaran 2. rujna 1979. uslijedilo je svečano misno slavlje, na „Grguru“, kilometar i pol od Nina smještenoj blagoj uzvišici: „S lijeve strane čistine, iza leđa Nin, a desno opet more i Velebit, naš stoljetni zaštitnik“.³⁸ Predvodio ga je kardinal Franjo Šeper, predstojnik Kongregacije za nauk vjere u Rimu i Papin izaslanik za ovo slavlje, uz nazočnost gotovo svih naših biskupa, kardinala Oddija iz Rima i kard. Macharskoga iz Poljske te brojnih gostiju biskupa i nadbiskupa iz inozemstva. Bila je tu i delegacija Srpske pravoslavne crkve na čelu sa šibenskim vladikom Nikolajem Mrđom te predstavnici različitih razina vlasti.³⁹ Ovdje nije moguće, a nije niti potrebno ulaziti u detalje velebnog ninskog slavlja. Donosimo ovdje tek kraći, ali vrlo sadržajan opis, koji ga, čini nam se, vrlo dojmljivo opisuje:

„Odasvud se čuje pjesma. Izišao narod u svojim starim nošnjama, došao s instrumentima i dolazeći k mjestu složno je zapjevao. Prošao ispod natpisa „Dobro došli!“. Hrvatski vjernici iz svih krajeva, gdje smo nekada bili i gdje se još nalazimo, došli su ovamo svjedočeći čvrstinu, odlučnost, postojanje i nadu. Došli su sa starim crkvenim barjacima kao prastarim znakom vjernosti i dokazom da stara vjera i slava traju, da ne prolaze. Mnoštvo je stiglo i brodicama u živopisnim nošnjama, s gitarama u rukama. (...) Točno u deset sati i trideset minuta iz Nina je krenula procesija s križem na čelu, sa zastavama

37 E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 152. Ovdje također detaljan opis popraćen fotografijama na str. 121-176.

38 Isto, str. 157.

39 E. Peričić – A. Škvorčević (ur.), *Trinaest stoljeća*, str. 36. Pismo Ivana Pavla II. kojim je imenovao kardinala Franju Šepera svojim legatom nosi nadnevak 22. kolovoza 1979. Objavljeno pod naslovom *Odluke zgodne za ovo naše vrijeme* u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 165- 167. Tu Papa među ostalim ističe i ovo: „Sve potičemo da i nadalje neustrašivo i nepokolebljivo uvijek ostanu vjerni ovoj Apostolskoj Stolici, da se neumorno bora za istinu i svetost kršćanskog imena, da budu odani svojim svetim pastirima, i da ustraju u dobrim djelima sve do kraja.“

i barjacima, ministranti s kaležima, narod u slikovitim narodnim nošnjama i s pjesmom na usnama. Kardinali su ih dočekali blizu uzdignutog oltara. Nitko nije mogao povjerovati da se tako velik broj skupio na svetom tlu Nina. Stranci sa zadivljenjem počeše klimati glavama, sretni što postoje još vjernici koji tako štuju svoje tradicije. Mi ispunjeni srećom, jer smo još jednom pokazali što znači želja za isticanjem identiteta, povijesti i svega onoga što jesmo u duši, a što želimo biti i u vanjskoj formi. Bilo nas je oko dvije stotine i pedeset tisuća. Možda i više. Kolona od Nina do "Grgura" bila je nepregledna i izgledalo je kao da se proteže tamo od Velebita. No, nije to bio samo broj koji je tamo doveden. To je broj koji je došao. To je bio narod koji štuje iste svece i narodne vladare, koji moli i koji zajedno hodočasti. To se najbolje vidjelo kada bi se zapjevala neka pjesma. Svi su je odmah prihvaćali, bilo da ona potječe sa sjevera ili juga hrvatskih krajeva.

Još mnogo prije dolaska procesije narod je pjevao, radovao se, ali kada je među njega ušao Pralik sa našim znamenjima, iza kojega su išle sestre redovnice, oko šest stotina sve-

ćnika, biskupi i nadbiskupi, iz svih se grla zaorila ponosna, narodna, draga, vjerska i domaća pjesma "Rajska Djevo!" .

Vidio sam suze na licu hrvatskih biskupā. I morale su uzdrhtati kosti slavnih pređa što pod ovim tlom nađoše počinak – na događaj ovaj nedjeljni, općenarodni. Izostao je tresak gromova sa Sinaja, ali ne i gromoglasna molitva i pjesma mnoštva. Djedovina je iskrsla u svom prvošnjem, ali punom sjaju. (...)

Na oltaru su svete moći naših svetaca i blaženika: Tavelića, Kažotića, Gracije i Ozane, o. Leopolda Mandića. Uz oltar Papin legat kardinal Franjo Šeper, kardinal Franciszek Macharski i Silvio Oddi, nadbiskupi, biskupi, provincijali. Podno oltara svećenstvo i mnoštvo, gotovo neizbrojivo, sve glava do glave.⁴⁰

Pozdrav Papinu izaslaniku i svima nazočnima uputio je zadarski nadbiskup Oblak rekavši pritom: „Sabranu Vam svetu Hrvatsku

40 „Divna si, zemljo!“, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 158.

Vjerničko mnoštvo u Ninu za svečanog Misnog slavlja

Kardinal Franjo Šeper propovijeda na Ninskom slavlju

predstavljam.”⁴¹ Kardinal Šeper u svojoj je propovijedi naglasio središnju misao – vodilju cijele proslave – vjernost, pradjedovska vjernost koja obvezuje u sadašnjosti i u budućnosti te slobodan njihov pristanak uz kršćanstvo⁴²: „Izgleda da su Hrvati kao razuman i miroljubiv narod mirnim i normalnim putem primili kršćansku vjeru kroz veze koje su imali s kršćanima na području koje su naselili i kroz veze koje su imali s misionarima koji su im dolazili.”⁴³

Kardinal je sve pozvao na vjernost obećanja pred Bogom i Crkvom i zaključio.

„Prigodom nedavnog boravka Svetoga Oca u Poljskoj mogli su se na mnogim mjestima vidjeti natpisi na latinskom jeziku: Polonia semper fidelis. Neka se u “Branimirovoj godini” za nas može reći: *Croatia semper fidelis*.

41 „Sabranu Vam svetu Hrvatsku predstavljam“. Pozdrav nadbiskupa Marijana Oblaka, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 163 – 164.

42 „Divna si, zemljo!“, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 160.

43 „Nismo silom pokršteni“. Propovijed Papina legata kardinala Franje Šepera na glavnom misnom slavlju u Ninu 2. rujna 1979., u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 167-171.

Hrvatska uvijek vjerna Bogu, vjerna Mariji, vjerna sv. Petru. Tako neka bude. Amen.”⁴⁴

Na koncu, zaključnu je riječ izrekao nadbiskup Kuharić naglasivši dvije važne odluke s ovoga slavlja: Odluka da se uza zavjetni križ na časno mjesto stavi i slika Majke Božje. „Program ovog jubileja – naglasit će Kuharić – jest to. To je uvjet života. To je povratak Boga u naše obitelji. To je lijek za mnoge rane koje smrtonosno guše naše moralno biće. To je povratak na životne izvore i rast iz živih korijena. Bitne su stvari jednostavne.”⁴⁵

Druga odluka koju je istaknuo nadbiskup Kuharić odnosila se na isповijest vjere Hrvata katolika: „Odlučujemo da ćemo svake večeri, po mogućnosti u isti sat, u devet sati navečer, izmoliti kratku isповijest vjere da se duhovno svi Hrvati katolici povežu, gdje god oni bili, u zajedništvu vjere, nade i ljubavi! Ta isповijest vjere glasi:

“Čvrsto vjerujem u Boga Oca i Sina i Duha Svetoga. Životom želim potvrditi svoj krsni

44 Isto.

45 „Zavjetni križ u svaku kuću“. Zaključna riječ nadbiskupa Franje Kuharića, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 172-175., ovdje, str 174-175.

savez s Bogom i tako obnoviti sveti pradje-dovski zavjet vjere u Isusa Krista i vjernosti Katoličkoj Crkvi. Svoju odluku polažem u Bezgrešno Srce Presvete Bogorodice Marije. Amen.”

Poželjno je, zaključit će nadbiskup Kuharić, da se u taj čas nađemo svi okupljeni pred likom Majke Božje u hrvatskom narodnom marijanskom svetištu u Mariji Bistrici! U taj sat zazivat će svi hrvatski biskupi i svećenici Božji blagoslov i zaštitu Božju po zagovoru Bl. Djevice Marije na svakog pojedinca, na svaku obitelj i na cijeli hrvatski narod.”⁴⁶

---

46 Isto, str. 175.

Branimirov križ

Onako kako je Bogorodičin lik iz Biskupije kod Knina postao zaštitnim likom hrvatske marijanske godine pa na neki način i cijelog “Jubileja 13. stoljeća kršćanstva u Hrvata”, tako je i zavjetni križ “Branimirove godine” postao njezinim zaštitnim znakom. On je postao i ostao „znakovni katekizam naše vjere i naše povijesti spasenja”.⁴⁷

Pažnje je vrijedan opis ovog zavjetnog križa kako ga u doista sjajnoj fotomonografiji *Branimirova godina* donosi don Eduard Peričić.

---

47 „Za trajni spomen“, u: E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 285.

Branimirov križ

„Preko cijelog raspela starohrvatski troplet, stari znak veze božanskog i ljudskog, neba i zemlje. Križem dominira lik Isusa koji smrću smrt nadvlada i raširenim rukama prima vjerni narod Hrvata. Lik Isusa uzet je s raspela iz XII. stoljeća koje se čuva u samostanu sv. Frane u Zadru. To je najstarija figuralno-plastična autohtona obrada Isusova lika u drvu kod nas.

Na vrhu: krstionica kneza Višeslava iz Nina (oko 800. god.), simbol pokrštenja Hrvata kojim smo ušli u zajedništvo s Isusom Kristom i u kolo evropske kulture.

Uz Isusovu desnu ruku spomenik kneza Branimira iz Šopota kod Benkovca s najstrijim, u kamen uklesanim, spomenom imena Hrvat: »(Branimir) DVX CRVATORUM« i križem koji dominira mišlu kneževom i poviješću njegova naroda. Uz lijevu Isusovu ruku: pralik Gospe Velikoga Zavjeta kako ga je s predanom nježnošću i rustičnom snagom izražaja u kamen uklesao nepoznati majstor XI. stoljeća za crkvu u Biskupiji kod Knina. Lik koje smo na solinskim slavlјima pretočili u zlato i srebro kao trajni spomen ljubavi i vjernosti Onoj koja nam je donijela Spasitelja i koja je »Najvjernija Majka Hrvatske«.

Na podnožju križa: znak »Branimirove godine« Branimirov križ, ključevi sv. Petra, jubilarne godine 879.-1979. Za vladanje kneza Branimira potvrđi narod Hrvata vjernost Kristu i Katoličkoj crkvi na čelu s papom Ivanom VIII. koji blagoslovi kneza, narod i zemlju njegovu priznavši im samobitnost. Slaveći spomenuti jubilej, papa Ivan Pavao II. ponovno blagoslovi i utvrđi u vjeri narod Hrvata. Na slavlјima u Rimu, u svojim crkvama i posebice u Ninu obnovili smo svete pradjedovske zavjete vjere svoje.“⁴⁸

„Nin '79 činjenica, poruka, zadatak“

Ninsko je slavlje imalo silnog odjeka u našoj vjerničkoj javnosti. Ostavilo je iza sebe osjećaj iskrenog zadovoljstva i ponosa na ono što se

zbilo. „Još jednom se – naglasit će urednički komentar Glasa Koncila – u dosad neviđenim razmjerima pokazalo da je Crkva u narodu Hrvata neobično živa, prisutna, snažna. Pokazalo se da najširi slojevi toga naroda, kako stariji tako i mladež, imaju veliko povjerenje u tu svoju Crkvu, da od nje nešto važno traže i očekuju. Pokazalo se da Crkva, unatoč svih promjena i ograničenja, ima načina informirati, nadahnuti i pokrenuti silna mnoštva najširih slojeva naroda, ako samo upre u sadržaje koji sigurno odzvanjaju u narodnoj duši, koji odgovaraju njegovim težnjama. Pokazalo se – naglasit će se ovdje također – da su svećenici, župnici, glavni djelatnici i glavni pokretači te široke i velike Crkve, da oni uživaju bitno povjerenje naroda, da ih taj vjernički narod hoće slijediti da ga vode sigurnim stazama vjernosti prema Bogu i domovini u duhu Isusova Evanđelja.“⁴⁹

No, ninsko slavlje bilo je i nadahnuće za budućnost. „Nin '79, zapisat će već spomenuti don Eduard Peričić, svakako jedan od vrlo marljivih suradnika na ostvarenju toga zahtjevnog projekta „dogodio se na najbolji mogući način“, istodobno poželjevši da se on „mora nastaviti u događanju“, da on „mora prostrujiti cjelovitim bićem naše domovinske Crkve koja se “na svetim mjestima naše narodne i crkvene povijesti” ponovno zavjetovala kako želi “ životom potvrditi svoj krsni savez s Bogom i tako obnoviti sveti pradjedovski zavjet vjere u Isusa i vjernosti Katoličkoj crkvi“. Taj zavjet – zaključit će Peričić – i ta isповijest vjere Hrvatā katolika postala je naša obveza!“⁵⁰ S time u vezi istaknut će se također kako je sad važno da „mirno, bez bojažljivosti i bez zalijetanja, planiramo i izvodimo buduće izraze, poticaje i zadatke našega zajedništva.“⁵¹ Nin '79. doista je bio i činjenica i poruka i zadatak:

49 „Nin '79 činjenica, poruka, zadatak“, u: *Okovana Crkva u Hrvatskoj*, sv. II, str. 225.

50 „Završetak slavlja“, u E. Peričić (ur.), *Branimirova godina*, str. 177-178.

51 Nin '79 činjenica, poruka, zadatak“, u: *Okovana Crkva u Hrvatskoj*, sv. II, str 227.

„Po našim se župama, prema brojnim vijestima koje nam dolaze, ninsko slavlje posebno uprisutnjuje slavlјima Zavjetnoga križa. Bez suvišne žurbe, od župe do župe, vjernici traže i prihvataju taj Zavjetni križ. Da pod njegovim znakovima urezuju u svijest sebi i svojoj djeci kako smo narod u čijoj se povijesti događa Kristovo spasenje, kako smo krštenjem (Višeslav) za cjelovito oslobođenje (Branimir) po Marijinu primjeru i zagovoru (Pralik Gospe Velikoga Zavjeta), u čvrstom jedinstvu s papom (starohrvatski križ i Pe-

trovi ključevi) – ukopani u smrt Kristovu da s njim pobjeđujemo svaku smrt sve do potpunog uskrsnuća. Ta jednostavnost bogatih znakova odzvanja u katoličkoj duši naroda i još jednom potvrđuje da događaj Nina nije bio bez Duha Božjega.“⁵²

(Nastavlja se)

---

52 „Pravovjerje bez licemjerja“, u: *Okovana Crkva u Hrvatskoj*, sv. II, str. 230.

IZ UREDA VOJNOG ORDINARIJATA

KLASA: 621-01/22-01/01

URBROJ: 512-07-22-1

Zagreb, 6. svibnja 2022.

VOJNIM KAPELANIMA

PREDMET: Ljetovanje djece s teškoćama u razvoju djelatnika MORH-a i OS RH
- obavijest, daje se

Vojni ordinariat u Republici Hrvatskoj i ove godine u vojarni "Kovčanje" na Malom Lošinju organizira ljetovanje za djecu s teškoćama u razvoju djelatnika Ministarstva obrane i pripadnika Oružanih snaga RH u terminu od 27. lipnja (ponedjeljak) do 4. srpnja (ponedjeljak) 2022. godine.

Troškove boravka i prijevoz osigurava Vojni ordinariat u RH (ukoliko je korišten prijevoz Ministarstva obrane RH ili OS RH). Prijevoz djeteta privatnim automobilom do vojarne „Kovčanje“ Vojni ordinariat u RH nije u mogućnosti financijski osigurati. Sudionici ljetovanja trebaju imati sve što je neophodno za izlete i boravak na otvorenom u ljetnom periodu.

Prijavljanje se obavlja u vojnim kapelijama, a vojni kapelani do 13. lipnja 2022. godine trebaju kompletirani popis djece s osobama u pratnji i relacijom prijevoza dostaviti u vojnu kapeliju „Sv. Leopold Bogdan Mandić“ u Osijeku radi pravovremene nabave prijevoza pri Samostalnom sektoru Ministarstva obrane RH za javnu nabavu. Kod prijavljivanja je važno popuniti Obrazac za prijavu i dostaviti potvrdu liječnika o zdravstvenom stanju sudionika ljetovanja.

Prijave se primaju do popunjena kapaciteta vojarne „Kovčanje“ odnosno do 20 osoba (djece s roditeljima u pratnji).

Prilog: Obrazac za prijavu.

MM/MV

S poštovanjem,

don Marko Medo
generalni vikar

Dostaviti e-poštom:

- Naslovu,
- Pismohrani, ovdje

KLASA: 130-01/22-01/02

URBROJ: 512-07-22-15

Zagreb, 9. svibnja 2022.

PREDMET: Proljetni susret za djelatnike Vojnog ordinarijata u RH, Samostalnog odjela za potporu Vojnom ordinarijatu (MORH), Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom (MUP) i pomoćnika vojnih i policijskih kapelana
- obavijest, daje se

Poštovani,

obavještavamo Vas kako Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj, sukladno Planu dušobrižništva Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj za 2022. godinu (KLASA: 813-07/21-01/01, URBROJ: 512-07-21-5 od 26. studenog 2021.), organizira proljetni susret za djelatnike Vojnog ordinarijata, Samostalnog odjela za potporu Vojnom ordinarijatu (MORH), Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom (MUP) i pomoćnika vojnih i policijskih kapelana koji će se održati u izmijenjenom terminu od planiranoga, i to ***u razdoblju od 31. svibnja 2022. do 3. lipnja 2022.*** godine. Mjesto održavanja susreta je Duhovni centar „Oaza sv. Marije Krucifikse“ na Kamenu u Splitu (adresa: Ulica Svetog Mihovila br. 43, Kamen - Split).

Svi zainteresirani za sudjelovanje na proljetnom susretu mogu se prijaviti putem obrasca koji dostavljamo u prilogu ovog dopisa. Popunjeno obrazac prijave potrebno je, putem elektroničke pošte: vojni.ordinarijat@mohr.hr ili telefaksom na br: 01/4670-662, dostaviti u Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj ***najkasnije do ponedjeljka 16. svibnja 2022. godine.***

Skup sudionika koji putuju organiziranim prijevozom iz Zagreba planiran je 31. svibnja 2022. u 12:30. sati u zgradu Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj. Dolazak sudionika susreta u Split planiran je istog dana do 18:00 sati.

Osoba za kontakt i daljnje informacije je Robert Stipetić, kancelar Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj, tel 01/4568642.

Prilog: Formular za prijavu

MM/RS

Dostaviti:

1. e-poštom žurno svim djelatnicima:

Vojnog ordinarijata u RH;

Samostalnog odjela za potporu VO u RH (MORH);

Samostalne službe za suradnju s VO u RH (MUP)

pomoćnicima vojnih i policijskih kapelana

2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 960-03/22-01/01

URBROJ: 512-07-22-15

Zagreb, 23. svibnja 2022.

**VOJNIM KAPELANIMA
POLICIJSKIM KAPELANIMA
- svima -**

**PREDMET: Sveta misa povodom Dana Oružanih snaga RH
i Dana Hrvatske kopnene vojske
- poziv, dostavlja se**

Draga braćo svećenici, vojni i policijski kapelani,

Povodom obilježavanja Dana Oružanih snaga RH, Dana Hrvatske kopnene vojske i 31. obljetnice formiranja Oružanih snaga RH, Vojni ordinariat u Republici Hrvatskoj organizira misno slavlje u zavjetnoj crkvi Sveta Mati Slobode na Jarunu u Zagrebu, u petak 27. svibnja 2022. godine, s početkom u 19.00 sati.

Pozivamo kapelane Zagrebačkog vojnog i Zagrebačkog policijskog dekanata, kao i pomoćnike vojnih i policijskih kapelana navedenih dekanata, da sukladno svojim mogućnostima osobno sudjeluju u Euharistijskom slavlju koje će predslaviti vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan. Svećenici trebaju ponijeti svoju albu.

Molimo Vas da sudjelovanje potvrdite najkasnije do 26. svibnja 2022. na adresu e-pošte vojni.ordinariat@mohr.hr.

Pozivamo također, sve vojne i policijske kapelane, da povodom obilježavanja Dana Oružanih snaga RH i Dana Hrvatske kopnene vojske, u dogovoru sa svojim zapovjednicima i načelnicima Uprava, organizirate i slavite u svojim vojnim i policijskim kapelanicama svetu misu za Domovinu i za stradale u Domovinskom ratu.

MM/RS

S poštovanjem,

don Marko Medo
generalni vikar

Dostaviti e-poštom:

1. Naslovu, svima
2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 070-02/22-02/03

URBROJ: 512-07-22-1

Zagreb, 21. lipnja 2022.

**KAPELANI SPLITSKOG VOJNOG DEKANATA
KAPELANI SPLITSKOG POLICIJSKOG DEKANATA
-svima-**

**PREDMET: VIII. pokrajinsko hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja
Gospi Sinjskoj u Sinj
- obavijest, dostavlja se**

Poštovana braćo svećenici,

obavještavamo Vas kako Vojni ordinariat u Republici Hrvatskoj organizira VIII. pokrajinsko hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja Gospi Sinjskoj u Sinj koje će se održati u petak, 29. srpnja 2022. godine. Hodočašće će uključivati mogućnost sakramentalne svete isповijedi, procesiju i svetu misu koju će predvoditi vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj msgr. Jure Bogdan.

Budući se radi o pokrajinskom hodočašću koje obuhvaća dragovoljno uključivanje pripadnika postrojbi Hrvatske vojske i policije s mjestom službe na području Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije, molimo Vas da u svojim postrojbama, odnosno upravama animirate djelatnike na sudjelovanje, a broj prijavljenih osoba, radi poduzimanja dalnjih organizacijskih radnji, dostavite Vojnom ordinarijatu u RH pismenim putem, najkasnije do 15. srpnja 2022.

Prilog: Program hodočašća.

MM/MV

S poštovanjem,

don Marko Medo
generalni vikar

Dostaviti e-poštom:
don Branimir Projić
fra Božo Ančić
fra Ilija Mikulić
o. Ivo Topalović
don Darko Poljak
don Marko Trogrić
don Hrvoje Relja
fra Ivo Kramar
9. Pismohrani, ovdje.

KLASA: 070-02/22-02/03

URBROJ: 512-07-22-10

Zagreb, 27. lipnja 2022.

**POVJERENSTVO VOJNOG ORDINARIJATA U RH
ZA ORGANIZACIJU I PROVEDBU
VIII. POKRAJINSKOG HODOČAŠĆA
HRVATSKE VOJSKE, POLICIJE I BRANITELJA
GOSPI SINJSKOJ U SINJU 2022.**

PREDMET: Imenovanje Povjerenstva za organizaciju i provedbu VIII.
pokrajinskog hodočašća hrvatske vojske, policije i branitelja u
svetište Čudotvorne Gospe Sinjske u Sinju 2022.

Vojni ordinariat u Republici Hrvatskoj organizira VIII. pokrajinsko hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja Gospi Sinjskoj u Sinj koje će se održati u petak, 29. srpnja 2022. godine. Ovime imenujem članove Povjerenstva za pripremu i provedbu VIII. hodočašća hrvatske vojske, policije i branitelja u Sinj 2022. godine:

don Marko MEDO, generalni vikar, voditelj Povjerenstva i glavni koordinator cjelokupnog hodočašća;

fra Frano MUSIĆ OFM, biskupski vikar za pastoral u MUP-u i policiji;

don Branimir PROJIĆ, vojni kapelan i dekan Splitskog vojnog dekanata;

don Darko POLJAK, policijski kapelan i dekan Splitskog policijskog dekanata;

don Ilija JAKOVLJEVIĆ, ceremonijar;

g. Mario DOKMANIĆ, Voditelj Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom

bjn Ivica KRIŠTO, Voditelj Samostalnog odjela za potporu Vojnom ordinarijatu;

g. Vladimir KRPAN, osobni tajnik generalnog vikara;

g. Luka NORAC KEVO, pomoćnik kapelana u MUP-u.

Odmah po imenovanju, pod vodstvom glavnog koordinatora i voditelja, Povjerenstvo će pristupiti pripremi i organizaciji hodočašća u suradnji s mjerodavnim službama MORH-a, MUP-a, MHB i drugim ustanovama potrebitim za organizaciju i provedbu hodočašća.

Svim članovima Povjerenstva želim uspjeh u radu i na sve Vas zazivam Božji blagoslov.

✠ Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Dostaviti e-poštom:

1. članovima Povjerenstva, svima

2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 960-03/22-01/01

URBROJ: 512-07-22-19

Zagreb, 19. srpnja 2022.

VOJNIM I POLICIJSKIM KAPELANIMA

- svima -

**PREDMET: Svetkovina zaštitnice Vojnog ordinarijata u RH
Gospe velikoga hrvatskog krsnog zavjeta
- poziv**

Poštovana braćo svećenici,

Pred nama je svetkovina naše nebeske zaštitnice Gospe velikoga hrvatskog krsnog zavjeta i obilježavanje Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja te 27. obljetnica vojno-redarstvene operacije "Oluja 95". Dosadašnjih godina poticao sam Vas na sudjelovanje u Kninskoj proslavi. Taj jedinstveni dan je bio prigoda da na osobit način živimo i svjedočimo naše biskupijsko zajedništvo i povezanost.

I ove godine, kada slavimo 25 godina od osnutka Vojnog ordinarijata u Republici Hrvaskoj, proslava će biti održana u Kninu. Program i tijek same proslave ovih se dana usuglašava s Organizacijskim odborom za središnje obilježavanje Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja.

Predviđeno je da 5. kolovoza svetu misu u Kninu, s početkom u 11.45 sati, predvodi biskup šibenski msgr. Tomislav Rogić, uz sudjelovanje vojnog ordinarija u RH i svećenika...

Pozivam stoga sve svećenike Vojnog ordinarijata u RH i pomoćnike vojnih i policijskih kapelana da sudjeluju na proslavi svetkovine naše zaštitnice u Kninu. Svećenici trebaju ponijeti svoju albu.

Svećenici i pomoćnici kapelana koji će sudjelovati neka u Vojni ordinarijat putem elektroničke pošte (e-mail: vojni.ordinarijat@mohr.hr) potvrde svoje sudjelovanje do 1. kolovoza o. g.

Nakon svete mise predviđen je ručak za sve svećenike, djelatnike Ordinarijata i pomoćnike kapelana u franjevačkom samostanu u Kninu. Sudjelovanje na ručku također treba potvrditi do 1. kolovoza o. g.

Sve svećenike potičem da u prigodi 5. kolovoza slave svetu misu u svojim postrojbama i upravama, u dogовору са заповједником постројбе односно најавником Policijske uprave у којој djeluju, koristeći obrazac svete mise koji je predviđen za ovaj blagdan.

I ove godine uputio sam pismenu poruku – poslanicu povodom blagdana zaštitnice naše biskupije Gospe Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta. Istu poruku Vam dostavljamo u prilogu i molimo da ju predstavite našim vjernicima. Tiskali smo ju i u Službenome Vjesniku Vojnog ordinarijata (Br. 2. /91/2022) kojeg Vam ovih dana također šaljemo a bit će uskoro postavljen i na biskupijsku web stranicu.

Draga braćo svećenici, pozivam Vas da budemo duhovno blizu i zajedno, u svetkovini naše zaštitnice Blažene Djevice Marije - Gospe velikoga hrvatskog krsnog zavjeta.

Srdačno Vas pozdravljam u Gospodinu.

Vaš biskup

+ Jure Bogdan

✠ Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Dostaviti e-poštom:

1. naslovu, svima
2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 070-02/22-02/02

URBROJ: 512-07-22-3

Zagreb, 23. lipnja 2022.

VOJNIM I POLICIJSKIM KAPELANIMA
- svima -

**PREDMET: 30. hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistricu i
proslava 25. obljetnice osnutka Vojnog ordinarijata u RH**
- obavijest, dostavlja se

Poštovana braćo svećenici,

zahvalni Bogu što pripadnici Hrvatske vojske i policije i hrvatski branitelji već 30 godina hodočaste u hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje u Mariju Bistricu, i ove godine, 2. listopada 2022., Vojni ordinarijat u RH organizira hodočašće u drago nam svetište. Bit će to 30. hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistricu i središnja proslava 25. obljetnice osnutka Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj.

Dolazak u svetište u Mariju Bistricu predviđen je između 07.00 i 08.00 sati. Hodočašće će započeti mogućnošću primanja sakramenta Svetе isповijedi u prostoru crkve na otvorenom bl. Alojzije Stepinac, u vremenu od 08.00 sati do sv. mise. Molimo sve vojne i policijske kapelane da budu na raspolaganju za podjelu sakramenta svete isповijedi te ponesu albu i štolu bijele boje. U autobusima obavijestite hodočasnike o mogućnosti svete isповijedi i pripremite ih za pristupanje ovom sakramentu kako bi u potpunosti doživjeli hodočašće i posjet nacionalnom marijanskom svetištu u Mariji Bistrici.

Pobožnost Križnog puta na bistričkoj Kalvariji bit će u 08.30 sati.

Euharistijsko slavlje u 10.00 sati predvodit će apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup msgr. Giorgio Lingua.

Nakon Svetе mise predviđen je zajednički ručak za sve sudionike hodočašća u vojnem taboru. Plakate za hodočašće dostaviti ćemo Vam poštom. Molimo Vas da animirate i motivirate pripadnike vaših vojnih postrojbi, odnosno djelatnike policijskih uprava, da sudjeluju u hodočašću. Broj dragovoljno prijavljenih pripadnika iz vaše kapelanije javite u Vojni ordinarijat u RH putem elektronske pošte (e-mail: vojni.ordinarijat@mohr.hr) do petka 23. Rujna 2022. godine.

Prilog: Program hodočašća

MM/RS

S poštovanjem,

don Marko Medo
generalni vikar

Dostaviti e-poštom:

1. Naslovu, svima
2. Pismohrana, ovdje

**PROGRAM 30. HODOČAŠĆA
HRVATSKE VOJSKE, POLICIJE I BRANITELJA
U MARIJU BISTRICU**

2. listopada 2022. godine

DOGAĐANJE	VRIJEME	MJESTO
Okupljanje hodočasnika i dolazak na kongresni prostor	07.00 - 08.00	Parkiralište (šljunčani dio) iza hotela Bluesun Kaj u Mariji Bistrici - prostor crkve na otvorenom bl. Alojzije Stepinac
Okupljanje svih sudionika u liturgiji i proba	07.40 - 08.00	Prostor ispred vanjskog oltara crkve na otvorenom
Mogućnost za svetu ispovijed	08.00 - 10.00	Crkva na otvorenom bl. Alojzije Stepinac
Pobožnost Križnoga puta	08.30 - 09.30	Crkva na otvorenom bl. Alojzije Stepinac i bistrička Kalvarija
Koncelebrirana Sveta misa	10.00 - 11.45	Crkva na otvorenom bl. Alojzije Stepinac
Okupljanje dužnosnika i uzvanika i blagoslov hrane	12:15	Vojni tabor, ispred središnjeg šatora
Zajednički objed	12:30	
Završetak hodočašća i odlazak iz Svetišta	14.00	

**POVJERENSTVO VOJNOG ORDINARIJATA U RH
ZA ORGANIZACIJU I PROVEDBU
30. NACIONALNOG HODOČAŠĆA
HRVATSKE VOJSKE, POLICIJE I BRANITELJA
U MARIJU BISTRICU 2022.**

PREDMET: Imenovanje Povjerenstva za organizaciju i provedbu 30. hodočašća hrvatske vojske, policije i branitelja u nacionalno svetište Majke Božje u Mariji Bistrici 2022.

Vojni ordinariat u Republici Hrvatskoj organizira jubilarno 30. hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u nacionalno marijansko svetište Majke Božje Bistričke u Mariji Bistrici koje će se održati u nedjelju, 2. listopada 2022. godine. Istim slavljem proslavit ćemo i 25. obljetnicu osnutka Vojnoga ordinarijata u Republici Hrvatskoj.

Ovime imenujem članove Povjerenstva za pripremu i provedbu 30. nacionalnog hodočašća hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistrigu 2022. godine:

don Marko MEDO, generalni vikar, voditelj Povjerenstva i glavni koordinator cjelokupnog hodočašća;

fra Frano MUSIĆ OFM, biskupski vikar za pastoral u MUP-u i policiji;

don Slavko RAJIĆ, biskupski vikar za pastoral u MORH-u i Oružanim snagama;

don Ilija JAKOVILJEVIĆ, ceremonijar;

vlč. Ivan BLAŽEVAC, vojni kapelan;

g. Robert STIPETIĆ, kancelar ;

gosp. Mario DOKMANIĆ, Voditelj Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom
bjn Ivica KRIŠTO, Voditelj Samostalnog odjela za potporu Vojnom ordinarijatu;

gđa Ana JAKIĆ, pravna savjetnica;

s. Martina VUGRINEC, tajnica Vojnog ordinarijata;

gđa Marina BUZUK, stručna referentica u Samostalnom odjelu za potporu Vojnom ordinarijatu (MORH);

g. Vladimir KRPAN, osobni tajnik generalnog vikara;

g. Luka NORAC KEVO, pomoćnik kapelana u MUP-u.

Odmah po imenovanju, pod vodstvom glavnog koordinatora i voditelja, Povjerenstvo će stupiti pripremi i organizaciji hodočašća u suradnji s mjerodavnim službama MORH-a, MUP-a, MHB i drugim ustanovama potrebitim za organizaciju i provedbu hodočašća.

Svim članovima Povjerenstva želim uspjeh u radu i na sve Vas zazivam Božji blagoslov.

+ Jure Bogdan

✠ Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Dostaviti e-poštom:

1. Članovima Povjerenstva, svima
2. Pismohrana, ovdje

DEKRETI I IMENOVANJA

TRAVANJ – SRPANJ 2022.

Vlč. Matej Ećimović, na vlastiti zahtjev, razriješen je službe vojnog kapelana Vojne kapelarije „bl. Ivan Merz“ u Slunju s danom 19. travnja 2022. (KLASA: 811-01/22-01/01, URBROJ: 512-07-22-4, od 19. travnja 2022.).

Don Josip Šimatović imenovan je privremenim kapelanom vojne kapelarije „bl. Ivan Merz“ u Slunju, s danom 19. travnja 2022. godine (KLASA: 811-01/22-01/01, URBROJ: 512-07-22-5, od 19. travnja 2022.).

Don Mate Mihaljević imenovan je vojnim kapelanom za 37. hrvatski contingent (HRVCON) u NATO operaciji potpore miru KFOR na Kosovu, s danom 17. svibnja 2022. godine (KLASA: 811-01/22-01/01, URBROJ: 512-07-22-7, od 17. svibnja 2022.).

Don Josip Kešinović imenovan je privremenim upraviteljem vojne kapelarije „Sveti Andrija apostol“ u Našicama, za vrijeme trajanja NATO operacije potpore miru KFOR

na Kosovu na koju je poslan vojni kapelan don Mate Mihaljević, s danom 24. svibnja 2022. godine (KLASA: 811-01/22-01/01, URBROJ: 512-07-22-8, od 24. svibnja 2022.).

Fra Ilija Mikulić, OFM imenovan je kapelatom poslužiteljem Vojne kapelarije „Gospa velikoga hrvatskog krsnog zavjeta“ u Kninu te mu se produžuje služba za slijedećih godinu dana, od 1. srpnja 2022. do 30. lipnja 2023. godine (KLASA: 811-01/22-01/01, URBROJ: 512-07-22-9, od 7. lipnja 2022.).

Gosp. Robert Džigumović, imenovan je pomoćnikom policijskog kapelana u Policijskoj kapelariji „Sveti Euzebije i Polion“ u Vinkovcima s danom 1. svibnja 2022. godine (Rješenje MUP-a, od 1. svibnja 2022. godine)

Bojnik Marijan Šarić imenovan je pomoćnikom vojnog kapelana u Vojnoj kapelariji „Sveti Ivan Krstitelj“ u Požegi s danom 1. rujna 2022. godine (KLASA: 811-01/22-01/01; URBROJ: 512-07-22-15, od 12. srpnja 2022. godine)

IZVJEŠĆA I DOGAĐAJI

PROLJETNI SUSRET SVEĆENIKA VOJNOG ORDINARIJATA U VALBANDONU OD 19. DO 22. TRAVNJA 2022.

Proljetni formativni susret svećenika, vojnih i policijskih kapelana Vojnog ordinarijata u RH, održan je od 19. do 22. travnja 2022. u policijskom odmaralištu Valbandon kod Pule.

Susret je započeo u utorak, 19. travnja u večernjim satima okupljanjem svećenika i slavljenjem sv. mise u kapeli bl. Miroslava Bulešića, zaštitnika policijske kapelanije za Policijsku upravu Istarsku.

Drugi dan susreta (srijeda 20. travnja) bio je studijski dan. U jutarnjim satima misno slavlje u kapelici bl. Miroslava Bulešića predvodio je vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan u zajedništvu s vlč. Krunoslavom Novakom, generalnim tajnikom HBK, generalnim vikarom Vojnog ordinarijata don Markom Medom, pastoralnim vikarima don Slavkom Rajičem i fra Franom Musićem, te vojnim i policijskim kapelanim.

Na početku radnog susreta sve nazočne je pozdravio msgr. Jure Bogdan, vojni ordinarij, te izrazio radost što se ovaj susret, koji tradicionalno imamo u uskrsnom vremenu, mogao ove godine održati. Naše zajedništvo se najprije očitovalo na Veliki četvrtak kod mise posvete ulja i nastavljamo ga ovih dana kroz studijski rad, hodočašće stopama bl. Miroslava Bulešića te razgovor o predstojećim pastoralnim aktivnostima.

Prvo predavanje održao je preč. dr. sc. Krunoslav Novak, generalni tajnik HBK-e i profesor na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, na temu „Svećenik i komunikacija s medijima i u medijima“. Dr. Novak svoje predavanje podijelio je u tri cjeline: korisnici medija, su-

govornici medija i nastup u medijima. Nalaglasivši kako mediji ulaze u naš antropološki ambijent čime utječu i na našu komunikaciju. Suvremeni čovjek, čovjek digitalnog vremena, očekuje od tehnologije da mu ponudi odgovore na njegova pitanje; da odmah dođe do određene informacije. Međutim, znanje nije samo informacija, već i analiza te informacije – naglasio je predavač. Naš prostor, posebno prostor mlađih generacija je sve više virtualni prostor. Kad se s pedagoške strane promatra medije postavlja se pitanje je su li oni po sebi: pozitivni, negativni ili neutralni. Mediji jedino nisu neutralni. Mi dajemo predznak medijima, tj. mi ga činimo pozitivnim ili negativnim.

U drugom dijelu govoreći o nastupu svećenika u medijima, predavač, je citirao misao papa Benedikta XVI. iz *Poruke za Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija*, 16. svibnja 2010.: „Prvi je svećenikov zadatak naviještati Krista, utjelovljenu Božju riječ i priopćavati drugima mnogoliku Božju milost koja posredstvom sakramenata donosi misao.“ Nalaglasivši da mediji imaju moć izvući iz sadržaja samo ono što žele, bez obzira što je glavna misao poruke. Zato je važno za svećenike da uvijek u svom javnom nastupu prenose poruku spasenja. Svećenik nije privatna osoba, niti se njegov profil na društvenim mrežama može smatrati privatnim, odvojenim od onoga što on jest – svećenik. Svećenik je uvijek javna osoba i nas se uvijek promatra kao svećenika.

Dr. Novak je podcrtao da poruka koju izgovorimo više nije naše „vlasništvo“. Ta poruka tad počinje živjeti za sebe; drugi je interpretira i daje joj pečat na koji će ona biti interpre-

Vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan sa svećenicima Vojnog ordinarijata na proljetnom susretu u Valbandonu

tirana. Zato je važno imati svijest da ja kao pošiljatelj šaljem određenu poruku u svom kontekstu, ali da je moj primatelj prima u svom kontekstu. Poruka mora biti izrečena na kompetentan način, pripremljen, kratak, jasan, pozitivno intonirana te na kraju pošiljatelj poruke mora biti spreman na neugodna pitanja i komentare. Za crkvene osobe važno je imati svijest da određene izjave mogu dati samo kompetentne osobe, te da nije dobro solirati, zaključio je dr. Novak.

Drugo predavanje održao je vlč. Ilija Jakovljević, policijski kapelan u Policijskoj upravi Istarskoj, na temu „Sinodalni hod o zajedništvu, sudjelovanju i poslanju u Crkvi.“ Predavač je istaknuo: „I ovo naše današnje okupljanje, kao i druga okupljanja kako na razini naše Vojne biskupije, dekanata ili kapelanija su dio sinodalnog hoda, zajedništva i poslanja. Crkva je u svojoj naravi sinodala i ona tu sinodalnost živi svakodnevno. Svaki naš međusobni susret, susreti s našim

vjernicima; posebno naša hodočašća kako na međunarodnoj razini, tako nacionalnoj i regionalnoj vidljivi su znak sinodalnog života naše Vojne biskupije“. Predavač je općenito govoreći o sinodalnosti u Crkvi i sinodalnom hodu istaknuo kako „ovo treba postati model življenja Crkve. Ovaj sinodalni hod nema za cilj stvaranje nove Crkve, novih redovničkih zajednica, novih župa, već je poziv na osluškivanje Duha Svetoga, koji poput vjetra ‘puše gdje hoće; čuješ mu šum, a ne znaš odakle dolazi i kamo ide‘ (Iv 3,8). Duh Sveti je glavni akter ovog sinodalnog hoda. Mi smo pozvani, kako kaže Drugi vatikanski koncil: ‘Pomno proučavati znakove vremena i tumačiti ih u svjetlu evanđelja‘ (GS,4).“

Primijetio je kako Vojna biskupija, zbog naravi svog poslanja, stalno osluškuje i sa odgovornim ljudima na terenu koordinira svoj pastoralni rad. U provedbu svake aktivnosti uključeni su uz kapelane i pripadnici određene kapelani. Zato je važno da kapelan

ima umijeće slušanja, dijaloga i zajedničkog rada, zaključio je vlč. Jakovljević

Potom je msgr. Jure Bogdan, progovorio o *Deset tematskih jezgri koje valja produbiti kroz sinodalno savjetovanje.*

U popodnevnom radnom dijelu, vlč. Jakovljević dao je osnovne smjernice za sinodalno savjetovanje pozvavši kapelane na otvoreni dijalog i promišljanje. Pozvao ih je da se, nakon čitanja svetog pisma i molitvenog uvođa, prepuste nadahnuću Duha Svetoga. Sudionici su zatim podijeljeni u tri skupine gdje su iznijeli svoja iskustva na temelju zadanih pitanja. Potom su na plenarnom dijelu iznijeli svoja iskustva, promišljanja i prijedloge.

Trećeg dana, kapelani su predvođeni svojim biskupom msgr. Jurom Bogdanom, koji je ujedno i rimski postulator u kauzi bl. Miroslava Bulešića za kanonizaciju, hodočastili putevima bl. Miroslava Bulešića. U Svetvinčentu, u rodnoj župi bl. Miroslava, slavili su sv. misu. Msgr. Bogdan u homiliji je istaknuo: „*Stojimo u crkvi jednog svjedoka vjere, bl. Miroslava Bulešića, čije svjedočanstvo je Crkva prepoznala i potvrdila ubrajući ga u red blaženika Katoličke Crkve. Mićemo danas upoznati lokalitete, mjesta koja su na osobit način povezana s njime. Saznatićemo više o njegovu duhovnom profilu, o čovjeku blaženiku naših dana, našeg naroda, naše krvi, našega kraja.*“ U nastavku homilije msgr. Bogdan citirao Blaženikov zapis iz Duhovnog dnevnika 23. svibnja 1943. godine, o potpunom predanju Bogu u svećeničkom ređenju. Na kraju misnog slavlja sve je pozdravio domaći župnik vlč. Darko Zgrablić te progovorio o vjerskom stanju župe Svetvinčenat za vrijeme života bl. Miroslava. U nastavku su posjetili Kanfanar gdje ih je dočekao župnik Joško Listeš, koji je progovorio o bl. Miroslavu Bulešiću za vrijeme župnikovanja u Kanfanaru.

Hodočašće se nastavilo prema Vrsaru, gdje je domaćin bio župnik Lino Zohil koji je pri-

kazao povijest mjesta i župne crkve sv. Martina. Nakon okrjepe put je nastavljen prema Lanišću, mjestu pogibije bl. Bulešića. U župnoj crkvi nakon molitve Večernje, župnik Josip Mašina je predstavio župu Lanišće i progovorio o „krvavoj krizmi“ u Lanišću i mučeništvu bl. Miroslava. Nakon obilaska župne kuće koja je uređena kao memorijalni prostor, hodočašće je završilo posjetom pavlinskom samostanu i župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Sv. Petru u Šumi.

Četvrtog, završnog dana, nakon slavlja sv. mise, u radnom dijelu msgr. Jure Bogdan i generalni vikar Marko Medo, govorili su o pastoralnim aktivnostima u Vojnom ordinarijatu s posebnim naglaskom na Međunarodno hodočašće vojske, policije i branitelja u Lurd.

Msgr. Bogdan je istaknuo kako ove godine obilježavamo 25-tu godišnjicu od uspostave Vojnog ordinarijata u RH (25. travnja 1997. papa Ivan Pavao II. osnovao je Vojni ordinarijat) koju se planira obilježiti zahvalnim hodočašćem u Rim i nacionalnim hodočašćem na prvu nedjelju u listopadu u Mariju Bistricu.

Don Marko Medo je izvijestio i o drugim pastoralnim planovima Vojnog ordinarijata: pokrajinskim hodočašćima, duhovnim vježbama, ljetovanju djece djece s posebnim potrebama te drugim aktivnostima.

Na kraju se biskup Bogdan zahvalio svima na svemu što čine u pastoralnome radu, zajedništvu, razgovoru, slušanju i sugestijama. Sve je potaknuo da njeguju molitveni i sakramentalni život, posebno sakrament sv. ispunjedi koji čovjeka oslobođa i čini slobodnim za Kraljevstvo Božje.

Susret je završio sa zajedničkim ručkom na kojem se pridružio i msgr. Ivan Milovan, po-rečki i pulski biskup u miru.

DON MARKO TROGRLIĆ IZABRAN ZA DOPISNOG ČLANA AUSTRIJSKE AKADEMIJE ZNANOSTI U BEČU

Austrijska akademija znanosti (*Österreichische Akademie der Wissenschaften*) u Beču je na svojoj sjednici održanoj 22. travnja 2022. izabrala prof. dr. sc. don Marka Troglića, svećenika Vojnog Ordinarijata u RH – kapelana pri PU Splitsko-dalmatinskoj te redovitog profesora na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu za svog dopisnog člana. Prof. Troglić je na to mjesto izabran na prijedlog Akademijina filozofsko-povijesnog razreda (*philosophisch-historische Klasse*) a zbog svojih znanstvenih postignuća na području povijesne znanosti.

Austrijska akademija znanosti sa sjedištem u Beču utemeljena je 1847. godine kao Carska akademija znanosti i ove godine proslavlja svojih 175 godina od utemeljenja. Najveća je i najvažnija državna znanstvena

vansveučilišna ustanova u Republici Austriji, koja u svojih 25 istraživačkih Zavoda i svojom izdavačkom kućom (*Verlag der Österreichische Akademie der Wissenschaften*) razvija bogatu znanstveno-istraživačku djelatnost na području humanističkih, društvenih, prirodnih i tehničkih znanosti.

Prije izbora prof. Troglića, u zadnjih pola stoljeća iz Hrvatske su, s područja humanističkih znanosti, za dopisne članove Austrijske akademije znanosti bili izabrani slijedeći naši znanstvenici i sveučilišni profesori: Grga Novak, povjesničar i arheolog, (izabran 1963.), Josip Hamm, slavist, (izabran 1964.), Zdenko Škreb, germanist, (izabran 1983.), Radoslav Katičić, jezikoslovac, (izabran 1981.) te Ivan Golub, teolog, (izabran 1989.).

ZAGREBAČKI POLJIČANI PROSLAVILI BLAGDAN SV. JURE

Na blagdan sv. Jure mučenika, u subotu 23. travnja, članovi Udruge zagrebačkih Poljičana „Sveti Jure“ proslavili su svoga nebeskog zaštitnika. Tom je prigodom vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan predvodio svetu misu u večernjim satima u svetištu Majke Božje Remetske u zagrebačkim Remetama. Budući da je crkva teško stradala u potresima 22. ožujka i 28. prosinca 2020. te se sada obnavlja, misa je služena u šatoru pokraj crkve. Uz biskupa koncelebrirao je generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo i župnik remetske župe o. Antonio Mario Čirko.

Msgr. Jure Bogdan, koji je i sam Poljičanin rodom iz Doca Donjega i kojemu je toga dana ujedno i imendan, u svojoj je propovijedi članovima Udruge Poljičana istaknuo: „Prolazeći danas našim poljičkim selima i zaseo-

cima nerijetko ćemo naići na opustjеле dvore i zarasle njive. Slično ćemo stanje zateći i u drugim krajevima hrvatske domovine, što nas sve zasigurno žalosti i zabrinjava. No, upravo svjetlo Krista Uskrsloga ulijeva nam novu nadu.“ Biskup je okupljenima naglasio kako je najveće blago i dar koji su primili od svojih poljičkih predaka sveta vjera: „A najveće blago koje smo primili od svojih poljičkih predaka, jest vjera. Oni su živjeli vjeru u svojoj svakodnevici, u poslovima koje su obavljali na poljima i oko kuće, u susretima i druženjima, pa i u društvenim odnosima o čemu svjedoči Poljički statut.“

Vojni ordinarij je zatim progovorio o liku sv. Jure, njega su krasile naravne i nadnaravne kreposti koje su se međusobno nadopunjavale: „Sveti Jure bio je po naravi vojnik, a po

Božjoj milosti mučenik-svjedok. Iстicao se vojničkim krepotima: bio je hrabar, poslušan i pravedan; služio je svome narodu i zala-gao se za opće dobro. No, kao kršćanin sva je naravna dobra usmjerio prema najvišem dobru, a to je sâm Bog, a ljudske je krepotи učvrstio i oplemenio nadnaravnim krepotima vjere, nade i ljubavi. Stoga je i mogao pobijediti zlo koje se pojavilo u liku zmaja (...) Sveti nam Jure pokazuje kako se na divan način ujedinjuju ljudska narav i Božja milost. Bog želi surađivati s nama ljudima, stvorio je ovaj svijet, dao nam je našu narav, razum, volju, osjećaje i sposobnosti. Bog nam ništa ne oduzima, nego nam sve daje, sve oplemenjuje, pokazuje nam koje je istinsko usmjerenje i smisao ovozemaljskih stvarnosti te nam dariva i više nego što očekujemo.“

Progovorivši o nadnaravnim krepotima koje na neki način moraju obilježavati svakoga kršćanina, biskup je najprije rekao o vjeri: „Nadnaravni pogled kršćanske vjere ospozio je svetog Juru da prozre sav prividan sjaj Zmaja, svu njegovu laž i zavaravanje. Koliko nam je danas potrebno ovo svjetlo Kristovo, svjetlo vjere koje raspršuje sve tmine grijeha, lažnih ideologija i pogubnih trendova! Mi kršćani iskazujemo ljubav prema svim ljudima upravo na način da budemo svjetlo svijeta.“

„Čvrstoća kršćanske nade dala je svetom Juri postojanost i ustrajnost u borbi protiv Zmaja. Današnji se čovjek lako oduševi za neku dobrotvornu akciju, za neko plemenito djelo – što je bez daljnje hvalevrijedno – ali nažalost isto tako brzo opet na to zaboravi jer nije lako dugo vremena nositi se s nevoljom i potrebama drugoga čovjeka. Novost kršćanskoga života pak sastoji se u tome da se dajemo u ljubavi, bez zadrške.“ Biskup je govorči o kršćanskoj krepsti ljubavi upotrijebio

riječi sv. Pavla: „Kruna i sažetak svih ljudskih i kršćanskih krepsti jest ljubav. Apostol Pavao dao je nedostizan opis ljubavi: ‘Ljubav je velikodušna, dobrostiva je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini; sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi.’ (1 Kor 13, 4-7)“

Msgr. Bogdan je zaključio propovijed riječima: „Stojeći u ovom remetskom svetištu želimo zazvati zagovor i pomoći Majke Božje, svetoga Jure, blaženog Alojzija Stepinca, blaženog Miroslava Bulešića svećenika mučenika i svih miljenika Božjih da se umnoži naša vjera, učvrsti naša nada i usavrši naša ljubav; da budemo neustrašivi svjedoci uskrsnog Evanđelja u svojim sredinama kako bi Kristovo svjetlo po nama ušlo u srce svakoga čovjeka. Amen.“

Na misi se također molilo za preminule članove zagrebačkih Poljičana, a osobito se spomenulo preminulog Nedjeljka Mihanovića, Jakova Radovčića i Ivana Kuvačića.

Redovita godišnja skupština – na kojoj se, među ostalim, bira i predsjednik Udruge (Veliki knez) s jednogodišnjim mandatom održana je toga dana prije svete mise.

Po završetku misnoga slavlja, u crkvi je kančelir Udruge Zdravko Vladanović priopćio rezultate glasovanja prema kojima je za novoga Velikoga kneza Udruge zagrebačkih Poljičana izabran Marko Ramljak.

Liturgijsko pjevanje uveličao je mješoviti zbor; za orguljama je svirao maestro Alen Kopunović Legetin, a pjevali su Vedrana i Lovo Stecca, Marinko Jerončić i Ivan Zaradić.

VOJNI ORDINARIJ I IZASLANSTVO MINISTARSTVA OBRANE I RATNE ŠKOLE NA AUDIJENCIJI KOD PAPE FRANJE

Vojni ordinarij, ministar obrane s izaslanstvom i predstavnici Ratne škole na Općoj audijenciji kod pape Franje, Trg sv. Petra u Rimu, 27. travnja 2022.

Polaznici XXIV. naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić" Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“ predvođeni načelnikom škole brigadirom Mijom Kožićem, bili su od 24. travnja do 1. svibnja 2022. na studijskome putovanju u Talijansku Republiku i Vatikanu. S njima su bili vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan, generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo i kapelan vojne kapelaniće „Sveti Petar i Pavao“ o. Daniel Čolo OCD. U sklopu programa studijskoga putovanja susreli su se sa Svetim Ocem Franjom na Općoj audijenciji u srijedu 27. travnja.

Na audijenciji je sudjelovalo i izaslanstvo Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH na čelu s ministrom Marijom Banožićem i načelnikom Glavnog stožera OS RH admiralom

Robertom Hranjem koji su tih dana bili u posjetu Italiji.

Pozdravljajući okupljene hodočasnike na Trgu sv. Petra papa Franjo je uputio riječ pozdravljam hrvatske hodočasnike, a posebno delegaciju Ministarstva obrane Republike Hrvatske, zajedno s gospodinom ministrom i ostalim dužnosnicima Oružanih snaga i Vojnog učilišta, kao i djelatnike Vojnog ordinarijata zajedno s njihovim biskupom, monsinjorom Jurom Bogdanom. Dragi prijatelji, svakodnevni susret i hod s Uskrslim Gospodinom neka vam ražari srca, kako biste oduševljeno svjedočili svoju vjeru i naviještali silna Božja djela kao istinski mirotvorci u društvu i u svijetu. Hvaljen Isus i Marija!"

Ministar obrane Republike Hrvatske Mario Banožić pozdravlja papu Franju, 27. travnja 2022.

Načelnik Glavnog stožera OS RH admirал Robert Hranj pozdravlja papu Franju, 27. travnja 2022.

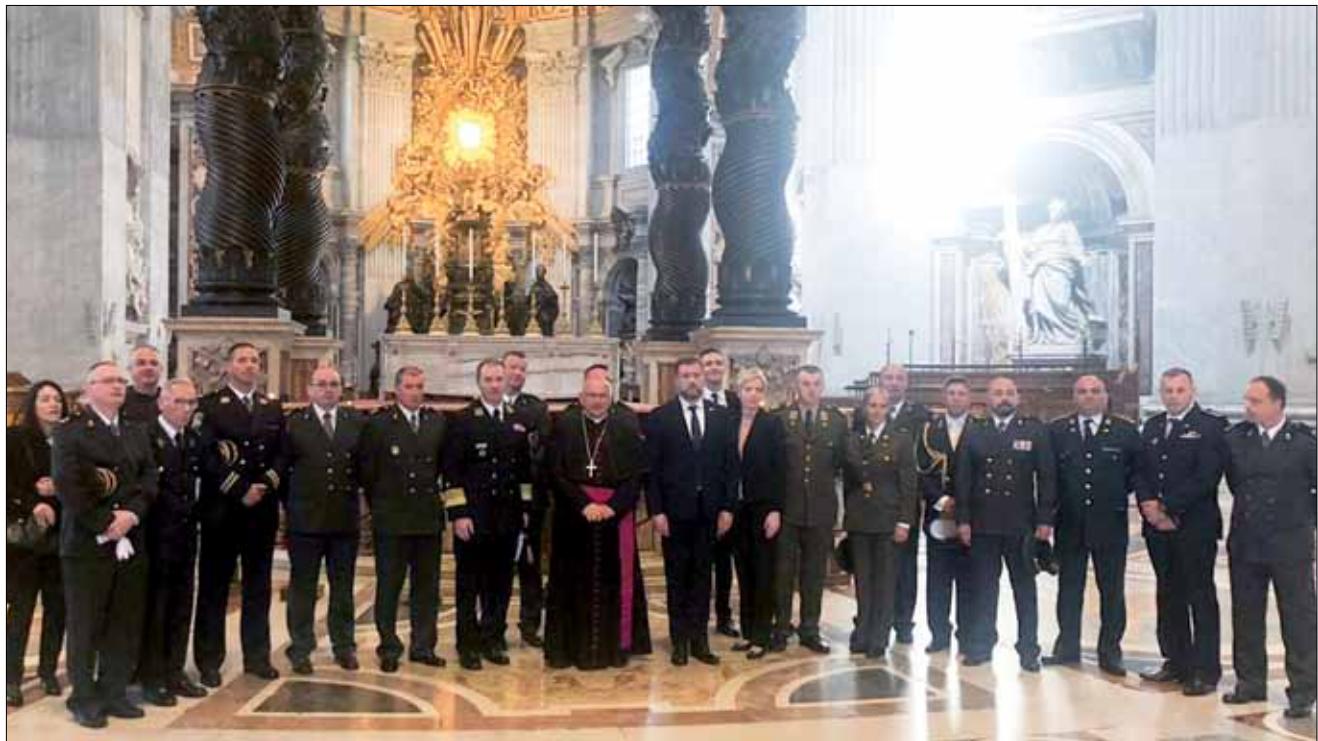
Načelnik Ratne škole brigadir Mijo Kožić, u ime izaslanstva, Svetome Ocu predaje knjigu „Hrvatski martirologij XX. stoljeća: 1. svezak; Svećenici - mučenici Crkve u Hrvata“, 27. travnja 2022.

Izaslanstvo Ministarstva obrane, Oružanih snaga RH i Ratne škole susrelo se sa Svetim Ocem, a predstavio ih je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan. Svetome Ocu predali su na dar knjigu „Hrvatski martirologij XX. stoljeća: 1. svezak; Svećenici – mučenici Crkve u Hrvata“. Radi se, naime, o monumentalnome povijesnome djelu koje na 1. 050 stranica sadrži više od 660 biografija, izvještaja o mučeničkoj

smrti i fotografija mučenika Crkve u Hrvata – žrtava komunističkog režima iz redova klera, redovnica i bogoslova. Na kraju je Sveti Otac svima udijelio apostolski blagoslov.

Nakon audijencije biskup Jure Bogdan proveo je izaslanstvo kroz Baziliku sv. Petra gdje su pohodili i oltar s relikvijama sv. Ivana Pavla II. Obišli su kriptu Bazilike i grob sv. Petra.

Vojni ordinarij i izaslanstvo u bazilici sv. Petra u Rimu, 27. travnja 2022.

27. GODIŠNICA VOJNO REDARSTVENE OPERACIJE „BLJESAK“ U OKUČANIMA

Požeški biskup Antun Škvorčević predvodi svetu misu za poginule hrvatske branitelje i za Domovinu u župnoj crkvi u Okučanima.

FOTO: MORH/ J. Kopi

U Okučanima je u nedjelju, 1. svibnja 2022., obilježena 27. obljetnica vojno-redarstvene operacije „Bljesak“. Vojno-redarstvenom operacijom „Bljesak“ 1995. godine hrvatske su snage oslobodile oko 500 četvornih kilometara dotad okupiranog zapadnoslavonskog teritorija te uspostavile nadzor nad autocestom Zagreb-Lipovac i željezničkom prugom prema istočnoj Slavoniji. U operaciji je poginuo ili od posljedica ranjavanja preminuo 51 hrvatski branitelj, a 162 branitelja su ranjena.

Središnja svečanost kod spomen-obilježja Kristalne kocke vedrine u Okučanima započela je polaganjem vijenaca, čitanjem povješnice i čitanjem 51 imena poginulog i smrtno stradalog hrvatskog branitelja u VRO Bljesak. Polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća, počast poginulim braniteljima u VRO Bljesak odali su: obitelji poginulih, ratni zapovjedni-

ci postrojbi koje su sudjelovale u VRO „Bljesak“ i predstavnici udruga iz Domovinskog rata te najviša državna izaslanstva među kojima i predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović s izaslanstvom, predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković s izaslanstvom, predsjednik Vlade RH Andrej Plenković u pratnji potpredsjednika Vlade i ministra unutarnjih poslova Davora Božinovića, ministra obrane Marija Banožića te drugih članova Vlade. Zajednički vijenac također su položila i izaslanstva Brodsko-povavske županije i općine Okučani.

Molitvu za poginule branitelje predvodio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan. Uz biskupa su bili generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH don Marko Medo te vojni kapelan don Vladislav Mandura.

Požeški biskup Antun Škvorčević predvodio je u župnoj crkvi u Okučanima svetu misu za poginule hrvatske branitelje i za Domovinu. Koncelebrirali su vojni ordinarij Jure Bogdan, generalni vikar Vojnog ordinarijata Marko Medo, vojni kapelani don Vladislav Mandura i don Željko Volarić, i drugi svećenici iz središnjih ustanova Požeške biskupije te svećenici iz Novogradiškog dekanata.

Biskup Škvorčević počeo je homiliju riječima: „'Idem ribariti. (...) Idemo i mi s tobom', odlučio je Petar i drugi Isusovi učenici, čuli smo u naviještenom evanđeoskom ulomku. O radu je riječ! Smatram primjerenim na Međunarodni dan rada, o 27. obljetnici vojno-redarstvene akcije 'Bljesak' nakratko usmjeriti našu pozornost na to važno pitanje. Čovjek se pojavljuje u svijetu kao biće koje sebi radom osigurava egzistenciju. Već sama ta jednostavna činjenica naznačuje da rad nije tek tehničko pitanje kako nešto proizvesti, nego je on put našeg očovječenja. Naime, radom čovjek očituje kreativnost svoga duha, izgrađuje slobodu, uzdiže se na razinu dostojanstva koje mu je udijelio Bog. Obrazlažući svoje poslanje, i sam će Isus ustvrditi: 'Otac moj sve do sada radi pa i ja radim' (Iv 5,17). U Božjem je djelovanju, dakle, temelj dostojan-

stva i našeg ljudskog rada, te je radno mjesto više od ljudskog prava, a njegov gubitak osiromašenje veće od materijalne neimaštine.“

Biskup Škvorčević je, spominjući se vojno-redarstvene akcije „Bljesak“ istaknuo: „U sjećanju su nam svi oni hrvatski branitelji koji se nisu opredijelili za neke sebične ljudske sustave, nego za obranu slobode i dostojanstva domovine i žrtvom vlastitog života. Bio je to moćan odgovor onim pojedincima i skupinama koji su kovali projekte i smisljali strategije za ostvarenje vlastitih sebičnih interesa, ne priznajući prava drugima. Svojom ljubavlju za domovinu najbolje su nas nahranili u našoj gladi i čežnjama za slobodom i dostojanstvom. U svjetlu Isusove žrtve ljubavi i njegova uskrsnuća prepoznajemo ih ugrađene u Božji pobjednički sustav, čije je trajanje vječnost. Jednako tako spominjemo se i svih drugih žrtava, napose civilnih, da u Božjoj pravdi ljubavi i milosrđa pronađu svoj mir.“

Misno slavlje je završilo hrvatskom himnom *Lijepa naša domovino*, koju je - kao i druge pjesme - predvodila Klapa Hrvatske ratne marinice „Sveti Juraj“ i Policijska klapa „Sveti Mihovil“.

31. MEMORIJAL DVANAEST HRVATSKIH REDARSTVENIKA

Spomen obilježja poginulim redarstvenicima u Borovu, 2. svibnja 2022.

FOTO: Foto: MUP

U Borovu je u ponедјeljak, 2. svibnja 2022. svečano obilježen 31. Memorijal dvanaest hrvatskih redarstvenika. Spomen je to na ubojstvo dvanaestorice pripadnika vinkovačke specijalne policije koje su srpske paravojne postrojbe napale iz zasjede i ubile 2. svibnja 1991. u nekadašnjem Borovu Selu.

Središnja svečanost započela je u 9.00 sati tradicionalnim mimohodom duž Ulice Dvanaest redarstvenika do spomen-obilježja. Uz obitelji poginulih redarstvenika, komemoraciji su nazočili potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, ministar obrane Mario Banožić, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora i saborski zastupnik Josip Šarić, glavni ravnatelj policije Nikola Milina, državni tajnik u Ministarstvu hrvatskih branitelja Darko Nekić, načelnik Policijske uprave vukovarsko-srijemske Fabijan Kapular, izaslanstva Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije te

gradova Vukovar, Vinkovci i Osijek, predstavnici Hrvatskog generalskog zbora, članovi udruga proisteklih iz Domovinskog rata.

Kod Spomen obilježja poginulim redarstvenicima pročitana je povjesnica i imena poginulih hrvatskih policajaca, izaslanstva su položila vijence i zapalila svijeće. Molitvu za poginule branitelje predvodio je biskupski vikar za pastoral MUP-a i Redarstvenih službi fra Frano Musić OFM. Uz fra Franu bio je kapelan policijske kapelarije „Sveti Euzebij i Polion“ vlč. Ivan Begović.

Svečani program obilježavanja 31. godišnjice pogibije hrvatskih policajaca nastavljen je u crkvi Sv. Euzebija i Poliona u Vinkovcima gdje je koncelebriranu svetu misu služio fra Frano Musić. Koncelebrirali su policijski kapelan vlč. Ivan Begović, župnik Župe Svih Svetih u Zropolju fra Daniel Stipanović i domaći župnik Damir Stanić.

Na početku misnoga slavlja, fra Frano je rekao: „Molimo Gospodina da nam bude sna-ga za praštanje, za život po Božjim zapovijedima, da se možemo nadahnjivati na onim vrijednostima za koje su naši dragi preminuli hrvatski branitelji i dvanaestorica hrvatskih redarstvenika položili svoje živote.“

U propovijedi je fra Musić podsjetio kako je u sjećanju, u pamćenju život, poručivši: „Po-stoji ono što se ne može i ne smije zabora-viti. Spomen na osobe koje su razlogom ko-lektivnoga ponosa jer založiše svoje živote da bismo živjeli u slobodi, nešto je posebno veliko, vrijedno. Dali su najviše, dali su svoje živote, za ono što im je bilo sveto i vrijed-no. Položili su svoje živote za svoje prijatelje, kako to Isus kaže. Ljubav je to od koje nema veće. Ponosni i zahvalni na ljubavi koju su iskazali, tražimo također i ohrabrenje i snagu za sebe. Potrebna nam je riječ koja nas usmje-rava i vodi, da i mi možemo ustrajati u dobru i ljubavi, biti jedni drugima svjetlo i poticaj u vremenu koje obavijaju oblaci neizvjesno-sti, nesigurnosti, malodušnosti i straha, u vremenu u kojem, namjesto velikih dijela i nesebičnosti, sve više prevladava sebičnost, sitničavost, proračunatost. Namjesto žrtve i odricanja, nudi se i zagovara lakši put – pli-vanje nizvodno i prepuštanje struji koja sve nosi, u kojemu načelo imati, potiskuje radost života, radosti zbog biti, postojati, gdje život gubi dragocjenost Božjega promisla i dara.“

Propovjednik je istaknuo da nam oni kojih se danas sjećamo, koji su ugradili svoje živote u temelje slobode drage nam Domovine, snažno poručuju kako je život neprocjenjiv. „Ži-vot, kao dar od Boga primljen i koji se daruje, ima najveću snagu i vrijednost. Valja obnovi-ti tu istinu i često i sebi i drugima posvijestiti, napose u teškim i mučnim trenutcima, kada se čini da se dovoljno ne poštaje i ne cijeni žrtva u svakom smislu. Nema nam utjehe u ljudskim riječima. Božja nam je riječ utjeha i putokaz“, rekao je fra Frano. Govoreći o dva-naestorici hrvatskih redarstvenika koji su prije 31 godinu život opečatili zauzimanjem za vječnost, i to ne za trenutačne vrijednosti,

nego za ideale slobode, ljubavi prema Domo-vini, prema domu i svome rodu, poručio je: „Na tome smo izuzetno zahvalni. Sjećanje na drage i plemenite osobe, na tih dvanaest mi-risnih ruža iz istočnoga perivoja Lijepe Naše, koji su nesebično i spremno darovali najviše, obvezuje i nas na ljubav i nesebičnost, a isto-dobno opominje da nemamo pravo zamije-niti vrijednosti za nevrijednosti, nemamo pravo kockati se s vrijednostima, za koje je plaćena izuzetno visoka cijena, u opasnosti zamućenim i skućenim pogledom promatra-ti svijet i sve što se oko nas događa, uzima-ti katkada zdravo za gotovo, bez potrebne kritičnosti i propitkivanja, jasnih odgovora i pomno usvojenih vrijednosti. Tako nam je potrebna bistrina uma i kristalno čisti ideali, dok svednevice ponovno gledamo potresne i stravične slike stradanja i ratnih sukoba, pitajući se gdje je svemu kraj. Ako mnogo toga i ne razumijemo, i ostajemo nemoćni u susretu s praktičnim, osobnim, društvenim i svjetskim problemima, a i mukama, do te mjere da je gotovo nemoguće promišljati, jasno artikulirati to zalihom naših pojmoveva, doseg razmjera opasnosti od ljudskoga zla, ono što sigurno bez pola muke možemo, jest razumjeti dobrotu i ljubav. Ljubav i dobrota izazivaju zahvalnost. Bog neka nas učvrsti u dobru i zauzimanju za dobro. Uzvišena lju-bav potvrđena životima naših dragih branitelja, a danas posebice se spominjemo žrtve dvanaestorice hrvatskih redarstvenika, ali i svih pогinulih, nestalih, preminulih hrvat-skih branitelja, neka nam bude svjetlo i sveta obveza. Pred Bogom to je uzvišena ljubav, a mora biti i nama“, zaključio je fra Frane.

Pjevanje su animirali Policijska klapa „Sv. Mihovil“ s organizacijskim voditeljem An-tonom Šućurom i domaći Mješoviti pjevački zbor „Sv. Cecilija“ s orguljašicom i vodite-ljicom Dubravkom Vukovarac. Završni dio programa održan je na Trgu bana Josipa Šok-čevića u Vinkovcima gdje su dočekani hrvat-ski policajci i vojnici, članovi sportskih udru-ga i svi oni koji su trčali memorijalnu utrku „12 kilometara za 12 redarstvenika“.

OBILJEŽENA 24. GODIŠNICA SMRTI MINISTRA GOJKA ŠUŠKA

U utorak, 3. svibnja 2022., svečano je obilježena 24. godišnjica smrti ratnog ministra obrane RH Gojka Šuška.

U prijepodnevnim satima, na zagrebačkom gradskom groblju Mirogoj, održana je službena komemoracija na grobu pokojnog ministra Šuška. Uz obitelj Šušak, vijence su položili izaslanik potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra hrvatskih branitelja državni tajnik Darko Nekić, izaslanik ministra obrane brigadni general Perica Turalija i predstavnici udruga proizašlih iz Domovinskog rata. Molitvu za pokojnog ministra predvodio je generalni vikar Vojnog ordinarijata RH don Marko Medo.

Vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan predvodio je svetu misu zadušnicu u 18.00 sati u samostanskoj crkvi hercegovačkih franjevaca Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije u zagrebačkoj Dubravi. U koncelebraciji s biskupom bili su generalni vikar don Marko Medo, biskupski vikar za pastoral MUP-a fra Frano Musić OFM, gvardijan samostana fra Svetozar Kraljević i drugi svećenici franjevci. Na svetoj misi zadušnici su uz obitelj pok. ministra obrane Gojka Šuška sudjelovali: ministar obrane Mario Banožić, načelnik Glavnog stožera OS RH admiral Robert Hranj, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora

Ante Deur, direktor Glavnog stožera OS RH general bojnik Ivica Olujić, djelatnici Ministarstva obrane i Oružanih snaga, hrvatski branitelji, vjernici župljani.

Biskup Bogdan je u propovijedi istaknuo kako je hrvatska sloboda dar za ustajnost i za žrtvu koja nije poznavala granice: „U temeljima Lijepe Naše ugrađeno je živo kamjenje velikana uma i srca, ljubavi, zanosa i ideala vječitih. Ne idola nego ideal! Na to smo ponosni i nikada ih nećemo zaboraviti. Sveta žrtva natopljena krvlju odvažnih sinova i suzama ucviljenih majki nije mogla biti uzaludna.“

O blagdanu svetih apostola Filipa i Jakova, biskup Bogdan osobito je naglasio kako u evanđeoskom odlomku apostol Filip, iako je svakodnevno s Isusom, mnogo toga ne razumije. Biskup je zaključio da moramo i mi biti na oprezu: „Treba nam bistrina uma i kristalno čisti ideali. Isusove riječi upućene učenicima pune su nade i ohrabrenja. One su i nama svjetlo. Isus se predstavlja kao Put, Istina i Život. Sve drugo je stranputica i hod u prazno. Naš put, istina i život ne smije voditi mimo Isusova puta, istine i života.“

Liturgijsko pjevanje predvodila je klapa HRM „Sveti Juraj“.

SVETA MISA O BLAGDANU SV. FLORIJANA I DANA VATROGASTVA

Sveta misa o blagdanu sv. Florijana i Dana vatrogastva u Vojnom ordinarijatu, 4. svibnja 2022.

U utorak 4. svibnja, svetim misnim slavljem u Vojnome ordinarijatu svečano je proslavljen blagdan sv. Florijana i obilježen Dan vatrogasaca. Sveti misno slavlje je u prijepodnevnim satima predvodio vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan u koncelebraciji s generalnim vikarom don Markom Medom.

Na misnome slavlju sudjelovao je predsjednik Predsjedništva Hrvatske vatrogasne zajednice g. Ante Sanader, glavni vatrogasni zapovjednik Slavko Tucaković i zapovjednici županijskih vatrogasnih zajednica.

Vojni ordinarij, osvrćući se na evanđeoski ulomak o pšeničnome zrnu (Iv 12,24-26), progovorio je u propovijedi o logici kršćanske ljubavi kojoj je suprotstavljena logika individualizma: „Kristova ljubav pobjeđuje svaku sebičnost i zatvorenost, njegova ljubav

stvara zajedništvo i solidarnost među ljudima, njegova je ljubav jača od smrti. Evanđelje nam to zorno prikazuje: 'Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod' (Iv 12, 24). Logika individualizma i vlastitih interesa ne može ništa drugo nego konzervirati golo zrno, koje ostaje besplodno, zatvoreno u sebe. Logika pak križa, to jest logika velikodušne ljubavi koja se bezuvjetno daje, kadra je preobraziti svijet, donijeti svjetlo usred tmine, život usred smrti. Upravo ta ljubav okuplja nas kršćane, ma gdje god bili i koja god naša profesija bila.“

Istaknuvši kako je poslanje vatrogasaca blisko ovoj kršćanskoj ljubavi, biskup je progovorio o sv. Florijanu - svecu zaštitniku vatrogasaca: „Florijan je bio veteran rimske vojske, zaslužan vojnik i časnik, koji je srcem

i dušom prigrio Kristovo evanđelje. Kao veteren živio je u Noriku, rimskej provinciji koja se pretežito preklapa s današnjom Koruškom. Iz njegova je života poznata zgoda kada je svojom molitvom spasio ljude iz goruće kuće. Mučeničku je krunu pak stekao za vrijeme Dioklecijanovoga progona. Čuvši da je u obližnjem gradu rimski upravitelj Akvilin na smrt osudio skupinu od 40 kršćana, Florijan se pokušao zauzeti na njih jer je Akvilin bio njegov nekadašnji zapovjednik. Florijan se nadoao da će ga Akvilin, koji ga je vrlo cijenio, poslušati i pustiti kršćane na slobodu. No, Akvilin bio je više privržen političkoj vlasti i svome položaju nego svome nekadašnjem suborcu. Tako je Florijan, bez obzira na svoje zasluge u rimskoj vojsci, osuđen na smrt kao i drugi kršćani te pogubljen na današnji dan, 4. svibnja 304. godine.“

„Primjer svetoga Florijana pokazuje nam da je plodan samo onaj život koji je spremam da se poput pšeničnoga zrna. Florijan i drugi mučenici darovali su se u potpunosti ne vlastitom snagom, nego u snazi Kristove

raspete i uskrsle ljubavi. Ta izvanredna Božja snaga, kako kaže sveti Pavao, dana nam je u glinenim posudama. Mučenici nisu nadljudi, nekakvi superheroji, nego ljudi od krvi i mesa, sa svim ljudskim potrebama. Poput nas imali su svoja ograničenja i slabosti, ali sve su to predali u Kristove ruke da On to preobrazi. (...) Ovu izvanrednu snagu Božju, koja nas izdiže iznad naših slabosti te nam daje milost velikodušne ljubavi, crpimo iz sakramenata. Sakramenti, osobito ispunjen i Presveta Euharistija, osposobljuju nas da svakodnevno živimo iz Kristove ljubavi i u Kristovoj ljubavi“, rekao je biskup.

Biskup Bogdan istaknuo je kako vatrogasci pružaju svjedočanstvo o važnosti zajedništva naspram individualizma: „Zajedništvo je također jedna od bitnih osobina vatrogasaca. Vatrogasac ne može biti individualac, odvojen od drugih, nego uvijek je u ekipi, u zajednici. U današnje vrijeme kada je toliko naglašen individualizam i subjektivizam, potrebno nam je i svjedočanstvo vas vatrogasaca kojim pokazuјete da se najplementacija

i najvrjednija djela postižu samo u suradnji i u zajedništvu.“ Zajedništvo i zajednica su stvari koje osobito Sveti Otac ističe kao put našeg posvećenja. „*Živiš s drugima zato da te oni oblikuju i da se vježbaš u krepnom životu.*“, rekao je sveti Ivan Zlatousti.

Papa Franjo je u svojoj pobudnici *Gaudete et exsultate* istaknuo kako duhovna iskustva „nisu ni najčešća ni najvažnija. Zajednički život u obitelji, u župnoj (...) ili bilo kojoj drugoj zajednici, sastoji se od malih svakodnevnih detalja. (...) Zajednica koja njeguje male detalje ljubavi (...) mjesto je u kojem je pri-

sutan uskrsli Gospodin, koji je posvećuje u skladu s Očevim planom“

Biskup Bogdan završio je propovijed riječima: „Poštovani vatrogasci! Neka vam vjera bude čvrst oslonac u vašem svakodnevnom služenju ljudima u nevolji. Neka vas zagovor svetoga Florijana prati u svim opasnim i rizičnim situacijama u kojima se često nalazite. A prije svega neka vaša srca ispuni Kristova ljubav, ljubav koja se daje na križu bez zadrške, ljubav koja može nadvladati tamu i hladnoću groba.“

OBILJEŽEN DAN VOJNE KAPELIJE SV. LEOPOLDA BOGDANA MANDIĆA U OSIJEKU

Msgr. Jure Bogdan predslavi euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Svetog Mihovila u osječkoj Tvrđi, 5. svibnja 2022.

U četvrtak 5. svibnja, vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj msgr. Jure Bogdan predslavio je euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Svetog Mihovila u osječkoj Tvrđi u koncelebraciji dekana Osječkog vojnog dekanata don Vladislava Mandure, vojnih kapelana

fra Mate Vincetića, don Željka Volarića, vlč. Ivana Blaževca, policijskog kapelana don Ivana Begovića, nekadašnjeg vojnog kapelana i župnika Župe Svetog Josipa u Dalju Ante Mihaljevića, župnika Župe Svetog Mihovila u osječkoj Tvrđi vlč. Ivana Vidakovića

Euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Svetog Mihovila u osječkoj Tvrđi, 5. svibnja 2022.

i vojnog kapelana domaćina don Josipa Kešinovića. Ovim misnim slavlјem obilježen je Dan vojne kapelaniјe "Svetog Leopolda Bogdana Mandića" zaštitnika Zapovjedništva zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankapan" (ZOD "F.K.F.") u Osijeku.

Slavlju je nazočilo oko stotinjak djelatnika ZOD "F.K.F." sa zapovjednikom brigadnim generalom Željkom Ljubasom, načelnikom PU Osječko - baranjske g. Ladislavom Bećem, te predstavnicima i djelatnicima postrojbi i uprava koje djeluju na području grada Osijeka. Prije početka misnoga slavlja zapovjednik ZOD "F.K.F." brigadni general Željko Ljubas čestitao je blagdan Leopolda Bogdana Mandića i zahvalio svima koji su svojom nazočnošću došli uveličati ovo slavlje.

U propovijedi je biskup Bogdan rekao: „Crkva se svake nedjelje u godini, a na poseban

način od nedjelje Uskršnuća Gospodnjega do svetkovine Duhova, spominje Kristovoga slavnog uskršnuća. Na našem ovozemaljskom - hodočasničkom putu do punine uskršne radosti prate nas i pomažu nam naši sveti nebeski zaštitnici. I ove nam se godine sveti Leopold Bogdan Mandić pridružuje u vazmenom vremenu kao osobiti svjedok vjere i pobjede nad zlom, grijehom i smrću. Svjetlo Uskrsloga Krista ulijeva nam novu nadu i nema razloga za beznađe i klonulost.“

Biskup je okupljenima istaknuo kako je najvrijednije blago koje smo primili od naših predaka – vjera: „Vidimo drevne spomenike kršćanstva po Slavoniji, po vašim rodnim krajevima. Spomenite se vjere svojih predaka pa onda podite po gradovima i selima, u škole i na radna mjesta, u tvornice i urede, i navješćujte svojim životom radosnu vijest. Bog je vjeran i on nas neće ostaviti same na

tom putu. Kao što je izraelski narod vjerom primio obećanje da će ih Bog izvesti iz egi-patskog ropstva, tako su i naši sunarodnjaci predvođeni svojim svećenicima primili vjeru u baštinu i živjeli je u svojoj svakodnevici, u poslovima na poljima i oko kuće, u susretima i druženjima i u društvenim odnosima.“ Pravi primjer takve vjere, istaknuo je biskup, pronalazimo u sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću: „Sveti Leopold bio je plah čovjek, niskoga rasta, a po Božjoj milosti svećenik, redovnik, svjedok. Sva je naravna dobra usmjerio prema najvišem dobru, a to je sam Bog, a ljudske kreposti učvrstio je i oplemenio nadnaravnim krepostima vjere, nade i ljubavi.

Pokazao nam je kako se na divan način ujedinjuju ljudska narav i Božja milost. Leopoldova vjernost Kristu bila je i njegova radost.“

Misno slavlje svojim pjevanjem uveličali su djelatnici Zapovjedništva zapovjedništva za obuku i doktrinu „Fran Krsto Frankopan“ i zbor župe Svetog Mihovila u osječkoj Tvrđi.

Na kraju svete mise, prigodnim riječima vojni kapelan don Josip Kešinović zahvalio je biskupu, svećenicima, zapovjedniku ZOD „F.K.F.“, zboru te svim suradnicima na potpori u pripremi i proslavi Dana kapelaniјe.

SVETA MISA I SVEČANA DODJELA MEDALJA NA KOSOVU

Misa na nedjelju Dobrog Pastira u kampu Villaggio-Peć, 8. svibnja 2022.

Na nedjelju Dobrog Pastira u kampu Villaggio-Peć, slavljenja je sveta misa koju je predvodio don Antonio Mikulić uz koncelebraciju poljskog vojnog kapelana patera Rafal Kaprona. Okupio se velik broj vjernika. U svojoj homiliji don Antonio je naglasio važnost pastira u životu vjernika. Odgovornost i autentičnost temelj su svakog poziva. Poziv pastira u Crkvi Božjoj proizlazi ne iz moranja nego ljubavi prema Bogu i bližnjem. Pastir štiti stado i ne tjera ga od sebe. On je sa stodom.

Nakon svete mise uslijedila je ceremonija dodjele medalja Vojnog ordinarijata Republike Poljske. Vojni ordinarijat u Republici Poljskoj dodijelio je kapelanu hrvatskog kontingenta, don Antoniu Mikuliću i časničkom namjesniku Poljske vojske Igoru Ceglareku medalju za istaknutu suradnju i pomoć u ostvarivanju zadaća u području mirovne operacije. Nakon ceremonije uslijedilo je zajedničko druženje.

HODOČAŠĆE HRVATSKE VOJSKE, POLICIJE I BRANITELJA U LURD

Josip STARŽIK

Crkva Uzvišenja Svetog Križa u Sigetu, 10. svibnja 2022. Početak 28. hodočašća FOTO: MORH/D. Jonjić i VO Hrvatske vojske, policije i branitelja u marijansko svetište Lurd u Francuskoj.

Nakon ukazanja Blažene Djevice Marije djevojčici Bernardici Soubirous 1858. godine, nepoznati gradić na obroncima francuskih Pirineja - Lurd, postao je za čitav svijet velikim i snažnim središtem duhovnosti i molitve. Milijuni hodočasnika sa svih kontinenata slijevaju se iz godine u godinu u to svetište. Pripadnici vojske i policije iz raznih naroda i država svrstavaju se u golemu rijeku hodočasnika koji u tom mjestu posebnih Božjih milosti po zagovoru Blažene Djevice Marije mole za Božju pomoć, ozdravljenje i mir.

Prvo hodočašće vojnika u ovo svetište organizirano je po završetku Drugog svjetskog

rata, kada je nekolicina vojnih kapelana okupila vojнике razdijeljenih i netom zaraćenih strana te s njima hodočastila u Lurd kao znak pomirbe i izgradnje mira. Ta inicijativa mironosnog karaktera ubrzo je ojačala i proširila se te je već 1958. godine vojno hodočašće postalo međunarodno. Tridesetak naroda s raznih strana svijeta počelo se sastajati u lurdske svetištu i izmjenjivati molitve i pjesme, oznake i odore kao znak bratimljenja i pomirenja. Od 1993. godine na Međunarodnom vojnem hodočašću u Lurdju sudjeluju i pripadnici Hrvatske vojske, policije i branitelja. Vojno-redarstveno hodočašće iz Hrvatske u Lurd posljednji put je održano 2019. godine.

Zbog pandemije koronavirusa, prethodne dvije godine nije bilo moguće hodočastiti. Ove godine 28. nacionalno hodočašće i 62. međunarodno vojno hodočašće u Lurd - pod geslom: „Mir vam svoj dajem!“ (Iv 14,27) - održano je od 10. do 17. svibnja.

Na putu molitve i vjere u svetište Majke Božje u Lurd sudjelovalo je 270 hodočasnika. Predvodio ih je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan. Glavni koordinator hodočašća bio je generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo. Na hodočašću su sudjelovali djelatnici Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova, pripadnici Oružanih snaga RH i policije, hrvatski ratni vojni invalidi, branitelji i vatrogasci. Hodočasnima su uvjek bili na raspolaganju za ispovijed ili za duhovni razgovor vojni i policijski kapelani, među kojima i biskupski vikar za pastoral MUP-a fra Frano Musić OFM te biskupski vikar za pastoral u MORH-u i OS RH don Slavko Rajić.

Zapovjednik ovogodišnjeg vojno-redarstvenog hodočašća bio je zapovjednik Zapovjednog operativnog središta brigadni general Ivan Turkalj, a zamjenik zapovjednika načelnik Policijske uprave istarske Božo Kirin. Među hodočasnima bio je i izaslanik ministra obrane državni tajnik Branko Hrg i glavna tajnica u Ministarstvu unutarnjih poslova Sanda Šimić Petrinjak. Na hodočašću je sudjelovao i Orkestar HV, a liturgijsko pjevanje predvodila je klapa koju su činili članovi policijske klape „Sveti Mihovil“ i članovi klape HRM „Sveti Juraj.“

Dan prvi, 10. svibnja 2022., utorak

Prvi dan hodočašća započeo je zajedničkim okupljanjem na zagrebačkom Svetom. Tamo su hodočasnici, u crkvi Uzvišenja Svetog Križa, prije polaska u Lurd slavili svetu misu. Misno slavlje predvodio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan u koncelebraciji s generalnim vikarom don Markom Medom te vojnim i policijskim kapelanim.

Misno slavlje u Špilji ukazanja, 12. svibnja 2022.

FOTO: Durand

Biskup Bogdan u homiliji je naglasio smisao i cilj našeg hodočašća. „Zajedno krećemo ovđe, iz crkve Svetoga Križa u Sigetu na dugi hodočasnički put Majci Božjoj u Lurd. Svatko od nas hodočasti u stvarnosti svoga života, s tjeskobama i nadama, sa svojim brigama i tegobama, ali uvijek u vedrini onih koji u nadi, vjeri i ljubavi gledaju prema nebu, ne sami i izolirano, nego zajednički, kao članovi naroda Božjega – Kristove Crkve. Idemo k Mariji, idemo na mjesto gdje su se na poseban, gotovo jedinstven način susreli nebo i zemlja, na mjesto osobitih Božjih milosti (...) Želimo na ovome hodočašću, i kroz duljinu puta i težinu osobne žrtve prinesene s ljubavlju, preporučiti Bogu i Gospu sebe, svoje obitelji, svoje bližnje, svoj narod i svoju Domovinu. Molimo i za teške bolesnike i patnike koji su se preporučili u naše molitve, osobito za one koji se osjećaju prazni, beskorisni, bez životnoga smisla. Molimo i za mir: u svijetu i u Ukrajini! mir u našem susjedstvu i u našoj domovini! Molimo za kulturu života, naspram kulture smrti, otvorenost i zaštitu svakog ljudskog života od začeća do prirođene smrti, do odlaska u Božji zagrljaj.“

Na kraju euharistijskoga slavlja, hodočasnici su se obratili generalni vikar i koordinator hodočašća don Marko Medo, zapovjednik 28. hodočašća brigadni general Ivan Turkalj i potpredsjednik hrvatske Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved. Dali su hodočasnici zadnje upute prije polaska na put, a zatim su se svi smjestili u autobuse i krenuli na hodočašće. Svaki je hodočasnik dobio Molitvenik – vodič s programom hodočašća, liturgijskim tekstovima dana, duhovnim pjesmama, molitvom križnog puta i drugim pobožnostima, temeljnim informacijama o vojnemu hodočašću, svetištu u Lurd, zemljama kroz koje se prolazi i mnogim drugim korisnim informacijama i uputama za svakog sudionika hodočašća.

Dan drugi, 11. svibnja 2022., srijeda

Idućega dana hodočasnici su nakon puta kroz Sloveniju i Italiju stigli u francuski grad

Avignon gdje su se susreli s hodočasnicima iz Bosne i Hercegovine – pripadnicima Oružanih snaga FBiH predvođenih vrhbosanskim nadbiskupom i apostolskim upraviteljem Vojnog ordinarijata u BiH msgr. Tomom Vukšićem. U mjesnoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije msgr. Vukšić predvođio je svetu misu.

Nakon mise, bilo je vremena za kratki obilazak grada. Avignon je na osobit način poznat po „avignonskom papinstvu“ ili „avignonskom sužanjstvu“. Naime, zbog sukoba aristokratskih obitelji oko izbora rimskog biskupa – pape, u 14. je st. sedam papa stolovalo u Avignonu. U Avignonu je sačuvana do danas monumentalna Papinska palača (Palais des Papes) koju su izgradili pape za vrijeme svog boravka.

Putovanje je nastavljeno preko Montpelliera i Narbonea za Carcassonne, jednu od najvećih i najbolje očuvanih srednjovjekovnih utvrda u Europi. Hodočasnici su obišli ovo turističko središte koje se nalazi i na UNESCO-ovom popisu svjetske kulturne baštine. U popodnevnim satima stigli su u Lurd.

Dan treći, 12. svibnja 2022., četvrtak

Prvi dan u Lurd započeo je svečanim postrojavanjem ispred Hotela Christina. S tak-tovima koračnice „Mi smo garda Hrvatska“ hodočasnici su krenuli prema Spilji ukazanja gdje se davne 1858. godine dogodio taj susret između Blažene Djevice Marije – naše nebeske majke – i male Bernardice.

Ispred Spilje, svetu misnu žrtvu prinio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan. U sv. misi biskup je riječima pape Franje opisao susret između Djevice Marije i Bernardice: „Skromna djevojčica iz Lurda nam priповijeda da ju je Djevica, koju je ona opisala kao ‘Lijepu Gospodu’, gledala kao što se gleda osobu. Te jednostavne riječi opisuju puninu jednog odnosa. Siromašna, nepismena i bolesna Bernardica osjetila je da je Marija gleda kao osobu. Lijepa Gospođa obraća joj se s velikim

Križni put po Lourdskoj kalvariji

FOTO: Durand

Paljenje zavjetne svijeće, 12. svibnja 2022.

FOTO: Durand

Bazilika Svetе Krunice, 13. svibnja 2022.

FOTO: MORH/D. Jonjić i VO

Bazilika sv. Pija X, 13. svibnja 2022.; početak 62. međunarodnog vojnog hodočašća (P. M. I.) u Lurdru

FOTO: MORH/D. Jonjić i VO

Crkva sv. Bernardice, 14. svibnja 2022.

FOTO: MORH/D. Jonjić i VO

poštovanjem, bez trunke sažaljenja. To nam doziva u pamet da svaka osoba jest i uvijek ostaje ljudsko biće, i kao takvom joj treba stupati. (...) Nakon posjeta špilji, Bernardica, zahvaljujući molitvi, okreće svoju slabost u podršku za druge, zahvaljujući svojoj ljubavi postaje kadra obogatiti svoje bližnje i, nadasve, prikazuje svoj život za spas čovječanstva."

Biskup je istaknuo kako je zbog tog susreta, Lurd postao osobito mjesto Božje blizine, nježnosti i ljepote. „Želimo se na ovom hodočašću otvoriti svjetlu Božje ljepote i milosrđa kako bi posve ispunio naša srca“, naglasio je biskup.

Biskup je u propovijedi govorio i o znakovima po kojima je Lurd poznat po čitavome svijetu. Istaknuo je kako ovdje Marijina blizina i majčinska briga postaje vidljiva i opipljiva „preko mnoštva gorućih svijeća, preko

čudesnog izvora vode, preko ove posebne špilje koja čuva spomen na susret Marije i Bernardice.“ Biskup je potaknuo hodočasnike da dozvole da ih svaki od tih znakova uvede u otajstvo Božje milosne i spasonosne nazočnosti.

Nakon sv. mise i ove godine, na trgu ispred bazilike Kraljice Svete Krunice napravljena je skupna fotografija svih hodočasnika koja će čuvati spomen i sjećanje na hodočašće iz Hrvatske, godine Gospodnje 2022.

Potom je uslijedila pobožnost Križnog puta na lurdskoj Kalvariji. Križni put predvodio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan u zajedništvu s vrhbosanskim nadbiskupom msgr. Tomom Vukšićem. Za molitvu je ove godine izabran „Križni put oca i majke“. Tekstove meditacije kod petnaest postaja čitali su vojnici, policajci i branitelji te vojni i policijski kapelani. Na kraju križnoga puta nadbiskup

Vukšić održao je duhovni nagovor. Potaknuo je okupljene hodočasnike da u svakodnevnom životu uvijek izaberu pravu stranu te da ne budu bezlična većina koja osuđuje - kao nekad Isusa. Pozvao ih je da budu oni koji će pomoći bližnjemu.

Nadbiskup Vukšić naglasio je kako Križni put nije samo suosjećanje s Isusovom patnjom, već se nastavlja sa svima koji danas pate i trpe. Pozvao je sve da u svakodnevnom životu, današnjem čovjeku budu Šimun Cirenac, sveta Veronika, Ivan apostol...

Poslije Križnoga puta, hodočasnici su se u procesiji uputili u svetište u blizini crkve sv. Bernardice noseći hodočasničke zavjetne svijeće. Tamo, s druge strane rijeke Gave, zavjetnu svijeću Hrvatskog vojnog hodočašća u Lurd zapalio je brigadni general Ivan Turkalj, a svijeću hodočasnika iz Bosne i Hercegovine zapalio je nadbiskup metropolit msgr. Tomo Vukšić.

Sastavni dio svakog lurdskog hodočašća je i prigoda za osobnu sv. ispovijed. U popodnevnim satima, hrvatski su hodočasnici, okupljeni u crkvi sv. Bernardice sudjelovali na pokorničkome bogoslužju i sv. ispovijedi. Pokorničko bogoslužje s nagovorom predvodio je biskup Bogdan. Oba vojna biskupa te vojni i policijski kapelani bili su kroz nekoliko sati na raspolaganju hodočasnicima za osobnu ispovijed.

Dan četvrti, 13. svibnja 2022., petak

U jutarnjim satima hodočasnici su se ponovo okupili pred Hotelom Christina i u postroju uputili prema bazilici Kraljice Svetе Krunice. Tamo je slavljena sveta misa koju je predvodio Vrhbosanski nadbiskup i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH msgr. Tomo Vukšić.

Poseban događaj ovoga dana bilo je odavanje počasti svim poginulim vojnicima na Trgu

Marijanska procesija sa svijećama, 14. svibnja 2022.

FOTO: MORH/D. Jonjić i VO

FOTO: Durand

Esplanade. Ova svečanost u kojoj je sudjelovalo i naše izaslanstvo ima značajno mjesto u vojnem hodočašću. Simbolično okupljanje predstavnika svih vojski koje sudjeluju u hodočašću budi sjećanje, ali i nadu. Molitvom, šutnjom i glazbom odaje se počast poginulim vojnicima. Moli se posebice za mir u svijetu. U večernjim satima toga istoga dana svečanom povorkom orkestara, stjegova i izaslanstava četrdesetak zemalja, otvoreno je u bazilici sv. Pija X. 62. Međunarodno vojno hodočašće (P.M.I.). U prvom dijelu programa, u baziliku su u svečanom mimohodu ušla izaslanstava sa stjegovima zemalja zastupljenih na hodočašću, a među njima i pripadnici Hrvatske vojske i policije. Posebno dojmljiv bio je susret s predstavnicima Ukrajine na hodočašću. Govor na otvorenju održao je nekadašnji francuski vojni ordinarij biskup u miru msgr. Michel Marie Jacques Dubost. Na otvorenju je pročitana i prigodna poruka pape Franje.

Dan peti, 14. svibnja 2022., subota

Još jedan dan u Lurd započeo je jutarnjom sv. misom. Na blagdan sv. Matije apostola euharistijsko slavlje u crkvi sv. Bernardice (s onu stranu rijeke Gave) predvodio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan.

U homiliji je biskup govorio o dva Božja izbora, o dvije vrste Božjih odluka što izlaze iz Božjeg srca. *Prva odluka* odnosi se na univerzalni poziv čovjeku. Taj poziv odnosi se na sve ljude. To je poziv čovjeku na puninu života, na puninu radosti i ljubavi. „Sam Bog je Ljubav i hoće da i mi budemo dionici te Ljubavi. To Božje htjenje, Božja volja i želja da svi mi budemo dionici Božje ljubavi - jest Božji poziv čovjeku.“

Isus Krist nam je, istaknuo je biskup, vodič na tome putu kako ostvariti naš poziv na puninu radosti i ljubavi: „Put ostvarenja našeg poziva kojeg je svaki od nas primio, jest upravo on sâm - Krist, jest nasljedovanje Krista. On je model koji nam je dan, po Njemu se ravnamo, On je naš kompas i vodič, On je naš Put.“

Govoreći o drugoj Božanskoj odluci, biskup Bogdan je rekao da svakog od nas Bog poziva na specifični, osobni i neponovljiv način: „Kao što je kocka pala na Matiju, tako je pala kocka i na svakoga od nas: na mene da budem biskup, na tebe da budeš svećenik, vojnik, policajac, otac, majka obitelji... Na ovog da se rodi u ovoj sredini i ambijentu, na onoga drugog da se rodi u onoj drugoj sredini, u ovoj ili onoj obitelji, jeziku, kulturi... Svaka ta kocka je izbor Božje volje, Božjeg htijenja koje nam želi samo ono što je za nas najbolje (...) Kad Boga bira, kad baca kocku – baca ju da čovjeka usreći, da ga usreći u ovom životu, ali i za svu vječnost.“

Biskup je istaknuo kako Bog kada poziva i izabire ljude – uvijek im daje i poslanje. „I svakog od nas, poput apostola Matije, Gospodin pribraja među svoje da bi nas poslao, da i mi budemo njegovi apostoli. Kamo nas to Gospodin šalje da budemo njegovi apostoli? Šalje nas u ovaj svijet, u ovaj konkretni svijet među ove konkretnе ljude, u moju konkretnu svakodnevnicu. Tu sam pozvan posvjedočiti svoju vjeru u Krista... Tu sam pozvan kao Njegov svjedok, druge privoditi Kristu, pomoći im da i oni budu Njegovi.“ Na kraju homilije biskup Bogdan pozvao je hodočasnike da slijede primjere poniznih vjernica Blažene Djevice Marije i male Bernardice koje su bile potpuno vjerne poslanju koje im je Bog dao.

U gradu su toga dana bila razna događanja. Održan je festival glazbe na kojem su sudjelovali orkestri raznih zemalja. Kod Prerije, nasuprot Spilje ukazanja, održano je međunarodno natjecanje vojnih invalida.

Vrhunac toga dana svakako je bila međunarodna Marijanska procesija sa svijećama i s kipom Gospe Lurdske. U procesiji su sudjelovali predstavnici vojske hodočasnici zemalja 62. međunarodnog vojnog hodočašća. Procesija hodočasnika s upaljenim svijećama krenula je od Prerije prema Trgu Esplanade moleći pritom otajstava svete krunice na više jezika. U marijanskoj procesiji sudjelovali

su i hrvatski vojnici, policajci, hrvatski vojni invalidi i hrvatski branitelji. Zazivi „Zdravo Marijo“ mogli su se čuti i na hrvatskome jeziku, a združena hrvatska mornarička i policijska klapa pjesmom je uveličala ovu pobožnost. Uz ostale uloge, kadeti Hrvatske vojske i polaznici na Policijskoj akademiji pridonijeli su marijanskoj svečanosti nošenjem baklji i svjetla.

Dan šesti, 15. svibnja 2022., nedjelja

Kao središnja svečanost 62. Međunarodnog vojnog hodočašća, u nedjelju je slavljena međunarodna sveta misa u bazilici sv. Pija X. Svetu misu predvodio je ostrogonsko-budimpeštanski nadbiskup kardinal Péter Erdő u zajedništvu s vojnim biskupima među kojima su bili i vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan te vrhbosanski nadbiskup metropolit i apostolski upravitelj VO BiH msgr. Tomo Vukšić i vojni i policijski kapelani. Popodne toga dana održana je svečanost zatvaranja 62. Međunarodnog vojnog hodočašća.

Dan sedmi, 16. svibnja 2022., ponedjeljak

Hrvatski hodočasnici uputili se iz Lurda u Hrvatsku. Prije povratka hodočasnici su slavili svetu misu pred Spiljom ukazanja. Euharistijsko slavlje predvodio je nadbiskup metropolit msgr. Tomo Vukšić.

Dan osmi, 17. svibnja 2022., utorak

Pri povratku iz Lurda, hodočasnici su posjetili Padovu gdje su najprije obišli svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića. Hodočasnici su mogli vidjeti ispovjedaonice gdje je oko

33 godine sv. Leopold provodio najveći dio dana u podjeljivanju sakramenta sv. ispovjedi, u duhovnom razgovoru s vjernicima i u tihoj molitvi. Nasuprot ispovjedaonice nalazi se grob u kojem počiva neraspadnuto tijelo sv. Leopolda Bogdana Mandića. Grob godišnje posjeti mnoštvo hodočasnika. Nakon slete mise u svetištu, hodočasnici su imali priliku obići baziliku sv. Antuna Padovanskog, baziliku sv. Justine i središnji padovanski trg. Po dolasku u Zagreb u popodnevnim satima - u 17.00 sati, hodočasnici su se okupili na zahvalnu molitvu u crkvi Uzvišenja Svetog Križa u zagrebačkom Sigetu. Molitvu zahvale predvodio je vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj msgr. Jure Bogdan. Biskup je zahvalio svima koji su doprinijeli organizaciji i realizaciji hodočašća. Posebna zahvalnost upućena je svećenicima koji su uvijek bili uz hodočasnike, zapovjedniku 28. hodočašća brigadnom generalu Ivanu Turkalju i njegovome zamjeniku načelniku Policijske uprave istarske Boži Kirinu, kao i glavnome koordinatoru hodočašća generalnom vikaru don Marku Medi i svim djelatnicima Vojnog ordinarijata u RH.

Hodočasnici su se potom obratili zapovjednik hodočašća brigadni general Ivan Turkalj i generalni vikar Vojnog ordinarijata Marko Medo.

Iskazana je radost što se nakon dvije godine stanke zbog pandemije ponovno moglo hodočastiti nebeskoj Majci u Lurd. 28. hodočasnici put hrvatskih vojnika, policajaca i branitelja zaključen je blagoslovom hodočasnika te zahvalnom pjesmom Tebe Boga hvalimo.

DAN VOJNE KAPELANIJE U ĐAKOVU

Sv. misa u vojarni u Đakovu 24. svibnja 2022.

Svečanim euharistijskim slavlјem, u utorak 24. svibnja, proslavljen je Dan Vojne kapelanije Marije Pomoćnice, zaštitnice oklopno - mehanizirane bojne "Kune" GOMBR u Đakovu. Slavlje je predslavio vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan uz koncelebraciju domaćina i dekana Osječkog vojnog dekanata don Vladislava Mandure, vojnih i policijskih kapelana, te subraće svećenika Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Slavlju je nazočio zapovjednik GOMBR brigadni general Mijo Validžić i načelnik stožera GOMBR brigadir Valentin Skroza, pripadnici bojne "Kune" predvođeni zapovjednikom bojnikom Goranom Anićem, te ostali uzvanici.

Biskup je istaknuo kako je na zamolbu vojnog kapelana Vladislava Mandure o promje-

ni naslova vojne kapelanije Sveti Sebastijan u Marija Pomoćica prihvatio njegov prijedlog smatrajući kako je za bojnu "Kune" važno nastaviti zahvaljivati našoj nebeskoj majci za pruženu pomoć u vrijeme Domovinskog rata. U toj nadi nastavljamo svoj svakodnevni životni hod vjerujući da će nas majčinski zagovor pratiti kako bi hrabro i neustrašivo naslijedovali Isusa Krista svjedočanstvom vlastitoga života. Sveti Sebastijan i dalje ostaje suzaštitnik ove vojne kapelanije, istaknuo je u propovijedi biskup, te svima čestitao njihov dan i blagdan.

Misno slavlje svojim pjevanjem uveličale su Milosrdne sestre svetog Križa iz Đakova.

SVETA MISA POVODOM DANA HRVATSKE VOJSKE I DANA HRVATSKE KOPNE VOJSKE

Povodom obilježavanja Dana Hrvatske vojske, Dana Hrvatske kopnene vojske i 31. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske, u petak 27. svibnja u crkvi „Sveta Mati Slobode“ na zagrebačkom Jarunu, vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan predslavio je svetu misu zadušnicu za sve koji su dali svoje živote za Domovinu. U koncelebraciji s biskupom bili su biskupski vikar za pastoral MORH-a don Slavko Rajić, biskupski vikar za pastoral MUP-a fra Frano Musić OFM, župnik Župe Duha Svetoga don Damir Stojić, vojni kapelan o. Zdravko Barić SMM i policijski kapelan don Marin Drago Kozić.

U euharistijskom slavlju su sudjelovali izaslanica predsjednika Hrvatskog Sabora gđa Zdravka Bušić, izaslanik predsjednika Vlade

RH potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, ministar obrane Mario Banožić, zamjenik načelnika Glavnog stožera OS RH general-pukovnik Siniša Jurković, pomoćnik ministra unutarnjih poslova g. Željko Prša, državni tajnici, generali, pripadnici Hrvatske vojske, predstavnici generalskog zbora, predstavnici udrug proizašlih iz Domovinskog rata, obitelji poginulih, nestalih i umrlih hrvatskih branitelja, vjernici župljani. Liturgijsko pjevanje predvodio je zbor Župe Duha Svetoga.

Polazeći od navještenog Evanđelja (Iv 14,23-29) biskup Bogdan je u propovijedi rekao: „Uoči svoje muke i smrti, Isus u Jeruzalemu slavi Pashu sa svojim učenicima. Ova Pasha ostat će upamćena u memoriji Crkve kao

Crkva „Sveta Mati Slobode“ u Zagrebu, 27. svibnja 2022.

‘Posljednja večera’ (...) I u tome kontekstu Posljednje večere, na rastanku Isus izgovara riječi koje želi duboko upisati u učenikovu svijest i podsvijest, riječi koje će odjelotvorene u životu postati i trajno ostati pokretač izgradnje svakog kršćanskog identiteta u svim vremenima i svim kulturama: ‘Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas tako i vi ljubite jedni druge. Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge.’ (Iv 13, 34-35)“ Djelotvorna ljubav je tako na neki način postala raspoznajni znak kršćana.

No, biskup je naglasio okupljenima kako kršćani ne mogu živjeti po zapovijedi ljubavi ukoliko ne crpe snagu iz osobnog odnosa s Bogom i ukoliko ne hode u Njegovoj prisutnosti. Isus je rekao „Kao što loza ne može donijeti roda sama od sebe, ako ne ostane na trsu, tako ni vi ako ne ostanete na meni.“ (Iv 15,1-3)

Potom je biskup istaknuo presudan utjecaj grijeha na ljudsku povijest. U grijehu je, nai-me, korijen iz kojeg se rađaju sve nesreće svijeta, umnaža zlo i zloča. „Upravo stoga sve države svijeta imaju svoje vojske. A zašto su vojske potrebne? Grijehom je čovjek čovjeku postao neprijatelj. Grijeh je unio sukobe među ljudima. Zato su se neki naoružavali da bi druge osvojili, podredili sebi, ugnjetavali njihovu slobodu. A svaki čovjek, mali i veliki, bogati i siromašni, školovani i neuki ima isto jednako ljudsko dostojanstvo, pravo na život u miru i skladu vlastitoga društva, obitelji, naroda i zemљa! Nitko nema pravo osvajati tuđe zemlje, pokoravati ljude i narode,

osvajati tuđe zemlje i krajeve. Onda su se svi počeli naoružavati da obrane svoja prava, obitelj, zemlju, narod. Zato su nastala vojnička zvanja: za obranu. Braniti mir, braniti svoju domovinu, braniti slobodu, to je pravo. Vojničko zvanje je stvarnost ljudske povijesti i ljudske zbilje, ranjene povijesti u kojoj se događaju nasilja i nepravde.“

„Katekizam Katoličke Crkve o vojničkoj službi kaže: ‘Oni koji se posvećuju službi domovini u vojničkome životu služitelji su sigurnosti i slobode naroda. Ako svoje dužnosti vrše ispravno, istinski pridonose zajedničkom dobru nacije i održanju mira’ (KKC 2310)“, protumačio je vojni ordinarij i zaključio: „U ovoj misnoj žrtvi, u crkvi koja posebice čuva memoriju Domovinskoga rata, popis urezan u tvrdome kamenu svih poginulih i nestalih, čiji su životi ugrađeni u našu slobodu sve nas podsjeća na žrtvu njihova života. Ljubav prinesena na oltaru Domovine sve nas žive obvezuje.“

Na kraju propovijedi, vojni ordinarij uputio je čestitku za Dan Hrvatske vojske, Dan Hrvatske kopnene vojske, trideset i prvu obljetnicu ustrojavanja Hrvatske vojske i Dan državnosti Republike Hrvatske.

Nakon svete mise sudionici misnog slavlja uputili su se u procesiji do spomen-obilježja “Pietà Croatica”, gdje su visoki uzvanici uz mirozov položili vijenac i zapalili svijeće za poginule i preminule hrvatske branitelje, odavši im počast i zahvalu, a biskup Bogdan je izmolio molitvu odrješenja.

VOJNI ORDINARIJ PREDVODIO MISNO SLAVLJE POVODOM 23. VATROGASNOG HODOČAŠĆA U MARIJU BISTRICU

23. vatrogasno hodočašće u Nacionalno Svetište Majke Božje Bistričke 29. svibnja 2022.

FOTO: HVZ

U nedjelju 29. svibnja, u Nacionalnom Svetištu Majke Božje Bistričke održano je tradicionalno 23. hodočašće vatrogasaca na kojem je sudjelovalo velik broj vatrogasaca iz cijele Hrvatske. Glavni organizator događanja je Hrvatska vatrogasna zajednica (HVZ).

Na 23. hodočašću vatrogasaca bili su glavni vatrogasni zapovjednik Slavko Tucaković, predsjednik Predsjedništva Hrvatske vatrogasne zajednice Ante Sanader i brojni drugi dužnosnici na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini.

Prije svete mise održano je postrojavanje hodočasnika i svečani mimohod prema crkvi na otvorenom „Blaženi Alojzije Stepinac“ uz pratnju vatrogasnog puhačkog orkestra. Svečanu svetu misu predvodio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan.

„Danas ste se okupili u Hrvatskom nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke kako biste svoj život i srce, svoje obitelji i prijatelje preporučili Blaženoj Djevici Mariji. Kada nešto predamo Mariji, možemo biti sigurni da se nalazi u najboljim rukama jer Marija sve što ima prikazuje svome božanskom Sinu Isusu Kristu. Zato pred Majku Mariju uvjek stupamo otvoreno i iskreno, konkretno i pouzdano. Pred njom ne trebamo glumiti jer ona se uvijek s velikom ljubavlju i suočenjem brine za nas. Ona će nam pokazati istinski i životvorni put koji preko tolikih Getsemanijâ i Kalvarijâ ovoga svijeta vodi do svjetlosti uskrsnoga jutra. Vaša profesija i djelovanje na osobit je način u službi života. Vi ne dovodite ljudе u opasnost, nego ih spašavate iz bezizlaznih situacija. Vi ne potpirujete vatru među ljudima, nego gasite požare. Vi ne gledate vlastitu korist i dobrobit,

nego se velikodušno izlažete opasnostima kako biste drugome pomogli. Službu vatrogasca s punim pravom možemo nazvati duboko ljudskom i kršćanskom”, rekao je biskup Bogdan na početku svoje propovijedi. Biskup je u propovijedi protumačio nedjeljna misna čitanja osvrnuvši se najprije na izvješće o Stjepanovu mučeništvu: „Stjepan je u Crkvi imao službu đakona. Poput vas vatrogasaca njegovo je djelovanje bilo usmjereni na dobrobit bližnjih. Tu je službu ispunio vjerno do kraja, žrtvujući se i moleći za nepriatelje. ‘Gospodine ne uzmi im ovo za grijeh’ (Dj 7, 60). Sveti Stjepan prvomučenik uzor je hrabrog i nepokolebljivog muža koji nogama čvrsto stoji na ovoj zemlji, a srcem je ukorijenjen u nebesima.”

Biskup je naglasio kako se u riječima današnjeg evanđelja krije smisao čovjekovog boravka na zemlji: „Konačno nam evanđelje otkriva u Isusovoj molitvi na Posljednjoj večeri koji je cilj našega ovozemnog putovanja: ‘Da svi budu jedno kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi. (...) Da ljubav kojom si ti mene ljubio bude u njima – i ja u njima.’ (Iv 17, 21.26). Ljubav Presvetoga Trojstva vječna je, neraskidiva i velikodušna. Po Duhu Svetom ulazimo u zajedništvo te ljubavi. Ako smo zaista djeca Božja, udovi otajstvenog Tijela Kristova i hram Duha Svetoga, onda će se to konkretno pokazati u našem životu, u našim svakodnevnim odlukama i djelovanju. Samo tako možemo biti sol zemlje i svjetlo svijeta.”

Biskup je istaknuo kako živimo u vremenu zadržljivoćeg znanstvenog i tehnološkog napretka, no unatoč svim prednostima znanstveno-tehničke spoznaje, ipak svi osjećamo da nam se svakodnevno događa velik propust na ljudskoj, egzistencijalnoj i etičkoj razini. „Dok spoznajemo najudaljenije planete, zaboravljamo potrebe braće i sestara koji nas okružuju”, citirao je biskup papu Franju. „U čemu se sastoji taj zaborav? Evo tek jednog primjera: Dok se radujemo otkriću vode na Marsu i eventualnoj mogućnosti bakterijskoga života u svemiru, neki u fetusu i embriju vide samo nakupinu stanica, nekakvo nepo-

željno tkivo koje se po potrebi može odstraniti, a ne početak novoga ljudskog života. Dok bismo za eventualno otkriće inteligenčnog života na drugim planetima dotičnom znanstveniku dodijelili Nobelovu nagradu, neki doživljavaju dijete u utrobi majke kao prijetnju pravu na samoodređenje”, rekao je biskup.

„Upravo iz ljubavi prema bližnjemu, Katolička Crkva, zajedno sa svim ljudima dobre volje koji se ispravno služe naravnim svjetлом razuma, uporno naglašava svetost ljudskoga života od trenutka začeća do prirodne smrti: ‘Od trena kad je jajače oplođeno započinje nov život koji nije ni očev ni majčin, nego život novoga ljudskog bića koje se samo za sebe razvija. Nikad neće postati ljudsko ako to već nije od tada. (...) Zdravorazumski je očito da tom još nerođenom, ali već živom ljudskom biću moramo pristupati sa svim poštovanjem i ljubavlju koje dugujemo svakoj ljudskoj osobi. (...) Stoga svaki čovjek koji se ispravno služi razumom može spoznati da je namjerni pobačaj užasan zločin počinjen nad nevinim bićem koje nema nikakve mogućnosti samoobrane.’“

Biskup je nastavio rekavši: „Ako znanstvenim i zdravorazumskim filozofskim spoznajama o početku ljudskoga života pridodamo objavljenu vjersku istinu da je svaki čovjek od Boga obdaren duhovnom dušom te stvoren na sliku i priliku Božju, onda moralna obveza poštivanja dostojanstva nerođenoga života dobiva još veću težinu i važnost. To uključuje da se kao kršćani svesrdno zalažemo da se pomogne ženama trudnicama koje se nađu u izazovnim i teškim situacijama. (...) Stoga, kao kršćani ne ćemo se zaustaviti tek na samoj konstataciji da je pobačaj veliko zlo, nego poput vatrogasaca kojima je dužnost gasiti požar stavit ćemo se u službu i majke i djeteta kako bismo čuvali i podupirali kulturu života nasuprot destruktivne kulture smrti. “

Sveti papa Ivan Pavao II. ustrajno nas je pozivao i poticao da konkretno i izravno služimo Evanđelju života, što se izražava osobnim

svjedočanstvom, različitim oblicima volonterske službe, društvenim animiranjem i političkim angažmanom. Svatko od nas može postati promicatelj kulture života u svom svakodnevnom obiteljskom i radnom okruženju.

Prijateljski savjet izrečen ženi trudnici u ljubavi u pravi trenutak, ljudska sućut i konkretna potpora mogu spasiti tolike živote ne-

rođene djece, a trudnicama vratiti povjerenje da ima smisla ostvariti se u majčinstvu.

Biskup je završio propovijed s molitvom Mariji, Majci živih: „O Marijo, Majko živih, pogledaj beskrajan broj djece kojima je zabranjeno roditi se... Učini da mi koji vjerujemo u tvoga Sina znamo smjelo i s ljubavlju navijestiti ljudima našega vremena Evanđelje života.“

RAŠČLAMBA 28. HODOČAŠĆA HRVATSKE VOJSKE, POLICIJE I BRANITELJA U LURD

Od 10. do 17. svibnja 2022. godine Vojni ordinariat u RH organizirao je i proveo 28. hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja Majci Božjoj u Lurd. U utorak 31. svibnja djelatnici Vojnog ordinarijata, Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva hrvatskih branitelja, članovi Povjerenstva za pripremu i provedbu hodočašća u Lurd, te predstavnici ostalih službi koje su aktivno sudjelovale u organizaciji i provedbi, održali su u Vojnome ordinarijatu raščlambu hodočašća.

Vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan započeo je sastanak s molitvom. Pozdravivši sve nazočne, zahvalio je svima koji su dali svoj doprinos u održavanju hodočašća.

Glavni koordinator hodočašća generalni vi-kar don Marko Medo zatim je predstavio izvješće o provedbi 28. hodočašća počevši od samog polaska na hodočašće iz crkve Svetog Križa u Sigetu do povratka u Zagreb.

Zapovjednik 28. hrvatskog hodočašća u Lurd i zapovjednik Zapovjednog operativnog središta brigadni general Ivan Turkalj izrazio je zadovoljstvo provedbom hodočašća i zahvalio je svim ustrojstvenim jedinicama na korektnoj suradnji i zalaganju da hodočašće bude uspješno provedeno. Zamjenik zapovjednika hodočašća za MUP i načelnik Policijske uprave istarske Božo Kirin izvjestio je o provedbi obveza u nadležnosti MUP-a i u ime Ministarstva zahvalio svim sudionicima na dobro organiziranome hodočašću. Svoje zadovoljstvo održanim hodočašćem istaknuli su i državni tajnik u Ministarstvu obrane Branko Hrg i glavna tajnica Ministarstva unutarnjih poslova Sanda Šimić Petrinjak.

U nastavku su nazočni djelatnici službi koje su sudjelovale u pripremi i provedbi hodočašća iznijeli zapažanja i sugestije za pripremu narednog 29. hodočašća Hrvatske vojske, policije i branitelja u Lurd.

PROSLAVLJEN DAN POLICIJSKE KAPELANIJE U VINKOVCIIMA

Policijска kapelaniја „Sv. Euzebiјe i Polion“ Policijске uprave (PU) vukovarsko-srijemske sa sjedištem u Vinkovcima, svečanim euharistijskim slavlјem u srijedu 25. svibnja proslavila je svoje nebeske zaštitnike. Misno slavlјe u crkvi Sv. Euzebija i Poliona, kršćanskih mučenika iz rimskoga grada Cibalae – današnjih Vinkovaca, čiji se spomendan slavi 29. svibnja, predvodio je generalni vikar Vojnoga ordinarijata u RH don Marko Medo. Suslavila su petorica svećenika, među kojima je bio i kapelan Policijске kapelaniје „Sv. Euzebiјe i Polion“ PU vukovarsko-srijemske vlč. Ivan Begović.

Na početku mise don Medo je rekao kako svetci Euzebiјe i Polion, s kraja 3. i početka 4. stoljeća, predstavljaju i sve one, čija imena nisu zapisana, ali čiji su životi bili i te kako

prepoznatljivi. „Njihovi životi su bili prepoznatljivi po ljubavi jer su se mnogi pitali: Tko su ti koji mogu živjeti u ovome svijetu, a ne biti od ovoga svijeta?. Njihov odnos prema svima bila je Kristova ljubav“, rekao je don Medo.

U propovijedi je generalni vikar istaknuo da su sveti Euzebiјe i Polion mučenici Božjega djela u svijetu. Istaknuo je da je mučeništvo prisutno i danas, i da mnogi trpe zbog soga vjerskoga uvjerenja. „Prema istraživanju koje je objavljeno prije nekoliko tjedana na svjetskoj razini, kršćanstvo je najprogonjenija religija. Pravi istinski vjernik osuđen je na patnju, neuspjeh, nerazumijevanje, ismijavanje. Ipak, mi se vodimo Božjom logikom: ‘I kada sam slab, onda sam jak.’ Potrebno je umrijjeti da bi se živjelo“, rekao je don Medo.

Misno slavlјe u crkvi Sv. Euzebija i Poliona

FOTO: S. Kraljević

„I mi smo pozvani, poput prvih kršćana, poput mučenika svetih Euzebija i Poliona, dati svjedočanstvo nade, vjeru u Boga u ovom vremenu u kojem živimo, ma koliko to koštalo. Pozvani smo mijenjati logiku s kojom živimo svaki dan – svjetovnu logiku, koja se uvukla u naše kršćanstvo, i koja nas čini poganima. Kršćani su pozvani voditi se Božjom logikom, a ne računicom ovoga svijeta. Tko izgubi svoj život poradi Krista, taj će ga sa-

čuvati i spasiti. Neka nas nadahnjuju i zagonjavaju na našem kršćanskom putu sveti Euzebije i Polion“, zaključio je generalni vikar. Prije završnoga blagoslova kapelan Policijске kapelanijske „Sv. Euzebije i Polion“ PU vukovarsko-srijemske vlč. Ivan Begović kratko i prigodno se obratio, a predsjedatelj misnoga slavlja, prenio je čestitke vojnoga ordinarija msgr. Jure Bogdana u povodu proslave nebeskih zaštitnika.

Misno slavlje u crkvi Sv. Euzebija i Poliona

FOTO: S. Kraljević

PROLJETNI SUSRET DJELATNIKA VOJNOG ORDINARIJATA U RH

Vojni ordinarijat u RH organizirao je proljetni susret za djelatnike Vojnog ordinarijata, Samostalnog odjela za potporu Vojnom ordinarijatu (MORH), Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom (MUP) i pomoćnika vojnih i policijskih kapelana koji je održan od 31. svibnja do 03. lipnja 2022. u Duhovnom centru "Oaza sv. Marije Krucifikse" na Kamenu u Splitu.

Susret je započeo u utorak okupljanjem i večernjom svetom misom, a narednih dana tijekom susreta održana su tri predavanja.

Prvo predavanje vodio je kapelan policijske kapelaniće „Bl. Miroslav Bulešić“ don Ilija Jakovljević na temu "Sinodalni hod o zajedništvu, sudjelovanju i poslanju u Crkvi." Crkva je u svojoj naravi sinodalna i ona tu sinodalnost živi svakodnevno. Sinoda razmatra aktualno stanje u Crkvi. Svaki naš međusobni

susret, susreti s našim vjernicima; posebno naša hodočašća kako na međunarodnoj razini, tako i na nacionalnoj i regionalnoj, vidljivi su znak sinodalnog života naše Vojne biskupije. Papa Franjo želi da sinodalni hod bude model življenja Crkve. Nepovjerenje vjernika u Crkvu potrebno je obnoviti međusobnim povjerenjem putem dijaloga između народа i hijerarhije. Potrebno je stvaranje novih i iskrenih odnosa i izgrađivanje mostova među ljudima uključivanjem svakoga ponaosob. Sve to vodi promjeni mentaliteta i obraćenju srca, a cilj je osposobiti Crkvu za bolje i kvalitetnije svjedočenje Radosne vijesti. Predavač je nadalje naveo deset puteva sinodalnosti: 1. Svi smo suputnici na istome putu 2. Slušati 3. Govoriti 4. Zajednički slaviti euharistiju. 5. Suodgovornost 6. Dijalog uključuje šutnju i trpljenje 7. Dijalog i odnos prema braći kršćanima drugih vjeroispovijesti važan je segment zajedništva. 8. Sudjelovanje u vlasti:

Crkva koja teži timskome radu. 9. Razlučivati i odlučivati 10. Odgajati se za sinodalnost. Zajedništvo treba biti životno načelo. Važno je slušati vapaj naroda dok ne dođemo u suglasje s voljom na koju nas Bog poziva istaknuo je don Jakovljević. U sklopu navedenog predavanja održan je rad u grupama Sudionici su iznosili svoja iskustva na temelju zadanih pitanja.

Drugo predavanje održao je kapelan poslužitelj policijske kapelani „Sv. Mihovil arkandeo“ don Hrvoje Relja na temu „Razlučivanje bogatog mladića iz evanđeoske prispodobe“ (Mk 10,21). Što je mladiću činiti kako bi baštinio život vječni? Don Hrvoje je potaknuo sudionike susreta da razmišljaju o ovoj prispodobi u kontekstu Božjeg saveza s ljudima. U Starom zavjetu Bog je sklopio Savez sa izabranim narodom – Izraelem - i pozvao ga da vrši zapovijedi kako bi ušli i zaposjeli obećanu zemlju. U Novom zavjetu Bog sklapa novi Savez s ljudima i ukoliko se držimo zapovijedi Bog nam dariva Kraljevstvo Božje. Najsavršeniji put u ovome svijetu je vršenje treće zapovijedi koju Isus daje mladiću - Dođi i idi zamnom. Treći stupanj je ljudima nemoguć, ali Bogu je sve moguće. Moralni život bez duhovnog života je nemoguć. Bez milosrđa Božjeg nema spasenja. Ovo razmatranje potaknulo je sudionike susreta na naslijedovanje Isusa Krista kako bi postigli spasenje i život vječni za što je potrebna Božja milost.

Treće predavanje održao je kapelan policijske kapelani „Sv. Mihovil arkandeo“ don Marko Trogrlić na temu: „Učenici na putu u Emaus“ prenoseći iskustva onih koji putuju. Cijelokupan ljudski život je putovanje usmjereni prema nekom cilju. Na tom putovanju Isus Krist prilazi svakom čovjeku kako bi putovao s njime. Bitno se Kristu prepustiti

na tom putu da nas vodi u životu. Svatko tko iskreno traži Gospodina moći će ga prepoznati i naći na pravi način. Biti svjedok vjere danas je veliki izazov društva, a izuzetno je važno međusobno utvrđivanje u vjeri. Predavač je prenio poruku svima nama: Isus Krist je živ i uskrsnuo, a naše životno putovanje je uvijek u zajednici kako bi lakše otkrili živoga Boga u našim životima koji rasvjetjava našu egzistenciju. Euharistija je ključ za promjenu naših života i ako shvatimo smisao našeg životnog hoda moći ćemo mirno krenuti iz „Emausa u Jeruzalem“. Svatko je od nas biće na putovanju i pozvani smo prepoznati Isusa Krista na tom putu i otkriti smisao našega života istaknuo je don Trogrlić.

U srijedu nakon večernje svete mise, na zamolbu predavača i policijskih kapelana don Hrvoja Relje i don Marka Trogrlića, vicepostulator kauze za kanonizaciju blaženog Miroslava Bulešića don Ilija Jakovljević predao je relikvije blaženog Miroslava Bulešića za kapelicu u sjedištu Policijske uprave Splitsko - dalmatinske, te zaželio da ih blaženi Miroslav nadahnjuje, prati i zagovara, te im pomogne na putu svetosti.

U četvrtak sudionici su posjetili grad Solin gdje je služena sveta misa i gdje su sudionici posjetili Starokršćanske spomenike stare Sale. Tamo je predavanje održao prof. dr. sc. Ivan Matijević. Prenio je duh prvih kršćana na ovim prostorima i našim korjenima.

Tijekom proljetnog susreta polaznici su imali prigodu za zajedničko druženje i rekreativni program, a uz biskupskog vikara za pastoral MUP fra Frane Musića sudionike je obišao generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH don Marko Medo. Susret je završio u petak jutarnjom svetom misom i zajedničkim ručkom.

MSGR. MILAN ZGRABLIĆ ZAREĐEN ZA ZADARSKOG NADBISKUPA KOADJUTORA

Ređenje zadarskog nadbiskupa koadjutora Milana Zgrablića,
25. lipnja u zadarskoj katedrali Sv. Stošije

FOTO: Zadarska nadbiskupija/ I. Grbić

Ređenje zadarskog nadbiskupa koadjutora Milana Zgrablića upriličeno je 25. lipnja u zadarskoj katedrali Sv. Stošije.

Svečanost je započela ulaznom procesijom biskupa sudionika i asistencije od katedralne sakristije Sv. Barbare, dijelom Kalelarge, preko Trga Sv. Stošije do ulaska u zadarsku katedralu.

U slavlju biskupskog ređenja sudjelovalo je 28 biskupa, među kojima i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj msgr. Giorgio Lingua, te veliki broj svećenika.

Glavni zareditelj bio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić, a suzareditelji splitsko-makarski nadbiskup metropolita i porečki i

pulski apostolski upravitelj Dražen Kutleša te umirovljeni porečki i pulski biskup Ivan Milovan.

Ostali biskupi suslavitelji bili su: đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, riječki nadbiskup Ivan Devčić, požeški biskup Antun Škvorčević, varaždinski biskup Bože Radoš, bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Hužjak, sisački biskup Vlado Košić, vojni ordinarij Jure Bogdan, gospicko-senjski biskup Zdenko Križić, krčki biskup Ivica Petanjak, križevački vladika Milan Stipić, šibenski biskup Tomislav Rogić, hvarska biskup Ranko Vidović, dubrovački biskup Roko Glasnović, zagrebački pomoćni biskupi Mijo Gorski i Ivan Šaško, vrhbosanski nadbiskup metropolita i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u

BiH Tomo Vukšić, mostarsko-duvanjski biskup i trebinjsko-mrkanski apostolski upravitelj Petar Palić, umirovljeni splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, umirovljeni šibenski biskup Ante Ivas, barski nadbiskup Rrok Gjonlleshaj, subotički biskup Slavko Večerin, zrenjaninski biskup Ladislav Német, srijemski biskup koadjutor Fabijan Svalina i umirovljeni celjski biskup Stanislav Lipovšek.

Među svećenicima suslaviteljima bio je i mitronosni opat predstojnik Slavenske benediktinske kongregacije Sv. Vojtjeha-Adalberta, generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije vlč. Krunoslav Novak te poglavari redovničkih zajednica.

Nakon svetopisamskih čitanja i navještenog Evandželja uslijedilo je predstavljanje izabranika Zgrablića kojega su prezbiteri pratioci, msgr. Sergije Jelenić, kancelar Porečke i pulske biskupije i vlč. Darko Zgrablić, župnik župe Sv. Vinka u Svetvinčetu koji je pročitao životopis msgr. Zgrablića, dopratili pred sjedalo zadarskog nadbiskupa Puljića. Apostolski nuncij msgr. Lingua pročitao je bulu pape Franje kojom je dosadašnjeg porečkog župnika imenovao zadarskim nadbiskupom koadjutorom.

Uslijedila je homilija nadbiskupa Puljića u kojoj je najprije svima okupljenima poželio da se osjećaju kao doma. „Talijani i Nijemci za katedralu vele da je Dom i Duomo. I nama je ta riječ razumljiva, jer podsjeća na ono ‘osjećati se doma’ i ‘po domaću’. Kako se ne ‘osjećati doma’ u sjeni ove katedrale koja je ‘majka svih zadarskih crkava’ (...) Neka vas sve koji ste uspjeli ući u ovo sveto zdanje, kao i sve vas koji pratite događaj ređenja ispred i oko prvostolnice, Duh Božji obdari svojim darovima kako bi se u ovom svetom domu i oko njega osjećali ‘kod kuće’ i doma (...) Sveti čin ređenja novoga biskupa podsjeća nas na Isusovo vrijeme kad je birao prve učenike i apostole. A u tom procesu izbora biskupi su nasljednici apostola, pa ‘ući u apostolsko nasljedstvo’ znači ući ‘u borbu za Isusovo evanđelje’ i biti ‘revan pastir’

koji budnim okom prepoznaće i čita ‘znakovne vremena’. No, kao ‘pastir i učitelj’ biskup nije nikada sam. Svećenici i Bogu posvećene osobe njegovi su prvi suradnici. A uz njih biskup računa i na zauzete vjernike laike, posebice na kršćanske roditelje koji su izvrsni odgojitelji svoje djece”, naznačio je msgr. Želimir. U nastavku je objasnio kako biskup nije privatni vjernik, već javni svjedok vjere koji prosuđuje i obrazlaže što se ima vjerovati. „Čuli smo u Evanđelju po Ivanu kako Isus veli apostolima da su ‘prijatelji njegovi i da ih je izabrao da idu i rod donose’. Ove je riječi kao svoje biskupsko geslo odabrao koadjutor Milan. Kad Isus veli apostolima da su njegovi prijatelji, po čemu ćemo to prepoznati? Odgovor se nalazi u ‘tri velike ljubavi’ koje svaki ređenik, svećenik i biskup, treba posjedovati u svom ‘vjerničkom inventaru’, posvijestio je zadarski nadbiskup dodavši kako je to najprije ljubav prema euharistiji; zatim ljubav prema Mariji, majci svećenika i treća ljubav ide prema Pastiru sveopće Crkve, prema Svetom Ocu Papi.

Nakon homilije započeo je sam čin ređenja. Za vrijeme pjevanja molitve Litanija svih svetih, msgr. Zgrablić je bio u prostraci. Uslijedilo je polaganje ruku nadbiskupa Puljića na ređenika, dok je msgr. Zgrablić klečao, te su izabraniku pristupili i svi drugi biskupi i polagali ruke na njegovu glavu. Nadbiskup Puljić otvoreni evanđelistar položio je iznad glave msgr. Milana, te izmolio molitvu ređenja. Zatim mu je pomazao glavu, predao evanđelistar i biskupsko znamenje. Poslije obreda ređenja, nastavljena je euharistijska služba.

Na kraju misnoga slavlja okupljenima se, riječima pozdrava i zahvale, obratio novoizrađeni nadbiskup koadjutor msgr. Milan. „Dragi Narode Božji, dragi vjernici Zadarske nadbiskupije, danas kao novi biskup, stojim ovdje s vama i pred vama svjestan kako me Bog pozvao u duhovni stalež i povjerio ovu biskupsku službu kao dar Crkvi. Ovo ređenje je djelo Božje ljubavi koju iskazuje vama koliko i meni. Ova biskupska služba je radi

posvećenja i spasenja vas i mene. Hvala vam na vašoj vjeri i opredjeljenju za Krista. Hvala vam na vašoj nazočnosti i molitvi. Rado ću s vama i za vas Bogu svakog dana prinositi molitve i žrtve. I ja računam na vašu pomoć u mojoj službi, na vaše molitve i žrtve. Dijeliti ću s vama radosnu vijest Isusa Krista, bratsku kršćansku ljubav i otajstva spasenja. Spreman sam s vama dijeliti vaše radosti i nade, vaše žalosti i tjeskobe", poručio je, među ostalim, msgr. Zgrablić.

U slavlju ređenja sudjelovali su i brojni hođočasnici iz Istre te svi staleži vjernika, među kojima i koludrice zajednice benediktinki Sv. Marije koje u rijetkim, osobito svečanim prigodama, izlaze iz svoje monaške klauzure. Pjevanje je predvodio Katedralni zbor Sv. Stošije pod ravnanjem mo. Žana Morovića, regens chorus zadarske katedrale, uz orguljsku pratnju Dragana Pejića.

DANA VOJNE KAPELANIJE "SVETI PETAR I PAVAO"

Pripadnici Oružanih snaga RH na službi u vojarni „Pukovnik Marko Živković“ na Plešu, u srijedu 29. lipnja 2022., proslavili su blagdan svojih nebeskih zaštitnika svetih Petra i Pavla i Dan vojne kapelanije. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je vojni biskup msgr. Jure Bogdan uz koncelebraciju vojnih kapelana o. Zdravka Barića SMM, don Danka Bizjaka i o. Danijela Čole OCD. Na svetoj misi prisustvovali su također zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva

brigadni general Michael Križanec, načelnik stožera i zamjenik zapovjednika HRZ-a, zapovjednik 91. KRILA, zapovjednici bojne nuklearno biološko-kemijske obrane, bojne Veze, bivši zapovjednici, te članovi obitelji poginulih branitelja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Misno slavlje svojim pjevanjem su uveličali bogoslovi iz Reda braće Blažene Djevice Marije od gore Karmela (karmelićani) iz samostana u Remetama.

DANA VOJNE KAPELANIJE "SVETI ILIJA PROROK" I DVADESETA OBLJETNICA NJENOG UTEMELJENJA

Svečana proslava Dana vojne kapelanije i dvadeseta obljetnica utemeljenja vojne kapelanije „Sveti Ilij prorok“ u vojarni „Pk Predrag Matanović“, Petrinja 20. srpnja 2022.

U srijedu 20. srpnja 2022. godine u petrinjskoj vojarni „Pk Predrag Matanović“, svečano je proslavljen Dan vojne kapelanije „Sveti Ilij prorok“. Tom prigodom je obilježena i dvadeseta obljetnica utemeljenja vojne kapelanije, kao i trideseta godina kako su 2. Gbr „Gromovi“ uzeli sv. Iliju za svoga zaštitnika. Pripreme za obilježavanje ovih obljetnica započele su puno ranije izradom zavjetnog kipa sv. Ilij, kao i nabavom molitvenika ovoime svecu kako bi pripadnici kapelanije mogli bolje upoznati njegov lik i moliti mu se prikladnim molitvama.

Također su izrađene majice, sličice, svečani barjak, natpisi sa likom ovoga sveca i kapelaniye, i slično. Pripadnici su dobili i svečani apostolski blagoslov Svetoga Oca povodom ovih okruglih obljetnica.

U danima koji su prethodili proslavi obljetnice organizirana je devetnica sv. Ilij, tijekom koje su predslavili svete mise i propovijedali svećenici i trajni đakon Sisačke biskupije. U sklopu devetnice održano je hodočašće zapovjedništava 1. mb „Tigrova“ i 2. mb „Gromovi“ u 12 kilometara udaljeni Hrvatski Čuntić gdje se nalazi svetište Sv. Antuna koji je zaštitnik Tigrova. Također je organizirano gostovanje i svjedočenje hrvatskog branitelja Wernera Ilića, koji je javnosti postao poznat kada je s ratnim kolegom i prijateljem prevelao Atlantski ocean i Hrvatsku ubrojio među svjetske zemlje čiji su državljanini to uspjeli ostvariti. Posvjedočio je taj pothvat, nakon 83 dana veslanja, ne bi uspjeli izvesti bez Božje pomoći i svete krunice. Zadnji dan devetnice je za građane Petrinje održan koncert klape HRM „Sv. Juraj“, koja je svojim pjevanjem

uzveličala i svečano misno slavlje u vojarni na sam dan proslave.

Središnji događaj proslave sv. Ilike bila je svečana sveta misa koju je predslavio vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan. U koncelebraciji je bio domaćin vojni kapelan don Branko Čagelj s više svećenika. Prisustvovali su predstavnici civilne i vojne vlasti, kao i pripadnici obitelji pokojnih branitelja, braniteljskih udruga i drugi.

U svojoj propovijedi msgr. Bogdan je, nakon pozdrava svima prisutnima, uputio ohrabrujuće riječi kojima je potaknuo slušatelje da nastoje služiti Bogu po primjeru sv. Ilike. Predstavljajući sv. Iliju i njegov život koji nije bio ni malo lagan u izvršenju Njegove volje, biskup je ohrabrio vjernike da ne malakšu pod životnim križevima: „Na udaru je bio i Ilija koji se morao suočiti i nositi s mnogim rizicima i iskušenjima. U oskudici najpotrebnijih stvari za život i stalnim opasnostima za

vlastiti život, proživljavao je duge i teške trenutke unutarnjih sumnji i kušnji.“

Usprkos svemu, sv. Ilija ne posustaje i izvršava sve zadaće od Boga, Bog ga ne napušta u tim kušnjama, nego mu daje snagu da može izvršiti svoje poslanje. Da bi što bolje slušateljima približio sliku borbe i neodustajanja, biskup je naveo primjer gušterice koja je potakla Dubrovčanina Miha Pracata da izađe iz malodušja i samosažaljenja, te da se ustane i borи. Biskup Bogdan je na kraju još jednom pripadnicima vojne kapelaniјe uputio svoju čestitku.

Prisutnima se obratio i kapelan domaćin koji je zahvalio biskupu i svima prisutnima na odazivu. Posebno je zahvalio braniteljima i onima koji su dali svoje živote za slobodu, kao i vjernicima koji su pomogli u priprema za ovu proslavu. Pozvao je okupljene da po primjeru sv. Ilike nastave vjerovati u Boga i živjeti svoju vjeru.

IZ KRONIKE VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA

TRAVANJ 2022.

Knin, 1. travnja 2022., petak. Petnaesta obljetnica Gardijske mehanizirane brigade u Kninu. Biskup vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan predvodio je sv. misu i propovijedao u župnoj crkvi Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta. Koncelebrirali su vojni kapelani fra Božo Ančić OFM, fra Ilija Mikulić OFM i kninski gvardijan fra Josip Gotovac OFM. Nakon sv. mise na trgu Ante Starčevića kod spomenika održan je drugi dio programa: polaganje vijenaca, paljenje svijeća. Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Hrvatske vojske Zoran Milanović sudjelovao je u programu. Na kraju je biskup izmolio prigodne molitve „odrješenja“.

U vojarni „4. gardijske brigade Pauci“ održana je središnja svečanost obilježavanja 15. obljetnice GMBR. Prigodne govore održali su brigadni general Dražen Ressler i predsjednik RH Zoran Milanović.

Virovitica, 4. travnja 2022., ponedjeljak. Na gradskom groblju u Virovitici održani su sprovodni obredi i pokop general-pukovnika Đure Dečaka, zapovjednika u Domovinskom ratu, župana i saborskog zastupnika. Sprovodne obrede predvodio je vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan. Na posljednjem ispraćaju sudjelovala je pokojnikova obitelj i rodbina, ratni suborci – hrvatski branitelji, brojni prijatelji i poznanici pokojnika i njegove obitelji. Od pokojnika su se također došli oprostiti predsjednik RH Zoran Milanović, potpredsjednik Vlade RH i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, ministar obrane RH Mario Banožić, ministrica poljoprivrede Marija Vučković, saborski zastupnik Josip Đakić, župan virovitičko-podravski Igor Andrović, gradonačelnik Virovitice Ivica Kirin, brojni hrvatski generali i drugi visoki dužnosnici. Nakon sprovoda biskup

Bogdan je u franjevačkoj crkvi sv. Roka u Virovitici služio misu zadušnicu za pokojnika.

Zagreb, 7. travnja 2022., četvrtak. Papa Franjo imenovao je msgr. Milana Zgrablića, svećenika Porečke i Puliske biskupije, nadbiskupom koadjutorom zadarskim.

Zagreb, 9. travnja 2022., subota. Povodom obljetnice utemeljenja Udruge veterana 1. Hrvatski gardijski zdrug, biskup je predvodio sv. misu za poginule i umrle pripadnike 1. Hrvatskog gardijskog zdruga, u crkvi Sv. Mati Slobode na Jarunu u Zagrebu. Uz mnogobrojne hrvatske branitelje na misi je bio i potpredsjednik Vlade RH i ministar branitelja Tomo Medved.

Zagreb, 10. travnja 2022., Nedjelja muke Gospodnje, Cvjetnica. Biskup je slavio sv. misu u Vojnome ordinarijatu, blagoslov maslinovih grančica, čitanje muke Gospodnje.

Split, 13. travnja 2022., srijeda. Na splitskome groblju Lovrinac, biskup je sudjelovao u sprovodnim obredima i slavio sv. misu za svećenika don Ljuba Bodrožića.

Zagreb, 14. travnja 2022., Veliki četvrtak. U 11.00 sati, u sjedištu Vojnog ordinarijata na Ksaveru, biskup je prijepodne slavio svetu misu posvete ulja s msgr. Jurjom Jezerincem i svećenicima koji djeluju u vojnoj biskupiji. Na sv. misi sudjelovali su i pomoćnici vojnih i policijskih kapelana, pripadnici MORH-ova Samostalnog odjela za potporu Vojnome ordinarijatu, pripadnici MUP-ove Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom, djelatnici kurije i Vojnoga ordinarijata.

U 19.00 sati biskup je slavio misu Večere Gospodnje u kapelici ordinarijata. S biskupom su koncelebrirali: msgr. Juraj Jezerinac, don Marko Medo, don Slavko Rajič, fra Frano

Musić OFM, don Mate Mihaljević, msgr. Krunoslav Novak generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije. Propovijedao je msgr. Juraj Jezerinac.

Zagreb, 15. travnja 2022., Veliki petak. Večernji obredi Velikog petka u Vojnome ordinarijatu u 19.00 sati. Predvodio je biskup vojni ordinarij. S njime su u obredima sudjelovali: msgr. Juraj Jezerinac, don Marko Medo, don Slavko Rajić, msgr. Alfredo D'Souza tajnik apostolske nuncijature, don Mate Mihaljević.

Zagreb, 16. - 17. travnja 2022., Velika subota - Uskrs. U Vojnome ordinarijatu biskup je predvodio Vazmeno bdijenje na Veliku subotu s početkom u 20.00 sati.

U nedjelju Uskrsnuća Gospodnjeg predvodio je danju misu i propovijedao.

Valbandon kraj Pule (Fažana), 19. - 22. travnja 2022., utorak-petak. Biskup je sudjelovao na Proljetnome studijskome susretu svećenika Vojnog ordinarijata, koji se održavao u Policijskome odmaralištu u Valbandonu (Fažana) u Istri.

Zagreb, 23. travnja 2022., subota, blagdan sv. Jure. Povodom blagdana sv. Jure, biskup je predvodio sv. misu u Remetama koju je organiziralo "Društvo Poljičana sv. Jure". Sv. misu je izravno prenosila televizija Laudato.

Zagreb, 26. travnja 2022., utorak. U sjedištu HBK na Ksaveru sudjelovao prijepodne na zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije.

Rim, 26. - 29. travnja 2022., utorak - petak. Od utorka navečer 26. do petka 29. travnja, biskup je boravio u Rimu. Odsjeo je u Zavodu sv. Jeronima. Vojni ordinarij i izaslanstvo Ministarstva obrane na čelu s ministrom dr. Marijom Banožićem i načelnikom GS OSRH admiralom Robertom Hranjom te polaznicima XXIV. naraštaja Ratne škole „Ban Josip Jelačić“ Hrvatskog vojnog učilišta „Dr Franjo Tuđman“ bili su na općoj audijenciji kod pape Franje, u srijedu 27. travnja. Nakon au-

dijencije biskup Bogdan proveo je izaslanstvo kroz Baziliku sv. Petra gdje su pohodili i oltar s relikvijama sv. Ivana Pavla II. Obišli su kriptu bazilike i grob sv. Petra. Zaustavili su se i pred spomen pločom kraj sakristije sv. Petra koja svjedoči o čvrstim četrnaestostoljetnim vezama hrvatskog naroda sa Svetom Stolicom.

Istoga dana navečer, u Hrvatskoj crkvi sv. Jeronima biskup je predvodio sv. misu za sve hrvatske hodočasnike koji su tih dana boravili u Rimu.

Zagreb, 30. travnja 2022., subota. U kapelici Vojnog ordinarijata slavio sv. misu i podijelio sakrament krštenja.

SVIBANJ 2022.

Okučani, 1. svibnja 2022., nedjelja. U Okučanima je svečano obilježena 27. obljetnica vojno-redarstvene operacije „Bljesak“ kojom je u svibnju 1995. oslobođena zapadna Slavonija. Središnja svečanost kod spomen-obilježja „Kristalna kocka vadrine“ u Okučanima započela je polaganjem vijenaca, čitanjem povjesnice i 51 imena poginulog i smrtno stradalog hrvatskog branitelja u VRO „Bljesak“. Polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća, počast poginulim braniteljima u VRO „Bljesak“ odali su: obitelji poginulih, ratni zapovjednici postrojbi koje su sudjelovale u VRO „Bljesak“ i predstavnici udrug iz Domovinskog rata te najviša državna izaslanstva među kojima i predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović s izaslanstvom, predsjednik Hrvatskog sabora Gordana Jandrovčićem s izaslanstvom, predsjednik Vlade RH Andrej Plenković u pratinji potpredsjednika Vlade i ministra unutarnjih poslova Davora Božinovića, ministra obrane Marija Banožića te drugih članova Vlade. Zajednički vijenac također su položila i izaslanstva Brodsko-posavske županije i općine Okučani. Molitvu za poginule branitelje predvodio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan.

Požeški biskup msgr. Antun Škvorčević predvodio je u župnoj crkvi u Okučanima

svetu misu za poginule hrvatske branitelje i za Domovinu. Koncelebrirali su vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan, generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo, vojni kapelani don Vladislav Mandura i don Željko Volarić, i drugi svećenici iz središnjih ustanova Požeške biskupije te svećenici iz Novigradiškog dekanata. Pod misom su pjevale dvije klape: Klapa Hrvatske ratne mornarice „Sveti Juraj“ i Policijska klapa „Sveti Mihovil“. Sve je izravno prenosila Hrvatska televizija.

Zagreb, 3. svibnja 2022., utorak. Biskup je u franjevačkom samostanu Bezgrješnog začeća BDM u Dubravi (Zagreb) slavio sv. misu za pok. Gojka Šuška, ratnog ministra obrane RH. U koncelebraciji s biskupom bili su generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo, biskupski vikar za pastoral MUP-a fra Frano Musić OFM, gvardijan samostana fra Svetozar Kraljević OFM i drugi svećenici franjevci. Na svetoj misi zadušnici su uz obitelj pok. ministra obrane Gojka Šuška sudjelovali: ministar obrane dr. Mario Banožić, načelnik Glavnog stožera OS RH admirал Robert Hranj, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Ante Deur, direktor Glavnog stožera OS RH general bojnik Ivica Olujić, djelatnici Ministarstva obrane i Oružanih snaga, brojni hrvatski branitelji i drugi vjernici. Liturgijsko pjevanje predvodila je klapa HRM „Sveti Juraj“.

Zagreb, 4. svibnja 2022., srijeda. Povodom spomendana sv. Florijana i Dana vatrogasca, biskup je u kapelici Vojnog ordinarijata slavio sv. misu za Hrvatsku vatrogasnou zajednicu. Na misnome slavlju sudjelovao je predsjednik Predsjedništva Hrvatske vatrogasne zajednice g. Ante Sanader, glavni vatrogasni zapovjednik Slavko Tucaković i zapovjednici županijskih vatrogasnih zajednica iz RH.

Osijek, 5. svibnja 2022., četvrtak. Svečano je obilježen Dan vojne kapelaniće "Sveti Leopold Bogdan Mandić" koja djeluje u Zapođedništvu za obuku i doktrinu HKoV-a

„Fran Krsto Frankopan“ sa sjedištem u Osijeku. Tom prigodom vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan predvodio je euharistijsko slavlje u crkvi Svetog Mihovila u osječkoj Tvrđi. U koncelebraciji s biskupom bili su dekan Osječkog vojnog dekanata don Vladislav Mandura, vojni kapelani fra Mato Vincetić OFM, don Željko Volarić, don Ivan Blaževac, policijski kapelan don Ivan Begović, župnik u Dalju vlč. Ante Mihaljević, župnik Župe svetog Mihovila u osječkoj Tvrđi vlč. Ivan Vidaković i vojni kapelan iz Osijeka don Josip Kešinović. Na sv. misi su bili djelatnici ZOD "F.K.F." sa zapovjednikom brigadnim generalom Željkom Ljubasom, načelnikom PU osječko-baranjske g. Ladislavom Beceom, te predstavnici i djelatnici postrojbi i uprava koje djeluju na području grada Osijeka.

Split, 6. svibnja 2022., petak. Povodom blagdana sv. Dujma zaštitnika grada Splita i nadbiskupije, biskup je u splitskoj prvostolnici sudjelovao na svečanoj molitvi večernje i otvaranju rake sv. Dujma. Obrede je predvodio nadbiskup metropolit msgr. Marin Barišić. Propovijedao je fra Marko Mrše OFM provincijal provincije Presvetog Otkupitelja.

Split, 7. svibnja 2022., subota. Biskup je sudjelovao na svečanom euharistijskom slavlju u Splitu, na proslavi sv. Dujma zaštitnika grada Splita. Svečanu procesiju i sv. misu predvodio je msgr. Giorgio Lingua apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj. Koncelebrirali su: msgr. Marin Barišić nadbiskup metropolit splitsko-makarski, msgr. Dražen Kutleša nadbiskup koadjutor splitsko-makarski, msgr. Želimir Puljić nadbiskup zadarski i predsjednik HBK, msgr. Jure Bogdan vojni ordinarij u RH, msgr. Zdenko Križić biskup gospičko-senjski, msgr. Tomislav Rogić biskup šibenski, msgr. Ranko Vidović biskup hvarske, msgr. Roko Glasnović biskup dubrovački, msgr. Ivan Štironja biskup kotorški, msgr. Milan Stipić vladika križevački, i brojni svećenici. Velikim mješovitim zborom ravnao je maestro don Šime Marović. U slavlju je sudjelovalo veliko mnoštvo svijeta.

Stobreč, 8. svibnja 2022., nedjelja. Na poziv splitsko-makarskog nadbiskupa msgr. Marina Barišića, biskup msgr. Jure Bogdan je u župnoj crkvi sv. Lovre u Stobreču kraj Splita predvodio misu i krizmao 33 vjeroučenika. S biskupom je concelebrirao mjesni župnik don Josip Lončar.

Zagreb, 10. svibnja 2022., utorak. Započelo je 28. hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u Lurd. Biskup je prijepodne slavio sv. misu u crkvi Sv. Križa u Svetu Zagrebu, za hodočasnike Vojnog ordinarijata prije njihovog polaska u Lurd. Nakon stanke od dvije godine na hodočašće se krenulo s pet autobusa. Na misi su, uz okupljene hodočasnike sudjelovali i potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, državni tajnik u Ministarstvu obrane Branko Hrg i državni tajnik u Ministarstvu hrvatskih branitelja Špiro Janović. Liturgijsko pjevanje predvodila je klapa sastavljena „ad hoc“ koju su činili članovi policijske klape „Sveti Mihovil“ i članovi klape HRM „Sveti Juraj.“ Orgulje je svirao Ivan Šćepanović. Prije polaska na put, hodočasnicima su se obratili generalni vikar i koordinator hodočašća don Marko Medo, zapovjednik 28. hodočašća brigadni general Ivan Turkalj i potpredsjednik hrvatske Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved.

Lurd, 11. - 17. svibnja 2022., Hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja, 62. Međunarodno vojno hodočašće (PMI) u Lurd. Biskup je boravio u Lurdru na Hodočašću hrvatske vojske, policije i branitelja. Hodočašće je službeno započelo slavljem sv. mise u Svetu Zagrebu u crkvi Uzvišenja Sv. Križa 10. svibnja u 10.00 sati nakon čega su hodočasnici krenuli u Lurd. U toj istoj crkvi je hodočašće i završeno po povratku iz Lurda, u utorak 17. svibnja u 17.00 sati pjevanjem zahvalnice „Te Deum“.

Dakovo, 24. svibnja 2022., utorak. Svečanim euharistijskim slavljem proslavljen je Dan Vojne kapelani Marije Pomoćnice, zaštitnice oklopno - mehanizirane bojne „Kune“

GOMBR u Đakovu. Slavlje je predslavio vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan uz concelebraciju domaćina i dekana Osječkog vojnog dekanata don Vladislava Mandure, vojnih i policijskih kapelana, te drugih svećenika iz Đakovačko-osječke nadbiskupije. Slavlju je nazočio zapovjednik GOMBR brigadni general Mijo Validžić i načelnik stožera GOMBR brigadir Valentin Skroza, pripadnici bojne „Kune“ predvođeni zapovjednikom bojnikom Goranom Anićem, te ostali uzvanici.

Zagreb, 25. svibnja 2022., srijeda. U sjedištu Hrvatske biskupske konferencije biskup je sudjelovao na primopredaji službe ravnatelja Hrvatskog Caritasa msgr. Fabijana Svaline novome ravnatelju fra Tomislavu Glavniku OFM Conv.

Zagreb, 26. svibnja 2022., četvrtak. Uzاسе Gospodinovo. Slavlje Dana policijske kapelani „Gospa od kamenitih vrata“ koja djeluje u PU zagrebačkoj. Biskup je slavio sv. misu u kapelici svetog Sebastijana, u crkvi sv. Marka na Gornjem gradu u Zagrebu. S njime je concelebrirao policijski kapelan don Marin Drago Kozić. Na sv. misi je bio načelnik Policijske uprave zagrebačke gosp. Marko Rašić, načelnici policijskih postaja i drugi pripadnici policije. Nakon mise policajci su u procesiji preko Trga sv. Marka s biskupom ponijeli zavjetnu svijeću Gospi od kamenitih vrata. Načelnik PU Zagrebačke gosp. Marko Rašić je zapalio svijeću pred Gospom. Izmobilili su lauretanske litanije i druge molitve Blaženoj Djevici Mariji.

Zagreb, 27. svibnja 2022., petak. U pratnji generalnog vikara Vojnog ordinarijata don Marka Mede, povodom Dana Hrvatske vojske i Dana Hrvatske kopnene vojske biskup je sudjelovao na svečanoj akademiji u Ministarstvu obrane. Na svečanoj akademiji bio je predsjednik Vlade RH gosp. Andrej Plenković, ministar obrane dr sc. Mario Banožić, načelnik GS OS RH admiral Robert Hranj, potpredsjednik Vlade i ministar Tomo Medved, potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova dr. Davor Božinović, drugi visoki

državni dužnosnici, generali HV, časnici, dočasnici.

Istoga dana navečer, u crkvi Sveta Mati Slobode u 19.00 sati biskup je predvodio sv. misu. Na sv. misi bili su potpredsjednik vlaste RH Tomo Medved, ministar obrane RH dr. sc. Mario Banožić, drugi visoki državni dužnosnici, pripadnici vojske i policije, i drugi vjernici. Pjevalo je mjesni mješoviti župni zbor. Koncelebrirali su fra Frano Mušić OFM, don Slavko Rajič, o. Zdravko Barić SMM, don Marin Drago Kozić i don Damir Stojić OSB.

Marija Bistrica, 29. svibnja 2022., nedjelja. Dvadeset i treće hodočašće hrvatskih vatrogasaca u Mariju Bistrigu. Glavni organizator hodočašća bila je Hrvatska vatrogasna zajednica. Sudjelovali su vatrogasci iz svih hrvatskih krajeva. Za vatrogasce i druge hodočasnike biskup je u Bistričkome svetištu na otvorenom služio svetu misu i propovijedao. S biskupom je koncelebrirao rektor svetišta vlč. Domagoj Matošević.

Istoga dana u 12.00 sati, Papa Franjo najavio je kreiranje novih kardinala (njih ukupno 21). Među najavljenim novim kardinalima je ko-rejanac msgr. Lazar You Heung sik prefekt kongregacije za kler koji je danas pohodio gospino svetište u Mariji Bistrici. U Hrvatskoj je doznao da će biti kreiran kardinalom Rimske Crkve.

Povodom Dana državnosti Republike Hrvatske biskup je navečer bio na svečanoj akademiji u Hrvatskom narodom kazalištu u Zagrebu.

Zagreb, 30. svibnja 2022., ponedjeljak. Prije podne u Vojnome ordinarijatu biskup je predsjedao raščlambom lurdskega hodočašća.

Grad Zagreb danas slavi Dan Grada i Gospu od Kamenitih vrata. Biskup je navečer sudjelovao u svečanoj koncelebraciji pred prvostolnicom zagrebačkom i procesiji s Gospinim likom. Svetu misu predvodio je i propovijede-

dao nadbiskup msgr. Lazar You Heung sik prefekt kongregacije za kler, najavljeni novi kardinal Rimske Crkve. U koncelebraciji su bili: nadbiskup metropolit zagrebački kardinal Josip Bozanić, msgr. Giorgio Lingua apostolski nuncij u RH, msgr. Franjo Komarica biskup banjalučki, msgr. Vlado Košić biskup sisački, msgr. Vjekoslav Huzjak biskup bjelovarsko-križevački, msgr. Jure Bogdan vojni ordinarij u RH, msgr. Zdenko Križić biskup gospicko-senjski, msgr. Božo Radoš biskup varaždinski, msgr. Roko Glasnović biskup dubrovački, msgr. Ivan Šaško pomoćni biskup zagrebački, msgr. Mijo Gorski pomoćni biskup zagrebački, msgr. Ivan Ćurić pomoćni biskup đakovačko-osječki i nekoliko desetaka svećenika. Na sv. misi i procesiji bilo je veliko mnoštvo vjernika. Nakon sv. mise, s upaljenim svijećama i pjevanjem gospinih pjesama u procesiji otpratili su Gospin lik na Gornji grad gdje je zaključeno slavlje.

LIPANJ 2022.

Osijek, 5. lipnja 2022., nedjelja, svetkovina Duhova. U crkvi sv. Petra i Pavla u Osijeku biskup je prijepodne slavio sv. misu i propovijedao. S njime je koncelebrirao domaćin msgr. Adam Bernatović. Pod sv. misom biskup Bogdan je krstio desetero djece. Sakrament krštenja primili su: Nikša, David, Andrijan, Adam-Rafael, Karlo, Niko, Benjamin, Luka, Gabrijel, Mark.

Zagreb, 8. lipnja 2022., srijeda. U sjedištu Hrvatske biskupske konferencije na Ksaveru sudjelovao na zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije. Prijepodne su s biskupima bili redovnički poglavari (provincijali) iz RH. Poslijepodne biskupi su zasjedali s poglavarcima (časne majke i provincijalke) ženskih redovničkih zajednica u RH.

Zagreb, 9. lipnja 2022., četvrtak. Biskup je sudjelovao na zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije.

Zagreb, 10. lipnja 2022., petak. U sklopu Dana otvorenih vrata biskup je posjetio Policijsku

akademiju. U pravnji biskupa bio je biskupski vikar za MUP i policijski kapelan fra Frano Musić OFM. Tijekom posjeta msgr. Bogdan se sastao s načelnikom Policijske akademije Josipom Ćelićem. Sudjelovao je i na jednom dijelu programa koji su u sklopu Dana otvorenih vrata priredile ustrojstvene jedinice Policijske akademije te MUP-a u cjelini.

Križovljan, 12. lipnja 2022., nedjelja. Na grobištu Pancerica, u Otok Virju u župi Križovljan u Varaždinskoj biskupiji, biskup je sudjelovao na komemoraciji žrtvama s kraja i nakon završetka Drugog svjetskog rata. Ispred kapelice bl. Alojzija Stepinca kod masovne grobnice slavio je sv. misu.

Zagreb, 13. lipnja 2022., ponedjeljak. Biskup vojni ordinarij sudjelovao je na svečanome postrojavanju povodom 20. obljetnice ustrojavanja Zapovjedništva za potporu u vojarni "1. Gardijske brigade 'Tigrovi' - Croatia" u Zagrebu.

Zagreb, 14. lipnja 2022., utorak. U Vojnome ordinarijatu biskup je primio zapovjednika vojarne "Pukovnik Predrag Matanović" i Prve mehanizirane bojne "Tigrovi" u Petrinji bojnika Marka Krpana, zapovjednika Druge mehanizirane bojne "Gromovi" bojnika Zlatka Klarića i druge zapovjednike, zajedno s vojnim kapelanom iz Petrinje don Brankom Čageljem.

Poslijepodne primio je gosp. Željka Pršu iz Ministarstva unutarnjih poslova. Na sastanku su bili i vikari don Marko Medo, fra Frano Musić OFM.

Rijeka, 15. lipnja 2022., srijeda, blagdan sv. Vida. Povodom blagdana sv. Vida nebeskog zaštitnika policijske kapelaniye u Rijeci biskup je boravio u Rijeci. U sjedištu Policijske uprave primorsko-goranske susreo se s načelnikom Uprave gosp. Tomislavom Dizdarom. U crkvi Uznesenja BDM slavio je sv. misu za policiju i policijske djelatnike. Koncelebrirali su don Pavao Mokri policijski kapelan i drugi svećenici.

Istoga dana navečer biskup je sudjelovao u svečanoj koncelebraciji i procesiji proslave nebeskog zaštitnika grada Rijeke i nadbiskupije. Misno slavlje predvodio je msgr. Tomislav Rogić šibenski biskup. Koncelebrirali su: nadbiskup metropolit riječki msgr. Ivan Devčić, nadbiskup koadjutor riječki msgr. Mate Uzinić, msgr. Ivica Petanjek biskup krčki, msgr. Jure Bogdan vojni ordinarij u RH, msgr. Zdenko Križić biskup gospičko senjski, msgr. Mijo Gorski pomoćni biskup zagrebački, msgr. Ivan Milovan umirovljeni biskup porečki i pulski, izabrani nadbiskup koadjutor zadarski msgr. Milan Zgrablić i brojni svećenici. Slavlje sv. mise bilo je pred riječkom prvostolnicom sv. Vida uz brojno sudjelovanje vjernika.

Zagreb, 21. lipnja 2022., utorak. Biskup je primio provincijalku sestara Služavki Malog Isusa zagrebačke provincije s. Emanuel Pečnik koja je došla u pravnji sa s. Viktorijom Predragović.

Zagreb, 23. lipnja 2022., petak. Povodom završetka akademske godine na Hrvatskom vojnom učilištu „Dr. Franjo Tuđman“ biskup je slavio sv. misu u kapelici sv. Mihaela Arkanđela. S njim je koncelebrirao don Slavko Rajić.

Zadar, 25. lipnja 2022., subota. U katedrali svete Stošije u Zadru je slavlje ređenja nadbiskupa koadjutora zadarskog msgr. Milana Zgrablića. U svečanoj koncelebraciji uz ređenika msgr. Zgrablića sudjeluju (nad)biskupi: msgr. Želimir Puljić nadbiskup zadarski i glavni zareditelj, msgr. Dražen Kutleša nadbiskup metropolit splitsko-makarski i apostolski upravitelj porečki i pulski - suzareditelj, msgr. Ivan Milovan biskup porečki i pulski u miru - suzareditelj; msgr. Giorgio Lingua apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, msgr. Ivan Devčić nadbiskup metropolit riječki, msgr. Đuro Hranić nadbiskup metropolit đakovačko-osječki, msgr. Tomo Vukšić nadbiskup metropolit vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH, msgr. Marin Barišić umirovljeni splitsko-

makarski nadbiskup metropolit, msgr. Rrok Gjonlleshaj nadbiskup barski (Crna Gora), msgr. Vlado Košić biskup sisački, msgr. Antun Škvorčević biskup požeški, msgr. Lászlo Néméth biskup zrenjaninski, msgr. Vjekoslav Huzjak biskup bjelovarsko-križevački, msgr. Ivica Petanjek biskup krčki, msgr. Jure Bogdan vojni ordinarij u RH, msgr. Zdenko Križić biskup gospočko-senjski, msgr. Tomo Rogić biskup šibenski, msgr. Ante Ivas umirovljeni biskup šibenski, msgr. Petar Palić biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski, msgr. Bože Radoš biskup varaždinski, msgr. Ranko Vidović biskup hvarske, msgr. Milan Stipić vladika križevački, msgr. Slavko Večerin biskup subotički, msgr. Roko Glasnović biskup dubrovački, msgr. Ivan Šaško pomoćni biskup zagrebački, msgr. Mijo Gorski pomoćni biskup zagrebački, msgr. Fabijan Svalina biskup koadjutor srijemski (Srbija) i msgr. Stanislav

Lipovšek umirovljeni biskup celjski. Sudjelovalao je veliki broj svećenika iz Zadarske nadbiskupije, Porečke i Pulsko biskupije i drugih biskupija. U katedrali su predstavnici političkih vlasti, kulturnih ustanova, rodbina ređenika, brojne redovnice, vjernici. Mnogi su ostali i pred katedralom slijedili obrede sa trga. Sve je izravno prenosila Hrvatska radio-televizija.

Zagreb, 29. lipnja 2022., srijeda, Sveti Petar i Pavao. Povodom dana vojne kapelanije, u vojarni „Pukovnik Marko Živković“ u kapelici na Plesu biskup je slavio sv. misu za pripadnike Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Koncelebrirali su vojni kapelani o. Daniel Čolo OCD, o. Zdravko Barić SMM i don Danko Bizjak. Uslijedio je susret i razgovor sa zapovjednikom HRZ generalom Michaelom Križancem i drugim visokim časnicima.

SADRŽAJ

U SLUŽBI EVANĐELJA, POD MARIJINOM ZAŠTITOM	
Poslanica msgr. Jure Bogdana, vojnoga ordinarija u povodu 25. obljetnice utemeljenja Vojnoga ordinarijata u Republici Hrvatskoj, a uz proslavu blagdana Gospe Velikoga Hrvatskoga Krsnog Zavjeta.....	155
SVETA STOLICA	159
Poruka pape Franje za II. svjetski dan djedova, baka i starijih osoba	159
Poruka pape Franje za 108. Svjetski dan selilaca i izbjeglica	162
Poruka pape Franje za 6. Svjetski dan siromaha	164
HRVATSKI BISKUPI	169
Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije <i>Iustitia et pax</i>	169
64. Plenarno zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije	171
Poruka splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića za Nedjelju Dobrog Pastira	173
Redoviti polugodišnji sastanak predstavnika HBK i Vlade RH	174
Susret Državnog tajnika Svetе Stolice kardinala Pietra Parolina s hrvatskim biskupima u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije	175
Pozdravni govor predsjednika HBK nadbiskupa Želimira Puljića kardinalu Parolinu	176
Pozdravni Govor kardinala Pietra Parolina hrvatskim biskupima	177
Govor kardinala Pietra Parolina u Hrvatskom saboru	179
Priopćenje s izvanrednog zasjedanja HBK	185
Smjernice Vijeća HBK za život i obitelj svećenicima i crkvenim zajednicama u primjeni VIII. poglavla postsinodske apostolske pobudnice pape Franje <i>Amoris laetitia</i>	186
Propovijed požeškog biskupa msgr. Antuna Škvorčevića povodom 27. obljetnice vojno-redarstvene akcije „Bljesak“	192
Propovijed vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana povodom proslave sv. Jure, zaštitnika Poljica....	195
Propovijed vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana na početku 28. hodočašća hrvatske vojske, policije i branitelja i 62. međunarodnog vojnog hodočašća (PMI).....	197
Propovijed vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana u Špilji Gospinih ukazanja	199
Propovijed vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana na blagdan sv. Matije apostola	201
Propovijed vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana na 23. hodočašću hrvatskih vatrogasaca	203
PROMIŠLJANJA	206
Marko TROGRLIĆ, Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata (1975. – 1984.)	206
IZ UREDA VOJNOG ORDINARIJATA	222
DEKRETI I IMENOVANJA.....	232
IZVJEŠĆA I DOGAĐAJI	233
Proljetni susret svećenika Vojnog ordinarijata u Valbandonu od 19. do 22. travnja 2022.....	233
Don Marko Trogrić izabran za dopisnog člana Austrijske akademije znanosti u Beču	236

Zagrebački Poljičani proslavili blagdan sv. Jure.....	236
Vojni ordinarij i izaslanstvo Ministarstva obrane i Ratne škole na audijenciji kod pape Franje	238
27. godišnjica vojno redarstvene operacije „Bljesak“ u Okučanima.....	242
31. Memorijal dvanaest hrvatskih redarstvenika	244
Obilježena 24. godišnjica smrti ministra Gojka Šuška	246
Sveta misa o blagdanu sv. Florijana i Dana vatrogastva.....	247
Obilježen Dan vojne kapelanije Sv. Leopolda Bogdana Mandića u Osijeku	249
Sveta misa i svečana dodjela medalja na Kosovu.....	251
Josip STARŽIK, Hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u Lurd	253
Proslavljen Dan vojne kapelanije u Đakovu.....	263
Sveta misa povodom Dana Hrvatske vojske i Dana Hrvatske kopne vojske	264
Vojni ordinarij predvodio misno slavlje povodom 23. vatrogasnog hodočašća u Mariju Bistricu	266
Raščlamba 28. hodočašća Hrvatske vojske, policije i branitelja u Lurd	268
Proslavljen Dan policijske kapelanije u Vinkovcima	269
Proljetni susret djelatnika Vojnog ordinarijata u RH	271
Msgr. Milan Zgrablić zaređen za zadarskog nadbiskupa koadjutora.....	273
Dan vojne kapelanije “Sveti Petar i Pavao“	275
Dan vojne kapelanije “Sveti Ilija prorok““i dvadeseta obljetnica njenog uteviljenja	276
 IZ KRONIKE VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA	278
 SADRŽAJ.....	285

Misno slavlje pred Špiljom ukazanja, 12. svibnja 2022.

FOTO: Durand

Paljenje zavjetne svijeće, 12. svibnja 2022.

FOTO: Durand

28. HRVATSKI UVRATSKI VOJSKE, POLICIJE I BRAVNIČKA
62. MILITARNO VOJNO HODNJA (PVH) u OBIKU SVIBRJA 2022

FOTO: Durand

28. hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u LOURDES

10. - 17. svibnja 2022.

